

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

Engin VURAL

TÜRK SPOR HUKUKU İLE AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ SPOR
HUKUKUNDAKİ ŞİKE SUÇUNUN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUŞ-2021

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

Engin VURAL

TÜRK SPOR HUKUKU İLE AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ SPOR
HUKUKUNDAKİ ŞİKE SUÇUNUN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Dr. Öğretim Üyesi Tuba Fatma KARADAĞ

MUŞ-2021

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VI
ÖNSÖZ.....	VII
KISALTMALAR DİZİNİ	VIII
TABLolar DİZİNİ	IX
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SPOR VE SPOR HUKUKU

1.1. SPOR KAVRAMI	4
1.2. SPOR DELEGELERİ.....	5
1.2.1. Sporcular	5
1.2.2. Teknik Direktör.....	5
1.2.3. Antrenörler	6
1.2.4. Sporcu Menajerleri.....	6
1.2.5. Kulüp Yöneticileri.....	6
1.2.6. Seyirciler	6
1.2.7. Hakemler	7
1.3. ANAYASAL BİR HAK OLARAK SPOR.....	8
1.3.1. Uluslararası Politika Belgelerinde Spor	8
1.3.1.1. Avrupa Spor Şartı.....	8
1.3.1.2. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi	9
1.3.1.3. Unesco Beden Eğitimi ve Spor Uluslararası Şartı	9
1.4. SPOR HUKUKU	10
1.5. ŞİKE KAVRAMI	12
1.5.1. Şike Olgusunun Tanımı ve Tarihsel Gelişimi.....	12
1.5.2. Şike Türleri	15
1.5.2.1. Taraf Şikesi	15
1.5.2.2. Bahis Şikesi.....	15
1.5.2.3. Hakem Şikesi	16
1.5.2.4. Transfer Şikesi	17

1.5.2.5. Hatır Şikesi.....	17
1.5.2.6. Kazanma Amacı Olmadan Yapılan Şike	18
1.5.2.7. Spor Dışı Unsurların Katılması ile Gerçekleşen Şike	18
1.5.2.8. Sponsorluk Şikesi.....	19
1.5.3. Teşvik Primi	20

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	22
2.2. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ	22
2.3. ARAŞTIRMA VERİLERİNİN ANALİZİ.....	22
2.4. ARAŞTIRMANIN VERİLERİNİN TOPLANMASI	22

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. ŞİKE FİİLİNİ SUÇ OLARAK DÜZENLEYEN ÜLKELER	23
3.2. SUÇU DOLANDIRICILIK KAPSAMINDA DEĞERLENDİREN ÜLKELER	23
3.2.1. Avusturya	23
3.2.2. Hollanda	23
3.3. SPOR KANUNLARINDA SPOR SUÇU OLARAK DÜZENLEYEN ÜLKELER	23
3.3.1. Güney Kıbrıs Rum Kesimi.....	23
3.3.2. Polonya.....	24
3.3.3. Yunanistan	25
3.4. SPOR CEZA KANUNLARINDA SPOR SUÇU OLARAK DÜZENLEYEN ÜLKELER	25
3.4.1. Danimarka	25
3.4.2. Portekiz	26
3.4.3. İtalya.....	27
3.5. SUÇU RÜŞVET KAPSAMINDA DEĞERLENDİREN ÜLKELER	28
3.5.1. Romanya	28
3.5.2. Belçika	28
3.5.3. Fransa	29

3.5.4. Finlandiya.....	30
3.5.5. Çek Cumhuriyeti	30
3.6. SUÇU CEZA KANUNLARININ GENEL CEZA KANUNLARINDA SPOR	
SUÇU OLARAK DEĞERLENDİREN ÜLKELER	31
3.6.1. İspanya	31
3.6.2. Bulgaristan	32
3.6.3. Almanya	33
3.7. TÜRK HUKUKUNDA 6222 SAYILI SPORDA ŞİDDET VE	
DÜZENSİZLİĞİN ÖNLENMESİ KANUNU ŞİKE VE TEŞVİK PRİMİ SUÇLARI	
.....	35
3.7.1. 6222 Sayılı Kanundan Önceki Dönem.....	35
3.7.2. Genel Olarak	36
3.7.3. Şike ve Teşvik Priminde Korunan Hukuki Değer	38
3.7.4. Suçun Unsurları.....	39
3.7.4.1. Maddi Unsurlar	39
3.7.4.1.1. Suçun Konusu	40
3.7.4.1.2. Fiil	40
3.7.4.1.2.1. Sair Menfaat ve Kazanç İçin Anlaşma.....	40
3.7.4.1.2.2. Şike Yaparak Sair Menfaat ve Kazanç Temin Etme.....	41
3.7.4.1.3. Fail	43
3.7.4.1.4. Mağdur	45
3.7.4.1.5. Manevi Unsurlar	47
3.7.4.2. Hukuka Aykırılık Unsuru.....	47
3.7.4.3. Suçun Nitelikli Unsurları	48
3.7.4.3.1. Suçun Kamu Görevinin Sağladığı Güven veya Nüfuzun Kötüye Kullanılması Suretiyle İşlenmesi	49
3.7.4.3.2. Suçun Federasyon ve Spor Kulüpleri ile Spor Alanında Faaliyet Gösteren Tüzel Kişilerin Genel Kurul ve Yönetim Kurulu Başkan ve Üyeleri ile Teknik ve İdari Yöneticileri, Kulüplerin ve Sporcuların Menajerleri ile Temsilcileri Tarafından İşlenmesi.....	50
3.7.4.3.3. Suçun Suç İşlemek Amacıyla Kurulmuş Bir Örgütün Faaliyeti Çerçevesinde İşlenmesi.....	51

3.7.4.3.4. Şike Suçunun Bahis Oyunlarının Sonuçlarını Etkilemek Amacıyla İşlenmesi.....	52
3.7.5. Şike Suçunun Özel Görünüş Biçimleri	53
3.7.5.1. Teşebbüs.....	53
3.7.5.2. İştirak	56
3.7.5.3. İçtima	58
3.7.5.4. Gönüllü Vazgeçme.....	59
3.7.5.5. Etkin Pişmanlık	59
3.7.6. Soruşturma, Kovuşturma ve Görevli Mahkemeler	60
3.7.7. Yaptırım	61
3.7.8. Zamanaşımı	64
3.7.9. TFF Disiplin Talimatı Madde 56 Müsabaka Sonucunu Etkileme	64
3.7.10. Avrupa Ülkelerinde Şike Örnekleri	70
3.7.11. Türkiye Örneği 3 Temmuz 2011 Şike Olayı Operasyonu	71
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	73
KAYNAKÇA	83

ÖZET
YÜKSEKLİSANS TEZİ
TÜRK SPOR HUKUKU İLE AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ SPOR
HUKUKUNDAKİ ŞİKE SUÇUNUN İNCELENMESİ

Engin VURAL

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Tuba Fatma KARADAĞ

2021, 102 sayfa

Zaman içerisinde insanların yaşamında değerini artıran spor kavramı, ülke içerisinde ve ülkelerarası yarışmalarda dikkatleri üzerine çekmeyi başarmıştır. Sporun elde ettiği bu gücü gerek maddi gerek siyasi ve gerekse saygınlık veya başka bir kazanım için kullanmak isteyen zihinler, adil mücadele düsturundan uzaklaşmıştır. Bu çalışmada hem Türk Ceza Hukukunda hem de Avrupa Birliği Ülkelerinin Hukuk Sistemlerinde olağan bir davranış olarak kabul edilmeyen şike suçu irdelenmiş ve bu konudaki yaklaşımları karşılaştırılmıştır. Çalışmada şike fiilini suç olarak kabul eden Avrupa Birliği Ülkelerinden 16 ülke ve Türkiye Cumhuriyeti ile toplamda 17 ülkenin ceza hukuku sistemleri dikkate alınmıştır.

Çalışmaya dahil edilen ülkelerin şike suçuna yaklaşımları dikkate alındığında temelde var olan şike suçuna kanunlarında ortalama 5 yıla kadar hapis cezası hükümleriyle benzer yöntemler kullandıkları saptanmıştır. Kanunlarında şike suçuna karşı en caydırıcı cezayı hükmeden ülkenin 5 yıla kadar hapis cezası ve 75 bin Euro para cezası ile Fransa olduğu, caydırıcılıktan en uzak hüküm veren ülkenin ise 1 yıla kadar hapis cezası ile Danimarka olduğu saptanmıştır.

Şike suçunun önlenmesi için ülkelerin suça karşı uyguladıkları cezai yaptırımları en az üç katı kadar artırmaları gerektiği ve yanında güvenlik tedbirleri kapsamında haklardan yoksun bırakma cezaları ile buna ek olarak ilgili branşı icra etmelerinde duruma göre yoksun bırakılma cezaları verilmesinin daha caydırıcı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Spor Hukuku, Şike, Suç.

ABSTRACT

MASTER’S THESIS

EXAMINATION OF THE MATCHING CRIME IN THE TURKISH SPORTS LAW AND THE SPORTS LAW OF THE EUROPEAN UNION COUNTRIES

Engin VURAL

Advisor: Asistant Prof. Tuba Fatma KARADAĞ

2021, Page: 102

The concept of sport, which has increased its value in people's lives over time, has managed to attract attention in national and international competitions. The minds that want to use this power of sports for financial, political, prestige or any other gain have moved away from the motto of fair struggle. In this study, match-fixing, which is not accepted as a normal behavior in both the Turkish Criminal Law and the Legal Systems of the European Union Countries, has been examined and their approaches to this issue have been compared. In the study, the criminal law systems of 16 countries of the European Union, the Republic of Turkey and 17 countries in total, which consider match-fixing as a crime, were taken into account.

Considering the approaches of the countries included in the study to match-fixing, it has been determined that they basically use similar methods with the provisions of imprisonment up to 5 years in their existing match-fixing laws. It has been determined that the country that imposes the most deterrent penalty against match-fixing in its laws is France with a prison sentence of up to 5 years and a fine of 75 thousand Euros, while Denmark is the country that gives the most deterrent sentence with a prison sentence of up to 1 year.

It is thought that in order to prevent match-fixing, countries should increase the penal sanctions against the crime by at least three times, and deprivation of rights within the scope of security measures, and in addition to this, deprivation penalties depending on the situation in performing the relevant branch will be more deterrent.

Key Words: Sports Law, Match Fixing, Crime.

ÖNSÖZ

İnsanların başlangıçta hayatta kalmak için avlanmaları ile başlayan sonraki dönemlerde ise hali hazırda durumunu eğlenmeye ve sağlıklı bir yaşam sürme amacına bırakan spor zamanla yerini rekabete ve ekonomik kazanç sağlamaya bırakmıştır. Ekonomik boyut gün geçtikçe gelişmiş ve ortaya gözünü hırs ile haksız kazanç elde etme amacı güden insanoğlunun karşısına cezai yaptırımlar çıkarılmıştır.

Haksız kazanç gibi hukuka aykırı olan fiillere karşı hukuksal anlamda düzenlemeler yapılmıştır. Ülkemizde bu düzenlemelere karşılık gelen 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun 11. Maddesinde şike ve teşvik primi suç olarak düzenlenmiştir. Yapılan bu çalışmada uluslararası alanda yapılan şike suçu adı altında düzenlenen kanunlar ve uygulanan yaptırımlar ile ülkemizde düzenlenen kanunlarla uygulanan yaptırımların karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Yapılan bu çalışmada güncelliği, yeniliği ve literatür anlamında çok örneklerine rastlanmayan bir araştırma olması sebebi ile bazı çekincelerimden kaynaklı sorunları çözmemde yardımcı olarak bana her zaman cesaret ve destek veren aynı zamanda her konuda ilgili ve her daim hoşgörülü olan, araştırmamızın sonuna kadar her zaman desteğini hissettiren saygıdeğer ve çok kıymetli Danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Tuba Fatma KARADAĞ'a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca tez çalışmama çok değerli görüşleri ile katkıda bulunan Dr. Öğretim Üyesi Metin KARAYOL'a ve Dr. Öğretim Üyesi Erdem EROĞLU'na, çeşitli konularda yardımlarından dolayı Arş. Gör. Harun KOÇ'a ve Arş. Gör. Muhammed Özkan TURHAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmam boyunca sevgisini, ilgisini, hoşgörüsünü hissettiğim ve her daim arkamda olan hiçbir zaman desteğini esirgemeyen eşim Burcu ŞAHİN VURAL'a teşekkür ediyorum. Ayrıca başta ebeveynlerim olmak üzere tüm aileme ve çeşitli konularda yardımlarını esirgemeyen Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni kıymetli arkadaşım Ramazan ÜNVER'e teşekkürlerimi sunarım.

KISALTMALAR DİZİNİ

Bkz	: Bakınız
C.	: Cilt
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
Ed.	: Editör
ET.	: Erişim Tarihi
FIFA	: The Fédération Internationale de Football Association
IF	: Uluslararası Spor Federasyonu
IOC	: Uluslararası Olimpiyat Komitesi
Md.	: Madde
M.Ö.	: Milattan Önce
No.	: Numara
NOC	: Ulusal Olimpiyat Komiteleri
TBF	: Türkiye Basketbol federasyonu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu
UEFA	: The Union of European Football Associations
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
Y.	: Yıl
YGCK	: Yargıtay Genel Ceza Kurulunun
Vd.	: Ve Devamı

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 3.1. Çalışmaya Dahil Edilen Ülkelerinin Şike Suçuna Yaklaşımları.....	72
---	----

GİRİŞ

Spor belirli oyun kuralları ile bedensel ve ruhsal olarak gelişmek amacıyla rekabete dayalı yapılan hareketler bütünüdür. Spor her yaştan her kademedan insanı fizyolojik psikolojik ve sosyolojik açıdan rahatlatan eylemlerdir. Sporun birçok tanımı olmakla birlikte geçmişten günümüze rövanşta olan eylemler bütünüdür.

Elbette ki dünyada bu kadar yankısı olan eylemlerin sonucunda bazı Fair-Play çerçevesinde olmayan davranışları da beraberinde getirmiştir. Bu denli dünya üzerinde rehavet ve rekabet kavramlarını bir arada tutan spor kavramı içine kulüpleri, seyircileri, medyadaki yankıları ve ekonomiyi almasından ötürü şike, teşvik primi ve doping gibi Fair-Play dışı suçları da beraberinde getirmiştir.

Sporda şike yarışmalarda müsabakalarda daha kolay sonuçlar elde edebilmek amacıyla anlaşmayı, teşvik primi üçüncü bir takıma başarı elde etmeleri veya başarısızlık elde etmeleri konusunda teşvik amaçlı maddi olanak sağlanması, doping ise sporcuların fiziksel güçlerini artırmak amaçlı kullanılan yöntemlerdendir.

Spor müsabakalarındaki bu rekabet, rehavet ve ekonomik kavramları içinde barındırması sebebiyle dünya üzerinde birçok branşta şike ve teşvik primi suçlarını beraberinde getirmiştir. M.Ö. Olimpiyatlardaki hileli davranışlar günümüze taşınmıştır.

Dünya üzerinde birçok ülkede şike ve teşvik primi suçlarının karşılığı vardır. Bazı ülkeler kurallar dahilinde uzaklaştırma ile karşılık verirken bazı ülkeler özel hukuk kanunları oluşturmuştur. Her ülkenin bu tür suçlara farklı alanlarda karşılık vermesi o ülkenin şike ve teşvik primi suç oranlarıyla alakalı olduğu öngörülmektedir.

Bazı ülkelere hapis cezası verilmekteyken bazı ülkelere ise para cezası öngörülmektedir. Örnek vermek gerekirse Almanya da şike suçu Alman Ceza Kanununda nitelikli dolandırıcılık alanında ceza yoluna gidilmiş, Fransa da Fransız Ceza Kanununda kamu güvenliğine karşı suçlar alanında ceza yoluna gidilmiş, Bulgaristan ve İspanya da Şike ve Teşvik Primi ceza kanununda cezaya tabi tutulmuş, Kıbrıs, Yunanistan ve Polonya Spor Hukuku alanında ceza yoluna gitmiş, İngiltere de Bahis Yasası alanında ceza yoluna gidilmiş, Malta, Portekiz özel ceza kanunu kapsamında ceza yoluna gidilmiş, İtalya da Skor Dolandırıcılığı alanında ceza yoluna gidilmiştir.

Ülkemizde ise şike ve teşvik primini önlemek amacıyla 2011 yılında 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun düzenlenmiştir. 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun tüm spor branşlarındaki şike ve teşvik primi suçlarına ilişkin düzenmiş olsa da ülkemizde ve dünyada en çok rehavet gören futbol branşına bizi sürüklemektedir (Söker, 2015).

✓ *Çalışmanın Amacı*

Çalışmanın amacı araştırmaya dahil edilen Avrupa Birliği Ülkeleri ile Türkiye Cumhuriyeti'nin spor hukuku kapsamında şike suçuna kanunlarında verdikleri hükümlerin karşılaştırılması ve suça verilen cezaların daha caydırıcı olabilmesi için önerilerde bulunulmasıdır.

✓ *Problem Cümlesi*

Avrupa Birliği Ülkelerinin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin hukuk sistemlerinde şike suçunu hangi kategoride değerlendirirler ve bahsi geçen ülkelerin şike suçuna uyguladıkları cezai yaptırımlar nelerdir?

✓ *Sınırlılıklar*

Bu çalışma Avrupa Birliği bünyesinde bulunan 27 ülkenin içinden 16 ülkenin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin hukuk sistemlerinde şike suçuna verdikleri hükümlerin araştırılması ile sınırlı kalmıştır.

Yapılan bu çalışmanın ilk bölümünde spor ve spor hukuku kavramlarıyla ilgili genel bilgilerinden ayrıca uluslararası spor politikası belgelerinden daha sonra şikenin tarihçesi, türleri ve teşvik priminden bahsedip, ikinci bölümde karşılaştırmalı hukukta şike suçlarının değerlendirilmesi açısından seçilmiş ülkelerin şike suçunu değerlendirme şekillerinden ve uyguladıkları yaptırımlardan bahsedip son bölümde ise ülkemizde 14 Nisan 2011 yılında düzenlenen 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunundan, maddi ve manevi unsurlardan, suçun niteliklerinden, suçun özel görünüş biçimlerinden, görevli mahkemelerden, yaptırımlardan, TFF Disiplin Talimatı madde 56'dan bahsederek son olarak da Avrupa Birliği Ülkelerinde yaşanan şike olaylarından ve Türkiye de yaşanan şike olaylarından kesitlerle ilgili bilgiler verilecektir.

Bu konular sunulduktan sonra ÷lkemizde ve diğler ÷lkelerdeki hukuki cezaların karşılaştırılması sonucu tartışılacaktır. Daha sonra sonuç kısmında ne gibi tedbirlerin ve önerilerin çözümlenerek gerçekleştirilebileceğı görüşlerimize yer verilecektir.

Bu araştırmanın amacı ve önemi Avrupa Birliğı ÷lkelerinin Hukuk sistemlerindeki ve Türk Hukuk sistemindeki spor ahlakına aykırı fiiller arasında bulunan şike suçunu işleyen faillere, icra ettikleri eylemin karşılığında uygulanan cezai işlemlerin karşılaştırılması ve Türk Hukukundaki varsa eksikliklerin irdelenmesi, ilgili kanunda varsa boşlukların nasıl doldurulabileceğı konusunda incelemeler yapıp araştırma sonucunda bu durum hakkında önerilerde bulunulmasıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

SPOR VE SPOR HUKUKU

1.1. SPOR KAVRAMI

Tarih boyunca savaş ortamlarında daha iyi mücadele etmek için yapılan spor günümüze kadar gelişerek hayat felsefesi halini almış ve sosyo-ekonomik etkisiyle de birçok kültüre ulaşmış ve maalesef beraberinde bazı sorunları da getirmiştir (Dinç, 2009).

Geçmişe bakıldığında ilk çağlarda avlanmakla başlayan daha sonraki süreçlerde ise spor, insanlar için eğlenceli zaman geçirme, sağlıklarını koruma ve sosyalleşme olarak algılansa da gün geçtikçe artık yerini zihinsel psikolojik ve fiziksel yeteneklerini geliştirmek için yapılmaya bırakmıştır (Ertaş ve Petek, 2011).

Spor kelime anlamı olarak Latince “birbirinden ayırmak, dağıtmak” anlamına gelen “*disporate*” ve “*desport*” kelimelerinden gelmektedir. Bireysel veya toplu olarak eğlenmek ve sağlık için yapılan belirli kuralları olan bedensel hareketlerin tümü olarak adlandırılır (Bozkurt, 2009). Bu kavram Fransızcadan İngilizceye “disport” olarak geçmiştir (Gülşen, 2013). Daha sonra sport şeklini alarak günümüze gelmiştir (Erkiner, 2007).

Spor Türk Dil Kurumu sözlüğünde bireysel ve toplu olarak zihni ve bedeni geliştirmek için yapılan hareketler bütünü olarak tanımlanmıştır (TDK, 2020).

Spor kavramı birçok ulusal ve uluslararası konumda da tanımlanmıştır. Avrupa Spor Şartını 1992 yılında kabul edilmiş ve 2001 yılında güncellemesine göre; “resmi veya gayri resmi katılım yoluyla, fiziksel yeterliliğin ve zihinsel sağlığın ortaya konmasını ve geliştirilmesini, sosyal ilişkiler kurmayı ve her seviyeden müsabakada netice etmeyi amaçlayan fiziksel etkinliklerin tamamıdır” (Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, 2001).

Spor icra edenler açısından fiziksel, zihinsel, teknik çaba ve kazanmaya yönelik olması karşısında izleyenler için ise heyecan ve kazanma duygusu olarak tanımlanabilir (Altındağ, 2015).

Türkiye’deki resmî belgelerle spor kavramı tanımlamaları yapılmıştır. Gençlik ve Spor Bakanlığı sporu yayınladığı Ulusal Gençlik ve Spor Politikasına göre; “fiziksel ve

zihinsel sağlığı korumak ve geliştirmek, sosyal ilişkiler kurmak, eğlenmek ve hoşça vakit geçirmek veya yarışmalarda mücadele ederek kazanmak amacıyla organize ya da plansız olarak yapılan fiziksel aktivitenin her türlü şeklini” olarak tanımlamıştır (Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi, 2013).

Şike, Rüşvet, Haksız Rekabet ve Sporda Şiddet İddialarını araştırması ve önlem alması için kurulan Meclis Komisyonu Raporunda ise spor “üst düzeyde oyun, mücadele ve ağır kas çalışması gerektiren, bu nedenle de devamlı ve yoğun bir çaba içeren, kazananların ödüllendirildiği, oyun ve yarışmayı birleştiren uğraşların tamamı” olduğu ayrıca raporda sporun kişiyi topluma uyum sağlamasında, sağlığını korumasında ve hayatın olumsuzluklarını ortadan kaldırmasında yardımcı olduğu belirtilmiştir (TBMM Araştırma Komisyonu Raporu, 2005).

1.2. SPOR DELEGELERİ

Spor yapılan tanımlar ışığında bakıldığında ortak olarak yapılan bir etkinliktir. Bu ortak yapının içine gerçek ve tüzel kişiler girebilir Spordaki tüzel olmayan kişiler tabiri kullanılınca ilk olarak spor yapanlar yani sporcular daha sonra teknik direktörler, menajerler, antrenörler, seyirciler, kulüp yöneticileri, hakemler akıllara gelmektedir (Gülşen, 2013; Uslu, 2016). Tüzel kişilere ise başka bir başlık altında değinilecektir.

1.2.1. Sporcular

Ülkemizde spor üç temel unsurda gerçekleştirilmektedir. Bunları amatör, gizli profesyonel ve profesyonel olarak tanımlanmak mümkündür. TDK’ye göre amatör bir maddi kaynak olarak değil zevk için yapan anlamındadır. Profesyonel ise yapılan işi meslek halinde yapma olarak tanımlamıştır (TDK, 2020). Bu tanımlamalardan sonra sporcu ise yapacağı spor branşını kendi beceri ve yeteneklerini kullanarak belirli kurallar dahilinde gerçekleştiren kişiyi denir (Gülşen, 2013; Uslu, 2016).

1.2.2. Teknik Direktör

Teknik direktörler takım sporlarından takımı, bireysel sporlarda ise tanımladığımız sporcuları çalıştırmaktadırlar (Uslu, 2016; Genç, 1998). Teknik direktörler bireysel ve takım sporlarında yaptıkları hazırlıkları sporcuları antrenman esnasında değerlendirmek ve müsabakalarda izlenecek yolları belirlemek suretiyle yapmaktadırlar (Doğu, 2017).

6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'da bahsedilen teknik yöneticiler kavramı üzerinde durulması gereken bir konudur (TBMM, 2011). Bizim tarafımızdan bakıldığında teknik yöneticiler olarak antrenörler, teknik sorumlular, amatör antrenörler çalıştırıcıları ile Türkiye Futbol Federasyonu Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatında yer alan “Teknik Adam” terimi aynı anlama gelmektedir.

1.2.3. Antrenörler

Köken olarak “sturdy” kelimesinden gelen antrenörlük geçmiş zamanlarda yani 14. Yüzyılda Macaristan da savaş zamanlarında arazilere ve araçlara takılan bir isim olarak göze çarpmaktadır. Kelime anlam olarak dayanıklı, güçlü ve kuvvetli olarak anlaşılmakta ve bu yönüyle de tam bir spor yöneticisine uygun kelimedir. Antrenör enerjisini, taktiksel anlayışını, güçlü olma yetisini, becerilerini ve tecrübelerini sporcusuna dayatma yeteneğine sahip bir liderdir (Bensiz, 2016).

1.2.4. Sporcu Menajerleri

Futbol menajerleri çalışma talimatına göre sporcu menajeri sporcu ile transfer yapılan kulüp arasında veya transfer yapılan kulüp ile sporcunun kendi kulübü arasında yapılan sözleşmeleri usul ve esaslara göre yapılmasını sağlamaktır (TFF, 2015). Türkiye Basketbol Federasyonu Oyuncu Temsilcisi Yönergesinde oyuncu temsilciliği oyuncu temsilciliği sertifikasına sahip olan kişilerin oyuncu için diğer kulüplerle transfer görüşmeleri yapması olarak tanımlanmıştır (TFF, 2004).

1.2.5. Kulüp Yöneticileri

Kulüp yöneticileri kulübün ne kadar büyük olduğuna bakmaksızın kulübün süreklilik arz etmesini sağlamak için ekonomi, sosyal ve kültürel yapı, teknoloji, politika, katılımcılar, rekabet gibi etkenlerin bilincinde olup yönetimin bir bölümünde seçimler yapan yönetim görevini alarak diğer bir kısmı ise idari yönetim görevini devralıp kulübün menfaatine çalışmalar yürüten guruptur (Sekban ve Atalı, 2017).

1.2.6. Seyirciler

Spor kavramının içine rekabet girdiği vakit seyirci çok önemli bir yere sahip olur. Seyirci sporu müsabakalarını serbest zamanlarında izleyen ve desteklediği takımla özleşen bireyleri ifade eder (Trail, Anderson ve Fink, 2000). Bu tür seyirciler evlerinde

televizyonlarından, radyolarından veya canlı olarak izleyen bireylerdir (Guttmann, 1986). Spor seyircileri sporun çekici özellikleri sebebiyle sporu izlemek, spor yapmak veya sporla ilgili herhangi bir etkinliğe katılma konusunda istekli olurlar (Funk, 2008). Bu konuların dışında sporda iki tür seyirci olduğu muhtemel bir gerçek ve bu türlerden birincisi sessiz, sakin bir şekilde müsabakayı izleyenlerden diğeri ise koyu taraftar diye adlandırılan desteklediği takımın verdiği tüm kararlara bağlılık hissederek o yolda savunmalar yapan bireylerdir (Schild, 2004; Genç, 1998; Çağlayan, 2007). Bir başka tanımla spor tüketicileri olarak anılan seyirciler; önceden ayarlanmış müsabakaların yapılan yerinde hazır bulunarak ortamdaki olayları görüp aynı tepkileri veren bireylere denir (Çağlayan ve Fişekçioğlu, 2004).

1.2.7. Hakemler

Müsabakalarda oyun kurallarının adaletli bir şekilde uygulanmasını sağlayan kişilere hakem denir. Bir müsabakada oyun kurallarının adaletli bir şekilde uygulanması için güçlü bir otoriteye sahip hakem gerekmektedir. Oyuncular için hakemlerin dikkatleri ve verdikleri kararlar son derece önemli olduğu için hakemlerin kararlı ve disiplinli olmaları gerekmektedir. Örneğin bir futbol müsabakasında hakemlere yardımcı olmak için eskiden 2 güncel olarak 3 yardımcı hakem bulunur. Bu hakemler asıl hakem olan orta hakeme tartışmalı durumlarda bilgi verir ve son karar yine asıl hakem olan orta hakemindir (Bangsbo ve Williams, 2003). Hakemler müsabaka sırasında hareketleri gözlemler, sonucuna bakar ve karar verir (Satman, 2017).

Bir başka tanımlamayla anlatmak gerekirse hakemlik bir anlaşmazlığı çözmek için ilgili tarafların seçtiği ya da bir makam tarafından atanmış kişilere denir. Sportif anlamda ise kuralları çiğneyenlere ceza vermek, müsabakadaki puanları saymak, kuralları uygulamak ve uygulatmakla görevlidir (Durna, 1997).

Genel olarak toplumun hakeme verdiği yetkiyle modern spora izin veren ve sportmenlik dışı davranışlara izin vermeyen, izleme zevkini artıran karşılaşılan olaylarda objektif bir biçimde yönetim sergilenmesidir (Çelik, 2004).

Hakemler müsabakaların kurallar dahilinde devam etmesinin yanı sıra saygı ve centilmenlikle de sürmesi için görev yaparlar. Hakem sporun devamlı içinde yer alan ve müsabakaların adaletli bir biçimde sonuçlanmasını sağlayan müsabakaların sürekli içinde yer alan bir parçasıdır. Belirli bir oyun kurallarını adaletli bir biçimde yöneten hakemler branşlarına göre kendi federasyonlarına bağlıdır (Herdem, 2020).

1.3. ANAYASAL BİR HAK OLARAK SPOR

Ülkemiz bireylerinin spora aşırı ilgisi olmasına rağmen spora katılım son derece düşük oranlardadır. Sporun insan hayatının sağlığını koruması ve aktif bir sosyal yaşantı oluşturması hafife alınamayacak kadar büyük bir olay olması kanun koyucunun bu konuyla ilgili iki maddeyi anayasaya ekleyerek devlete görevler vermiştir. Anayasamızın 58'inci ve 59'uncu maddelerinde gençlerin spora kazandırılmasıyla ilgili görev ve sorumluluklara yer verilmiştir. Üniversitelerde de ders olarak okutulan “herkes için spor” kavramının iyi bir şekilde anlaşılması ve insanların uyuşturucu, sigara, alkol gibi kötü alışkanlıklardan kurtulup spora yönelmelerini ve sevgi, hoşgörü, dürüstlük, sosyal ilişkilerin gelişimi ve rekabet ortamında kaybetmenin de kazanmak kadar doğal bir süreç olduğu durumunu dayatmak için gereken ortamın sağlanması gerekmektedir (Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu, 2011).

Gençliğin Korunması başlıklı Anayasamızın 58.maddesinde; “Devlet, istiklal ve cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müspet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda ve devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetişme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır. Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.” 59.maddesinde ise; “Devlet her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur.” Ek fıkra olarak “(Ek fıkra: 17/3/2011-6214/1 Md.) Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz.” (TBMM, 2011).

1.3.1. Uluslararası Politika Belgelerinde Spor

1.3.1.1. Avrupa Spor Şartı

Uluslararası belgelerin amacı sözleşmeyi yapan devletlerin kendi mekanlarındaki bireylerin haklarını korumaya yönelik maddeler üzerinde anlaşma sağlanmasıdır. Avrupa Konseyi 1992 yılında kabul ettiği ve 2001 yılında güncellediği Avrupa Spor Şartı'nda sporun tanımı yapılmıştır. Sporu icra edecek bireylerin ruhsal olarak iyi olmasını yani ruhsal bunalımlardan uzak, psikolojik olarak kendini iyi hissetme, her

türlü zorlukların üstesinden ruhsal anlamda gelebileceğini düşünme, bunalım gibi durumlardan uzak olmaktan bahsederken, fiziksel olarak da gücün yerinde olması yani fiziksel olarak herhangi bir problemin olmadığını ifade ederken sosyal olarak da ilişkilerin geliştirildiği yani sosyal alanlara girilip köhne bir sosyal yaşantıdan uzak olduğu önceden organize edilmiş veya tesadüfen olarak yapılan sportif aktivitelerdeki her türlü fiziksel faaliyetler olarak tanımlanmıştır.

Bahsi geçen şartı konsey 1976 yılında benimsediği “Avrupa Herkes İçin Spor Şartı”nı temel alarak sporla ilgili tüm değerlerin Avrupa Konseyi ideallerine uygun bir biçimde tüm Avrupa için bir takım ortak düşünce oluşmasının sağlanacağı düşünülmüştür. Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen “Spor Etiği Kodu” ise şartı tamamlayıcı bir şekildedir. Bu kod, “adil oyun amacını içeren etik kuralların tüm spor faaliyetlerinin, ayrılmaz unsurları olduğu ve ister rekreasyon amaçlı isterse rekabet amaçlı spor olsun tüm düzeylerde uygulanması gerektiği” ilkesini temel almakla birlikte Avrupa Konseyinin savunduğu bu şart ve kodla, hükümetler vatandaşlarına çok iyi şartlarda spor yapma durumunu gerçekleştirmek için sözünü vermişlerdir (Council of Europe, 2001).

1.3.1.2. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi

Birleşmiş Milletler çocuk hakları sözleşmesinin 31. Maddesinde “Taraflar Devletler çocuğun dinlenme, boş zaman değerlendirme, oynama ve yaşına uygun eğlence (etkinliklerinde) bulunma ve kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkını tanırlar.” ve “Taraflar Devletler, çocuğun kültürel ve sanatsal yaşama tam olarak katılma hakkını saygı duyarak tanırlar ve özendirirler ve çocuklar için, boş zamanı değerlendirmeye, dinlenmeye, sanata ve kültüre ilişkin (etkinlikler) konusunda uygun ve eşit fırsatların sağlanmasını teşvik ederler.” ifadelerine yer verilmiştir.

Çocuklarında spora teşvik edilmeleri konusunda hukuksal anlamda büyük adımlar atılmış, çocukların boş zamanlarını değerlendirme ve yaşlarına uygun oyun eğlence faaliyetlerine katılmaları konusunda maddelere yer verilmiştir (Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 1989).

1.3.1.3. Unesco Beden Eğitimi ve Spor Uluslararası Şartı

Unesco’nun 1978 yılında yayınladığı Beden Eğitimi ve Spor Uluslararası Şartının ilk maddesinde “her insanın, kişiliğinin gelişmesi için elzem olan, beden eğitimi ve

spora ulaşmak temel hakkı vardır.” Aynı Şartı’n 3. maddesi: “beden eğitimi ve spor programları kişilerin ve toplumun gereksinimlerine cevap verecek nitelikte olmalıdır.” hükümlerini içermektedir. Bu şart ışığında her insanın kendi fiziksel, zihinsel ve psikolojik durumlarına uygun bir biçimde beden eğitimi ve spor yapma hakkı olduğu kanısına varılmıştır. Yapılacak bu spor etkinliklerinin insanların ihtiyaçlarına uygun bir biçimde olması gerektiği ve sporun bir insan hakkı olduğu kanısına varılmıştır (UNESCO, 1978).

1.4. SPOR HUKUKU

Spor ilk başlarda insanların hayatında yaşam dengesini kurmak amaçlı olsa da daha sonraları zamanı iyi değerlendirme, sosyalleşme ve fiziksel gelişimi sağlama ile yerini rekabete ve eğlenceye bırakmıştır. İnsanlar nasıl ki hukuk kuralları çerçevesinde hayatlarını geçiriyorlarsa, sporda da belli başlı kurallar vardır.

Spor hukukunu “sportif faaliyetlerle ve sportif örgütlerle ilgili hukuk kurallarını sistematik bir şekilde inceleyen hukuk dalı” olarak adlandırılabilir. Lakin spor hukukunu tam olarak adlandırarak evrensel bir tanım yapmak zordur (Ertaş ve Petek, 2011).

Sporda adaleti sağlayıcı ve kuralların uygun bir şekilde uygulanması hem psikolojik olarak feraha ermeye hem de sosyal yönden kişilerin birbirleriyle olan ilişkilerinde ve birbirlerinin haklarının korunmasında son derece öneme sahip ve bu yönüyle de bir ihtiyaçtır.

Spor hukuku son zamanlarda gelişmekte olan bir dal ve daha tamamen tümüyle yeri yerine oluşumu tamamlanmamıştır. Sporla ilgili kurallar Anayasada, kanunlarda ve diğer işlemlerde yer almaktadır (Gülşen, 2013).

Sporun belli başlı branşlarında özellikle futbolda çok geniş kitlelere hitap etmesiyle sağlık ve boş zamanları değerlendirerek hem fiziksel hem psikolojik hem de sosyal yönden gelişimin yerine ekonomik değerlerin daha üst seviyelere çıkmasına sebep olmuştur (Özelçi, 2010).

Yirminci yüzyılın birinci yüzyılında ikinci yüzyıla göre daha az öneme sahip olan spor ikinci yüzyıldan itibaren kazanılan bu önemle artık ekonomik bir sektör haline gelmiştir.

Futbol Dünya Kupası ve Olimpiyatlar sayesinde rekabetin artmasıyla birlikte tüm dünyada ekonomik değerinin de göz ardı edilemeyecek seviyelere gelen spor yeri yadsınmayacak öneme sahip olmuştur (Gürten ve Erenel, 2012).

Sportif faaliyetlerin bu denli ekonomik öneme sahip olmasında sporcu transferleri, sportif faaliyetlerin reklam olarak kullanılması, sportif aktivitelerin milletlere sunulması, kulüplerin sponsor etkileşimi gibi etkenler etkin olmuştur (Ertaş ve Petek, 2011).

Sporun kazandığı ekonomik boyut beraberinde bazı kuralları da getirmiş ve spor hukuku alanının oluşmasına ve bu konuda düzenlemelerin yapılması ihtiyacına sebep olmuştur (Gürten ve Erenel, 2012).

Spor bireysel ve takım halinde yapılmakta ve yapılan eylem icra edilirken davranışlardan söz edilmektedir. Bu anlamda sporu icra edenlerde belirli kurallar çerçevesinde davranışlarını sürdürmelidirler. Tam da davranışlar söz konusu olduğunda kurallar dahilinde davranış sergilemeyenlerin hukuki yaptırımlara tabii tutulması gerekmektedir. Bu durumda spor ve hukuk birleşmekte ve sportif faaliyetlerin kurallar haricinde yapılması hukuk alanına girmektedir (Çağlayan, 2007).

Spor hukuku yeni gelişen bir hukuk dalı olduğu ve kökü Roma Hukukuna dayanmadığından modern uzmanlar spor hukukuna Latince olan “Lex Sportiva” demektedirler. Spor hukukunun geniş anlamda spordan oluşan problemleri düzenler ve çözer. Dar anlamda ise sportif faaliyetleri düzenleyen kuruluşların kurumsallığını sağlar, sporun hayatını yönetir ve sportif alanda düzenlemeler yapar (Erkiner, 2007).

Spor ve hukuk kelimelerinin birleşiminden ortaya çıkan “Spor Hukuku” kavramı hem özel hukukta hem de kamu hukuku özelliklerini taşımakta ve çoğul bir hukuk oluşmaktadır. Bu anlamda sadece özel ve kamu hukuku olarak çoğulluk oluşturmakla beraberinde ulusal ve uluslararası hukuku da bünyesine almıştır.

Uluslararası Spor Federasyonu (IF) talimatları, Ulusal Olimpiyat Komiteleri (NOC), Ulusal spor federasyonlarının tüzük ve talimatları ile Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC)’nin çıkardığı Olimpik Şartı özel hukuk sükeleri olan bu mevzuatta devletlerin sınırlarından etkilenmeden uygulanmakta ve “Sınırlar Ötesi Hukuk” olarak adlandırılırlar (Erkiner, 2018).

Son yıllarda ekonomik boyut kazanan sporun üzerinden bahisler oynanması ve yasa dışı olarak müsabakanın akışını şike ve teşvik primi ile bozulmasıyla bahis

dünyasındaki oynanan oyunlarla yasa dışı olarak elden ele değiştirilen paraların önüne geçilmesi hususunda spor hukuku kapsamı gündeme gelmiş ve bu alanın üzerinde düzenlemeler yapılarak bu tip durumların önüne geçilmesi hedeflenmiştir (Koca, 2011).

1.5. ŞİKE KAVRAMI

1.5.1. Şike Olgusunun Tanımı ve Tarihsel Gelişimi

Mevcut yaşadığımız dünyada spor müsabakalarında hırslı bir şekilde kazanma isteği fazlaca oluşmuştur. Bu kazanma hırslının altında da şüphesiz ki sporun ekonomik boyutunun yüksek seviyelerde seyretmesinden kaynaklanmaktadır. İnsanların gözlerini paranın bürümesi son derece insanı canı ve yasa dışı her türlü şekle sokmaktadır.

Kazanma hırslı insanların son derece medeniyetten uzaklaşmalarına sebep olmuştur. Bu uzaklaşma öyle ki spor müsabakalarının haksız bir şekilde doğal akışını bozarak kendi menfaatleri doğrultusunda sonuçların ortaya çıkması için yasa dışı eylemlerde bulunma yöntemlerini kullanmalarına neden olmuş ve bu eylemlerin başında da şike eylemi gelmektedir (Albay, 2004).

Sporda geçmişten günümüze uzun zamanadır kazanma hırslı bürünmüş insanların kendi menfaatleri doğrultusunda haksız bir şekilde müsabakanın sonucunu değiştirme davranışları sergiledikleri görülmektedir. Bu olayların sebebi sadece hırstan ibaret değildir. Bu tip düşüncelerin alt boyutunda aslında ideolojik sebeplerin varlığı, profesyonellikten uzak olunması ve maçların milli bir olay haline getirilmesi de sayılabilir (Özdilek, Şentürk ve Bektaş, 2002).

Şike kavramının birçok tanımlaması vardır. Bizim dilimize Fransızca bir kelime olan “Chique” kelimesinden geçmiştir. Önceden planlanmış veya rastgele yapılan müsabakalarda kendi lehine bir sonuç elde edilmek suretiyle ilgili müsabakanın doğal akışını bozmaktır (Giresunlu, 2011).

Fransızca köklü şikenin unsurları; müsabakadaki tarafların veya taraflara mensup bulunan kişilerin kendi aralarında sporun ruhuna ve kurallarına aykırı bir şekilde anlaşmalar yaparak sporun doğal akışını bozucu kararların alınmasıdır (TBMM Komisyon Raporu, 2005).

Şike 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda “MADDE 11 – (1) Belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya sair menfaat temin eden kişi” olarak geçmektedir (TBMM,

2010). Sözlükte ise “bir spor karşılaşmasının sonucunu değiştirmek için maddi veya manevi bir çıkar karşılığı varılan anlaşma” tanımı yapılmıştır (TDK, 2020).

Literatür bakıldığında şike kavramının tanımlamalarından biri de kulüplerin veya sporcuların müsabakanın sonucunun müsabakadan önceki beklentilerinin yerine gelmesi veya tam olarak karşılanması şeklinde tanımlanmıştır (Genç, 2012).

FIFA Disiplin Talimatnamesinin 62. Maddesinde FIFA’nın herhangi bir organ veya kuruluşuna, saha görevlisine, oyuncuya veya takımdaki görevlilerden herhangi birine üçüncü bir kimse veya kendisine fayda sağlamak amacıyla FIFA mevzuatlarına aykırı bir şekilde menfaatleri doğrultusunda teklif etmek veya vaat etmek şike olarak tanımlanmaktadır (FIFA Disiplin Talimatı, 2017).

Türk sporunda ise Meclis Araştırma Komisyonu Raporu’nda şikenin tanımı “Danışıklı yarışma yapma diyebileceğimiz şike, sporcuların, spor kulüplerinin yöneticilerinin veya diğer mensuplarının belli bir ekonomik menfaat karşılığı ya da başka güdüler ile anlaşarak, müsabakayı önceden belirledikleri sonuca uygun olarak tamamlamaları halidir” şeklinde yapılmıştır (TBMM Komisyon Raporu, 2005).

Şike TFF Futbol Disiplin Talimatının 2008 yılındaki 34. Maddesinde “bir futbol müsabakasının sonucunu taraflar aralarında anlaşarak veya üçüncü kişilerden maddi menfaat temin etme veya anılan haller dışında futbolun olağan yapısı dışında etkilemek veya etkilemeye teşebbüs etmek” olarak tanımlanırken 2009 yılında ise “müsabakanın sonucunu hukuka veya spor ahlakına aykırı şekilde etkilemek veya buna teşebbüs etmek yasaktır. Bir futbolcuya veya kulübe teşvik primi verilmesi de bu kapsamdadır” olarak tanımlanmıştır (Şahin, Özgenç ve Üzülmüş, 2012).

Avrupa konseyinin de şike ile ilgili konuları gündemine almıştır. Sonuçların Manipülasyonuna, Özellikle Şikeye Karşı Sporun Doğruluğunun Teşviki Hakkında 2011/10 Sayılı Tavsiye Kararı Bakanlar Komitesince 28 Eylül 2011 Tarihli 1222. Bakan Yardımcıları Toplantısında kabul edilmiştir.

Bu kararda spor sonuçlarında manipülasyonu, kendisi veya bir başkası adına spor müsabakasının tamamen sonucunu veya bir bölümünü kendisi veya bir başkasının menfaatine uygun ama kurallara uygunsuz bir biçimde değiştirme anlaşması olarak tanımlanmıştır.

Ayrıca kararda uluslararası bir kitleye sahip sporun sonuçlarının menfaatler sonucunda belirli beklentiler ışığında değiştirilmesinin, spor dünyasında da bu gibi

durumların güveni sarstığının ve önemle tehlike arz ettiğinin üstü vurgulanmış ve kararda sporda manipülasyonun önüne geçmenin kolluk kuvvetleri ve denetimi yapacak kuruluşlara düştüğü kadar ulusal ve uluslararası profesyonel spor kulüplerine, amatör spor kulüplerine ve kuruluşlarına yani devlet harici kuruluşlara da düştüğü belirtilmiştir. Ayriyeten spor kuruluşlarının, kamu otoritelerinin ve bahis işletmelerinin ortak bir dayanışma içinde olmaları sporun bu denli manipülasyonunu azaltacağı tavsiyesinde bulunmuştur (Demiral, 2013).

Maennig (2008:3)'in anlatımlarına bakıldığında “şikeyle ilgili ilk olaya M.Ö. 388 yılında rastlanmaktadır. Bu tarihte Thessialı Eupolos adlı bir atlet, şikeyle üç rakibine üstünlük sağlamış ve Olimpiyat oyunlarında birinci olmuştur” (Özen ve Yılmaz, 2012).

Hukuk açısından bakıldığında şike suçunun konusu, faili, mağduru, maddi unsuru, manevi unsuru olarak bakıldığında ise; Suçun hukuki konusu, spor kulüpleri anonim şirketler üzerine kuruldukları ve bu şirketlerin hisselerinin borsada alınıp satıldığı bilinmektedir. Spor kulübünün bu hisselerinin kar veya zarara uğraması spor kulübünün başarısına bağlıdır. Kulüplerin şike yoluyla hisselerini alan yatırımcının menfaatleri doğrultusunda haksız kazanç elde edilmesini sağlamaktadır.

Suçun faili herkes olabilir ve bu yönden özgü bir suçtur. Çok failli olması sebebiyle en az iki kişi tarafından işlenebilir. Kendi menfaatine bu suça karışan kişide müşterek fail olarak cezalandırılır.

Suçun mağduru toplumdur. Belirli kişiler veya spor kulüpleri bu suçun mağduru olamazlar. Suçun maddi unsuru spor müsabakasının sonucunu etkileyerek kendisine veya bir başkasına menfaat sağlamak şike suçunun maddi unsurunu oluşturur. Suçun manevi unsuru kasttır. Kastın oluşabilmesi için müsabakanın sonucunu etkilerken bunun iradi ve bilinçli bir şekilde yapılması gerekir (Güngör, 2011).

Şike suçunun ağırlaştırıcı nedenleri ise;

- ✓ “Şike suçunun kamu görevinin sağladığı güven ve nüfuzu kötüye kullanmak sureti ile işlenmesi hali.
- ✓ Spor kulübünün yönetim kurulu başkanı ve üyeleri tarafından işlenmesi hali.
- ✓ Suçun bir örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi de cezayı arttırıcı bir neden olarak öngörülmüştür.
- ✓ Bahis oyunlarının sonuçlarını etkilemek amacıyla şikeye başvurma da bir ağırlaştırıcı neden olarak sayılmıştır” (Donay, 2011).

6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun “Madde 11 – (1) Belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya sair menfaat temin eden kişi, beş yıldan on iki yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Kendisine menfaat temin edilen kişi de bu suçtan dolayı müşterek fail olarak cezalandırılır. Kazanç veya sair menfaat temini hususunda anlaşmaya varılmış olması halinde dahi, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur.

(2) Şike anlaşmasının varlığını bilerek spor müsabakasının anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunan kişiler de birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Kazanç veya sair menfaat vaat veya teklifinde bulunulması halinde, anlaşmaya varılamadığı takdirde, suçun teşebbüs aşamasında kalmış olması dolayısıyla cezaya hükmolunur.”olarak verilmiştir (TBMM, 2011).

1.5.2. Şike Türleri

1.5.2.1. Taraf Şikesi

Müsabakaların tarafları olanların, sporcuların, kulüp yöneticilerinin veya diğer üyelerinin yaptıkları şikeye taraf şike denir. Bir başka tanımda şike "Müsabakaların tarafı olan sporcu veya kulüplerin yönetici veya diğer mensuplarının müsabaka neticesi üzerinde anlaşmalarıdır" olarak tanımlanmıştır (TBMM Komisyon Raporu, 2005). Taraf kelimesinden anlaşılacak olan durum takımın bağı olup karşılaşmaya etki edebilecek olan kişidir. Sporcudan anlaşılacak olan ise tüm takım sporcuları değildir (Memiş, 2010).

1.5.2.2. Bahis Şikesi

Uzun zamanlardan bu yana insanlar kolay yoldan para kazanma derdine düşmüş ve bunun birçok yolunu bulmaya çalışmışlardır. Spor üzerine bahis oynamakta bunlardan biridir. Spor branşlarından özellikle futbol haksız kazanç kolay para kazanmaya yarayan yerlerden biri olarak kullanılmıştır.

Türkiye de bakıldığında ilk bahis 26 Mart 1960 tarihinde oynanmıştır. Bu yasa dışı bahisler resmi kaynaklarda yer almasa da köpeklerin, develerin, horozların vahşice dövüştürülerek güreştirildikleri mantığıyla başlandığı bilinmektedir (Şeker, 2011).

Bahis ile ilgili Türkiye de yapılan ilk düzenleme 09.05.1959 tarihli 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Hakkında Kanundur (Memiş, 2010). Bu kanunda bahis "Görüşünde veya iddiasında haklı çıkacak tarafa bir şey verilmesini kabul eden sözlü anlaşma" olarak tanımlanmıştır (TDK, 2020). Burada yapılan tanıma göre bir kişinin iddia ettiği sonucun gerçekleşmesi sonucunda kendisine bir şey verilen anlaşmadır. Bahis üçüncü kişilerce düzenlenen ve sonuçlar üzerinde tahmin yürütülen bir oyundur (Memiş, 2010).

Bahis olaylarına bakıldığında da dünyada birçok örneği vardır. Bunların arasında Futbol Sektörü Aracılığıyla Kara para Aklama Raporu 2009 yılında yayınlanmıştır. Bu raporda 2008 yılında Asya'da Interpol'ün içinde bulunduğu yasa dışı futbol bahis 'inde 1300 kişinin tutuklanıp, 16 milyon dolar nakit para ele geçirilmiştir (Özen ve Yılmaz, 2012). Bunun gibi birçok olay dünya üzerinde gerçekleşmiş ve hala da gerçekleşmektedir.

Türkiye de ki bahis şikesinin cezası 6222 sayılı kanunun 11. Maddesinin ç bendinde "Bahis oyunlarının sonuçlarını etkilemek amacıyla, işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında artırılır. " şeklinde belirlenmiştir (TBMM, 2011).

1.5.2.3. Hakem Şikesi

Kelime anlamına baktığımızda şike TDK'ye göre: Yarışmaları kurallarına göre yansız bir şekilde yöneten kişidir (TDK, 2020). Hakemlerin müsabakaları taraflı yönetmeleri yarışmanın gidişatını ve yönünü değiştirerek, taraf olunan kulüplerin veya sporcuların lehine kararlarla sonuçlandırıp bu sonuca istinaden maddi menfaat gibi kazanımların sağlanması ön görülerek yönetilme şeklidir (Albay, 2004).

1980 yılında Fransa'daki şike olayları incelendiğinde Bordeaux Kulübü Avrupa kupalarındaki müsabakalarda görev üstlenecek olan hakemleri lüks otellerde konaklatarak, onlara hediyeler alarak ve lüks mekanlarda ihtiyaçlarını karşılayarak isteklerini hakemlere yöneltip talepte bulundukları dile getirilmektedir (Authier, 2002).

Taraflar hakem şikelerinde kendileri lehine kazançlar ve menfaatler olması boyutunda eylemler gerçekleştirmelerini isterler. Menfaat olarak sadece maddi kazanç görülmemelidir. Menfaat birçok kazanım olarak düşünülebilir. Bunlara bakıldığında bir müsabakada taraflardan biri de her zaman hakemlerdir. Hakem şikelerinin tercih sebebi bir müsabakada birçok kişinin itiraz ve müdahaleleriyle müsabaka seyrinin

değiştirilmeye çalışılması yerine bir kişinin bu eylemi taraf lehine çevirip kararlar vermesi sonucunda seyri değiştirme eylemine ses çıkarma veya itirazda bulunma durumlarını minimaliz etme söz konusu olur (Şen ve Özdemir, 2012).

1.5.2.4. Transfer Şikesi

Sezon sonunda sporcunun transfer edilmesi vaadiyle, sözüyle gerçekleştirilen şikedir. Fakat transfer talimatına göre oyuncunun sözleşmeli kulübüyle transfer görüşmeleri yapması etik olarak sayılmamakla birlikte disiplin dışı eylem olarak geçmektedir (TFF, 2016).

Transfer şikesi son dönemlerde ortaya çıkmıştır. Asıl olan iki grup olmasıyla birlikte birinci grup kulübünden ayrılanlar ikinci grup ise yeni bir sözleşme yaparak kulübe girenlerdir. Sözleşme döneminde kulüpleriyle görüşmeleri halinde izin almadan transfer sözleşmesi için görüşmelere başlanması durumunda suç işlenmiş sayılır. Ancak kulüplerinden izin alarak veya karşılıklı sözleşmelerinin feshedilmesi ile serbest kalan sporcuların başka kulüplerle transfer sözleşmeleri için görüşmeler yapmaları konusunda herhangi bir şike söz konusu değildir.

Söz konusu durumlara bakıldığında yasal olarak sözleşmeler her zaman yapılabilen hukuki bir olaydır. Her zaman yapılamayan ve belirli zamanlarda yapılması zorunluluk taşıyan eylem ise transfer sözleşmesinin tescilidir. Transfer sözleşmesinin tescili ancak federasyonun belirlediği aralık ve zamanlarda yapılabilir (Yılmaz, 2013).

1.5.2.5. Hatır Şikesi

Hatır şikesi tarafların aralarında müsabaka öncesinde bir hatır ilişkisiyle anlaşarak yapılan şikedir. Hatır şikesinde maddi bir unsur olmadığı için akademisyenlerin bazıları bu şikenin suç olmadığı kanaatinde yorumlar yapmaktadır. Buna göre Şen ve Özdemir (2012) hatır şikesinin spor disiplin hukukunu ilgilendirdiğini belirtmiştir.

Hatır şikesi yasasının 11. Maddesinin birinci fıkrasında suç unsuru olarak düzenlendiği ve herhangi bir menfaat ilişkisi bulunmaması sebebiyle suç olmaktan çıktığı görüşü üzerine savunmuştur. Bu görüş ışığında bakıldığında aralarında hatır ilişkisi sebebiyle anlaşma sağlanması durumlarında yani aralarında herhangi bir menfaat veya maddi kazanç olmaması durumu vasıtasıyla suç sayılmaması görüşleri literatür de vardır. Yine Şen ve Özdemir'in (2012) görüşüne baktığımızda "6222 sayılı kanunda

düzenlenen şike suçunda bahsedilen menfaat ilişkisinin bulunmaması dolayısıyla bu suç oluşmaz." (Şen ve Özdemir, 2012).

Donay'a (2011) göre ise hatır şikesi sonucunda aralarında bulunan manevi yakınlaşmadan ötürü müsabaka sonucunun değiştirilmesi durumu olduğundan hatır şikesi bir suçtur (Donay, 2011).

1.5.2.6. Kazanma Amacı Olmadan Yapılan Şike

Bu şike türü sporcunun müsabakada bir sonraki turda kendisini zorlamayacak bir rakip gözetmek maksadıyla ve müsabakanın ruhuna uygun olmayan bir davranış sergilemesidir. Bir başka deyişle sportif müsabakalarda çokça rastlanan bir durum olmasıyla birlikte sporcunun bir sonraki turda kendi menfaatine uygun olan rakibin temin edilmesiyle veya müsabakanın sporcu açısından bir öneminin bulunmamasıyla yarışmanın ruhuna uygun davranmamasıdır.

Mersin Büyükşehir Belediyesi – Konya Selçuk Üniversitesi maçında Mersin Büyükşehir Belediyesinin Konya Selçuk Üniversitesini yenmesi halinde bir sonraki turda yani play off'larda daha güçlü bir takım olan Gaziantep'in çıkacağı için Konya Selçuk Üniversitesinin yenmesi menfaatlerine olduğundan daha zayıf bir takımın kazanmasının sağlandığının kabul edilmesine ve hakem raporlarında da açık bir şekilde buna yer verilmesine rağmen bu durumun şike olarak sayılmadığı belirlenmiştir. Bu durum etik olarak sayılıp kabul edilebilir bir yanı yoktur. Sportif müsabakalarda adil olan oyun kurallarıyla sahadaki mücadelede oyundaki tüm sporcuların gerçek gücünü ortaya koyarak oyunun kazananının belirlenmesi yani oyun içinde kazanılmasıdır. Bazı müsabakalarda oyunun kazanılmaması kulüp açısından kazançlı sayılabilmektedir. Bu durumlarda federasyonların daha dikkatli araştırmalar yaparak oyun içinde bu şike olaylarını açığa çıkarmalıdır (TBMM Araştırma Komisyonu Raporu, 2005).

1.5.2.7. Spor Dışı Unsurların Katılması ile Gerçekleşen Şike

Spor bahisleri dünyanın her yerinde yaygın bir şekilde oynanmakta ve bu durum spor müsabakalarındaki oyuncularını taraftarları ve onların dışında kalan bazı kişileri de doğrudan etkilemektedir.

2004-2005 sezonu içinde Akçaabat Sebatspor-Kayserispor maçında Akçaabat Sebatspor'un kalecisinin komisyona söyledikleri yaptığı açıklamaların bu tür şikelerin varlığını ortaya koymaktadır.

Bu tür şikelerde bahis sonuçlarının akıcı ihtimallerinin değişmesini sağlamak amacıyla olanlar, sporcular, antrenörler, kulüpler, hakemler, yöneticiler maddi olarak çıkarlarını korumak amacıyla ilişkiler kurabilmek ve aynı zamanda baskı ve tehdit yollarına başvurmalarıdır (TBMM Araştırma Komisyonu Raporu, 2005).

Şike olaylarına en çok konu olan durumlardan biri de maç öncesinde veya sonrasında transfer teklifi yapılan görüşmelerle yapılan şikedir. Bu durumun tespiti oldukça zaman alan ve zor olan bir durum olmakla birlikte araştırmaların ince ince işlenerek yapılması gerekmektedir. Maçları takip eden zaman diliminde veya hemen öncesinde ya da sonrasında yapılan transfer görüşmeleri sebep gösterilerek şike olarak değerlendirilemez. Bu durumlarda aranması gereken asıl olan müsabakaların sonuçlarını etkilemesi veya suçun maddi unsurlarında bu duruma yönelen bir kast olmasıyla ancak şike suçlamasında bulunabilir (Şen ve Özdemir, 2012).

1.5.2.8. Sponsorluk Şikesi

Bu tür şikeler karşı karşıya olan iki takımdan birinin sponsorunun olmaması diğerinin ise olmasıyla birlikte sponsoru olan takımın müsabakanın sonucunun değişmesi ile kendi sponsorunu sponsoru olmayan takım için kullanacağını öne sürmesi ile yapılan şikelerdir. Örnek olarak X takımının sponsoru olduğu Y takımının ise sponsorunun olmadığı düşünüldüğünde maçın sonucunun değiştirilmesi veya X takımını lehine bir sonucun oluşmasını Y takımının sağlaması durumunda X takımının kendi sponsorunu kullanarak Y takımına birtakım yardımlar edeceğini sunması ile anlaşma sağlanarak yapılan şike sponsorluk şikesidir.

Tüm şike türlerinin temelinde menfaat ile müsabaka sonuçlarının haksız bir şekilde değiştirilmesi ve kazanç sağlama gibi durumlarının olması sebebi ile hepsinin 6222 sayılı kanunda düzenlenen şike suçları ile değerlendirmeler yapılması gerekmektedir. Bu suçların ayrı ayrı düzenlemelerde değerlendirilmemesinin sebebi ise bu tür suçların her biri ayrı suçları teşkil etmemesidir. Zira öyle bir durum baş gösterseydi kanun koyucu bu tür suçları ayrı ayrı kanunlar düzenleyerek değerlendirilmesini sağlardı (Yılmaz, 2013).

1.5.3. Teşvik Primi

Fransızca kökenli olan prim (prime) sözcüğü aslında işverenin işi yapanı sonuca daha çabuk ulaştırmak, verimini üretkenliğini artırmak ve isteklendirmek amacıyla verilen para olarak tanımlanmaktadır (Baba, 2012).

Teşvik primi ise Türk Dil Kurumuna göre “Belirli bir iktisadi veya sosyal amaca ulaşabilmek için maddi destek ve hukuki kolaylıklar biçiminde verilen ödül” dır (Özen ve Yılmaz, 2012).

Sportif olarak teşvik primi ise herhangi birileri, kulüp veya şahıs olarak müsabakada üçüncü bir takım adına kazanç sağlamak amacıyla daha fazla performans göstererek o müsabakanın kazanılması veya kazanç sağlayacak sonuçlar doğurmasını sağlamak amacıyla kayıtsız resmi olmadan para aktarımı yapılmasıdır (Özen ve Yılmaz, 2012).

Teşvik primi TBMM Şike araştırma komisyonuna göre “bir kişi ya da kuruluşun neticesinden kendisinin ya da taraftarı olduğu kulübün doğrudan doğruya etkilendiği bir müsabakada, kendi lehine sonuç doğuracak tarafa veya mensuplarına maddi menfaat vaat etmesi veya sağlaması” tanımlaması yapılmıştır (TBMM Araştırma Komisyonu Raporu, 2005).

Şike ve Teşvik Primi arasındaki farkı kısaca açıklayacak olursak şikeyi müsabakada şike yapacak olan takımın pasif bir performansla hiçbir şekilde kazanma amacı gütmeyen müsabakanın sonucunda berabere kalma, yenilme gibi sonuçlar doğuracak eylemlerde bulunmaları, teşvik priminde ise tamamen karşı takıma hiçbir şans tanımadan kazanılması yönünde eylemler gösterilmesi için maddi olarak sağlanmasıdır (Genç, 1998).

Bütünüyle incelendiğinde şikenin iki rakip takım arasında olan müsabakalarda yapılarak yarışmanın ruhuna uygun davranışların dışında davranışlar sergilemeleri olarak tanımlanırken, teşvik priminin ise iki rekabet eden kulüplerin birbirlerine karşı mücadele eden başka takımlara kendi menfaatleri doğrultusunda olması koşuluyla kayıt dışı para verilmesi olarak tanımlanmaktadır (Öztürk, 2012). Bu tanımlar ışığında 6222 sayılı Kanunda belirtildiği üzere milli oyunculara ve sporculara milli vazifelerini yerine getirmeleri ile aynı zamanda müsabakalarda kazanmaları için gerekli olan milli birlik ve

beraberlik ruhunun şahlanması ve motivasyon olması açısından verilen teşviklerde herhangi bir sakınca olmadığı da görülmektedir (Donay, 2011).

Teşvik primi kanununun 11. Maddesinde teşvik priminin bir suç olarak belirlendiği görülmektedir. Fakat literatür incelendiğinde farklı tarzda görüşler mevcuttur. Bunların ilki müsabakaların amaçlarının kazanmak olduğunu ve kazanılması için sporculara teşvikler verilerek onların motive olması için uygulanan bu uygulamaların uygun olması gerektiği sonuçta kazanma güdüsüyle müsabakaya çıkan sporcuların kazanamamasının teşvik edilmelerine bağlanması sportif ahlaka aykırılık olarak tanımlanmaması gerektiği görüşü belirtilmektedir. Diğer bir kısım ise zaten sporcuların müsabakalarda süper performans göstermeleri sonucunda kulüplerinden ücret aldıkları bunun için ayrıca diğer kulüplerden başka ücretler almalarının spor ahlakına ve hukuka uygun olmadığı ayrıca bu durumun devam etmesi halinde sporcuların sürekli bu durumla ilgili bir beklenti içine girecekleri sonucunda da sporcuların ahlaki yönden de aşırı derecede etkilenecekleri kişiliklerinde ahlaki sapmalar, iş ahlakından ayrılma ve isteyerek, azimle maçı kazanmalarının müsabakaları bilerek isteyerek vermelerinden bir fark olmayacağını ve bu durumun şike olarak sayılması gerektiğini savunmuşlardır. Ayrıca teşvik primini hukuki olarak sorun etmemenin rüşvetinde hukuki olarak sorun teşkil etmediği yönünde bir algı oluşturacaktır. Aslında rüşvetin işleri hızlandırmak amacıyla yapıldığı da bilinmektedir (Ertaş ve Petek, 2011).

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Yapılan bu çalışmada nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Nitel araştırma modeli araştırmacının etrafındaki veya ortamındaki fotoğrafları, dokümanları, notları ve kayıtları yorumlamasıyla sonuca ulaşılmasıdır (Creswell, 2013). Birçok teknik olmasına rağmen gözlem ve doküman analizi en yaygın olan tekniktir (Ekiz, 2009). Yapılan bu araştırmada doküman ve veriler ayrıntılı olarak incelenerek veri toplamaya ve verileri analiz etmeye yarayan doküman analiz tekniği kullanılmıştır (Karasar, 2012).

2.2. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Yapılan bu çalışmanın evrenini 27 Avrupa Birliği Ülkesinin spor hukuku kapsamında şike suçu hükümleri ve Türkiye Cumhuriyeti'nde spor hukuku kapsamında şike suçu hükümleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 16 Avrupa Birliği Ülkesinin spor hukuku kapsamında şike suçu hükümleri ve Türkiye Cumhuriyeti'nin spor hukuku kapsamında şike suçu hükümleri oluşturmaktadır.

2.3. ARAŞTIRMA VERİLERİNİN ANALİZİ

Araştırma kapsamında örneklemini oluşturan 16 Avrupa Birliği Ülkesinin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin spor hukuku kapsamında şike suçu hükümleri ile ilgili yüksek lisans ve doktora tezleri Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi resmî web sitesinden (tez.yok.gov.tr), örneklem ile ilgili makaleleri ilgili sitelerden ve kanun hükümleri resmi internet kurum sayfalarından incelenmiş hükümler ülkelerin hukuk sistemlerinde suçu değerlendirme kapsamında sınıflandırılarak analiz edilmiştir.

2.4. ARAŞTIRMANIN VERİLERİNİN TOPLANMASI

Araştırma için gerekli olan verilere Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi resmî web sitesinde kayıt altına alınmış lisansüstü tezler, basılı kitaplar ve konu ile ilgili anahtar kelimelerin internet üzerinden Google arama motoruna yazılarak ulaşılan dokümanlar arasından uygun olanların seçilmesi ile ulaşılmıştır. Toplanan veriler ile futbolda meydana gelen şike suçlarından örnekler verilmiştir. Gerçekleşen şike suçlarına futbol branşından örnekler verilmesinin sebebi ise spor dünyasında en büyük ekonomik boyuta futbol branşının sahip olmasıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. ŞİKE FİİLİNİ SUÇ OLARAK DÜZENLEYEN ÜLKELER

Şike suçları bazı ülkelerde özel hukuk alanında cezalandırılmaya tabii tutulurken bazı ülkelerde ise sporda şike, bahis gibi yolsuzluklar olması durumlarına karşılık olarak spor ceza kanunlarında hukuken cezalandırmalar yapılması uygun görülmüştür. Ülkemizde ise sadece sporla ilgili kanunlar çıkarılarak sporda şiddetin, bahis oyunlarındaki ve müsabakalardaki şikelere yani yolsuzluklara özel çıkarılmış ve cezai işlemleri uygulanması için suçlar belirlenerek cezaları düzenlenmiştir (Demiral, 2013).

3.2. SUÇU DOLANDIRICILIK KAPSAMINDA DEĞERLENDİREN ÜLKELER

3.2.1. Avusturya

Bu ülkede de şike dolandırıcılık olarak değerlendirilmektedir (Avusturya Ceza Kanunu, 2019). Ülkenin şike suçunu dolandırıcılık olarak değerlendirmesi konusundaki tutumu sporu korumak olarak görülse de bu sadece doping kullanımı ile sınırlandırılmış bir durum olarak görülmektedir. Zarar 50.000 avro gibi bir rakama doğru yükselmesi ile ceza on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Fakat böyle bir durum olmadığı takdirde üç yıla kadar hapis cezası ile sınırlıdır (Cin, 2019).

3.2.2. Hollanda

Bu ülkede ise şike suçuyla ilgili özel bir kanun veya özel bir hüküm bulunmamakla birlikte şike sadece dolandırıcılık kapsamında değerlendirilmektedir. Bu konudaki yapılan değerlendirmelerde dolandırıcılıktan söz etmek için kastın olması gerekmektedir. Ayrıca bir müsabakada kırmızı kart gören bir futbolcu bu kartın haksız olduğunu savunurken, kendi kalesine gol atan sporcunun da bunu kasten yapmadığını savunur (Kuiliwijk, 2017).

3.3. SPOR KANUNLARINDA SPOR SUÇU OLARAK DÜZENLEYEN ÜLKELER

3.3.1. Güney Kıbrıs Rum Kesimi

Bu ülkenin kanunlarına bakıldığında Spor Kuruluşları Hakkında 41/1969 sayılı Kanun'un 24. Maddesi, pasif ve aktif rüşvete yaptırım uygulamaktadır. Bu yaptırımda

herhangi bir kişinin spor kulübünün veya ferdi müsabakaların sonuçlarını değiştirmek maksadıyla karşı tarafa para, hediye veya herhangi bir kazanç sağlayacak menfaat giderici kabul eder, teklif eder veya talep ederse iki yıla kadar hapis cezası ve 1708 avro para cezası ile cezalandırılır.

Bunun yanında herhangi bir yarışmacıya, kulübün yönetim kurulundan birine ya da yönetime kendi kulübünün menfaatine sonuçlar doğuracak şekilde bir hediye, para veya herhangi bir kazanç elde etmesi için rüşvet verilirse iki yıla kadar hapis 1708 avroda para cezası verilerek maddenin 2. Fıkrasında da belirtildiği gibi hedeflenen sonuçlar aynı beklenen doğrultuda doğarsa failin işlemiş olduğu suça mutabık olarak üç yıla kadar hapis ve 2562 avroya kadar da para cezası yaptırım uygulanır.

Bu kanunun 24. Maddesindeki bir diğer dikkat çeken durum ise pasif ve aktif rüşvet olaylarında müsabakanın doğuracağı sonucun ne şekilde değiştirildiğine göre yapılan ayarıdır. Bu durumu Türk Hukuku ile karşılaştırdığımızda ise suçun menfaat temin edilen kişinin müsabakanın doğuracağı sonuç ne olursa olsun hem şikeden hem de teşvik priminden sorumlu olacağı ayrıca kazanç temin eden kişinin ise sorumluluğu sadece şike suçundan dolayı olacaktır (European Affairs, 2012) .

3.3.2. Polonya

Bu ülkedeki ilk olarak ceza kanununda 296/b maddesi eklenmiş ve sporda rüşveti cezalandıran ancak yetersiz olan bir kanundur. Bu kanun sadece müsabakayı düzenleyenlerin haksız bir şekilde sonucu değiştirmelerine cezai yaptırım uygulanmakta ve bu dolaylı veya doğrudan olarak sonucun değiştirilmesinde etkisi olabilecek hakemlerin veya yetkililerin ceza almaları veya almamaları net değildi (European Affairs, 2012).

Spor Kanunu 25 Haziran 2010 tarihinde şikeyi 46. ve 49. maddesinde bir suç olarak kabul etmiş ve düzenlemiştir.

Polonya da herhangi bir spor federasyonu ya da başka bir kuruluşla düzenlenen spor müsabakalarında doğacak olan sonucu etkilemek amacıyla bireysel ya da maddi menfaatin talep edilmesi veya maddi menfaatin kabul edilmesi durumlarında bu eylemlerde bulunan şahıslara altı aydan sekiz aya kadar cezai yaptırım uygulanacaktır. Kişisel çıkar amaçlı herhangi bir teklifte bulunan ya da vadeden kişide aynı şekilde cezai işleme tabii tutulacaktır.

Şike olaylarının bahis yoluyla gerçekleştirilmesi durumunda da beş aydan üç yıla kadar ceza verilmesi şeklinde düzenlenmiştir. Ayrıca suça aracılık yapan kişilerinde cezalandırılması öngörülmüştür. Fakat suçun durumunu, özelliklerini, nerede ve nasıl olacağının bilgilerini kolluk kuvvetlerinin önceden haberi olmadan ortaya çıkaran kişi ve şahıs cezalandırmaya tabii tutulmayacaktır (Birleşmiş Milletler Suç ve Uyuşturucu Ofisi, 2017).

3.3.3. Yunanistan

Yunanistan 2725/1999 sayılı Spor Kanun’unda şikeyi 132. maddesinde suç olacak şekilde özel bir hükümle düzenlemiştir. Belirlenen maddenin ilk fıkrasına göre herhangi birinin herhangi bir spor kulübünün menfaati gereği müsabaka sonuçlarını haksız bir şekilde lehine veya aleyhine değiştirmeye yönelik hediye veya sair menfaat kabul eder veya talep etmesi halinde en az 3 ay ve 3000 avro para cezası ile yaptırım uygulanacağı açıkça belirtilmiştir.

Geçerli kanunun 132. Maddesinin ikinci fıkrasına göre ise her kim bu hediyeleri veya sair menfaati temin etme yoluna gitmiş veya vaatle bulunmuşsa aynı cezai işlemle yargılanacağı da eklenmiştir. Bununla birlikte ilgili maddenin üçüncü fıkrasına göre ise hile ile şike yoluna giden kişilerin müsabakanın sonucu istedikleri şekilde amaca hizmet etmesiyle doğmuşsa verilecek ceza 6 ay hapis ve 6000 avro para cezasına kadar yükseltilebilir.

Bununla birlikte başka ülkelerde olduğu gibi belirlenen kanunda müsabakalarda haksız yolla şike yapan ve hile ile müsabakanın sonucunu değiştirme yoluna giderek hediye veya sair menfaat sağlayan temin eden veya talep eden kişilerle ilgili kolluk kuvvetlerine bilgi vererek koşulları ortaya çıkaran şahıslarında ceza almayacakları yönünde hükümler vardır (Demiral, 2013).

3.4. SPOR CEZA KANUNLARINDA SPOR SUÇU OLARAK DÜZENLEYEN ÜLKELER

3.4.1. Danimarka

Bu ülke 2015 yılında şikeyi özel bir suç tanımlamasıyla Spor Bütünlüğünün Geliştirilmesi Kanunu ile yürürlüğe koymuştur. Kanunda belirlendiği üzere şike eylemlerinin önlenmesi amacıyla bütün şike konularının suç sayılması için ceza

kanunlarında değişiklikler yapılmıştır (Birleşmiş Milletler Suç ve Uyuşturucu Ofisi, 2017).

Belirlenen kanunun 10. Maddesi spor federasyonlarına şike eylemlerinin önüne geçme amacıyla kurallar koyması ve talimat vermesi için Kültür Bakanlığı'na yetkiler vermektedir. Verilecek olan talimatlara ve konulacak olan kurallara uyulmaması gibi bir durum söz konusu olduğunda ise kurumların ödeneklerinin ödenmemesi durumuyla karşılaşacaklarını belirtilmiştir.

Belirlenen maddeye göre ise; müsabakanın nerede olduğuna bakılmaksızın yani yurt dışında veya yurt içinde müsabakalara katılan yarışmacılara veya hakemlere yarışmanın veya müsabakanın sonucunu veya seyrini değiştirmek amacıyla hediye veya ücret teklif etmek, vaatle bulunmak veya talep etmek suretiyle eylem gerçekleştirme yoluna giden kim olursa olsun bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı ifade edilmiştir.

Kanuna göre menfaat sağlamak amacıyla spor müsabakalarının sonucunu değiştirmek için hediye, para veren veya teklif eden ya da talep edenin yanında verilen hediye veya ücreti alan kişilerinde aynı ceza ile cezalandırılacağı da belirtilmiştir (Birleşmiş Milletler Suç ve Uyuşturucu Ofisi, 2017).

3.4.2. Portekiz

Bu ülkede 31 Ağustos 2007 tarih ve 50/2007 sayılı Kanun ile şike bir suç olarak tanımlanmıştır (Birleşmiş Milletler Suç ve Uyuşturucu Ofisi, 2017). Bu kanuna göre bir müsabakanın seyrini ve sonucunu dürüst olmayarak adaletsiz davranarak ve sadakatsiz bir şekilde sportmenlik içinde olmayarak menfaatler karşılığında değişikliğe uğratanlar cezalandırılacaklardır (Birleşmiş Milletler Suç ve Uyuşturucu Ofisi, 2017).

Bu kanuna göre spor süjesi pasif rüşvet hükümlerinde, bir spor müsabakasını her kim kendisi veya bir başkası lehine, maddi kazanç oluşmasına bakılmaksızın, dolaylı, doğrudan olarak bir kazanç elde etmesi veya talepte bulunması durumunda cezai yaptırıma tabii tutulacaktır. Pasif rüşvet eyleminde bulunanlara beş yıla kadar hapis cezası verilir.

Bir diğer duruma bakıldığında ise spor karşılaşmasının seyrini veya sonucunu değiştirmek için talepte bulunan veya vaatle bulunan şahıslar ise aktif rüşvet hükümlerinde düzenlenmiştir. Aktif rüşvet eyleminde bulunanların cezası üç yıla kadar

hapis cezası olmasıyla birlikte para cezası da verilebilmektedir (Portekiz Ceza Kanunu, 2006).

3.4.3. İtalya

Bu ülke de ise şike suçunu spor yarışmalarında dolandırıcılık olarak 22 Ağustos 2014 tarih ve 119 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değiştirilen 401 sayılı Kanun'da düzenlemiştir (Birleşmiş Milletler Suç ve Uyuşturucu Ofisi, 2017).

Bu kanuna göre her kim bir spor müsabakasında yarışmacıya, sporcuya veya katılımcıya müsabakanın sonucunu, seyrini değiştirmek yani hile yapmak amaçlı dürüstlük ve rekabet etme koşullarına uymayan şekilde davranışlar sergilemesi için teşvik primi, ücret, menfaat veya hediye vermesi durumunda iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bunun yanında para cezası da verilecektir. Bu maddenin hükümler İtalya Ulusal At Yetiştiricileri Birliği, İtalyan Ulusal Olimpiyat Komitesi veya devlet tarafından kuruluşlarda uygulanır (Birleşmiş Milletler Suç ve Uyuşturucu Ofisi, 2017).

Eğer yapılan eylemler sonucunda resmi bahis ve kumar faaliyetinde bulunan kurumlardan kazanç sağlamak amacıyla yapılmışsa verilen ceza yarınca kadar artırılabilir. Bununla birlikte faile 10.000 avro ile 100.000 avro arasında para cezası ile de cezalandırılacaktır. Kanuna göre bildirim yükümlülüğü de vardır. İtalyan Ulusal Olimpiyat Komitesi'ne bağlı olan ulusal spor federasyonlarının ve federasyon disiplin kurullarının başkanları görevleri gereği belirlenen suçlarla ilgili bilgi aldıklarında veya haberleri olduğunda hemen adli kurumlara bildirmeleri zorunlu bir durumdur (Cin, 2019).

Şike olaylarının en çok görüldüğü ülkelerden biri olan İtalya bu konuda oldukça sert bir biçimde önlemler almak zorunda kalmıştır. Şike olaylarına örnek verilecek olursa 2005 yılında Genoa ve Venezia arasındaki maçta eğer Genoa yener ve Venezia maç kaybederse Venezia zengin olacak ve Genoa da İtalya Serie A'ya yükselecekti.

Müsabakanın ikinci yarısında Genoa teknik direktörü Venezia teknik direktörüne: Ne yapıyorsun? Sporcun Gol attı. Venezia teknik direktörü ise şöyle cevap verdi: Biliyorum sporcular çılgın hatayla gol attı. Dedi. Sonuç olarak Venezia ile Genoa ayarladıkları gibi yapıp Venezia golleri yedi ve mağlup oldu. Yetkililer yeterince inceleme ve araştırma yapmasaydı ve kanıtları ellerine geçirip olayı çözmeselerdi iki takımda Seria A'ya yükselecekti (Hill, 2008).

Genoa kulüp başkanı, yakını ve spor direktörüne Vebezia menajerlerine 250.000 avro para cezası verilmiş ve kulübün oyuncuları da sair menfaat teklif ve haksız kazançtan yargılanmışlardır. 2007 yılında Genoa beş faile 401/1989 sayılı kanunun madde 1, 2, 3'e göre sporda dolandırıcılıktan 4 ay hapis ve 400.000 avro para cezası vermiştir. 2008'de temyize taşınmış ve cezalar onanmıştır. Bu karar 2010 da Genoa'da başka bir daireye göndermek üzere bozulmuş 2011 de kulüp başkanına verilen 4 aylık hapis cezası onanmış diğer faillerin beraat etmelerine karar verilmiştir (European Affairs, 2012).

3.5. SUÇU RÜŞVET KAPSAMINDA DEĞERLENDİREN ÜLKELER

3.5.1. Romanya

Bu ülkede şike suçunu işleyenlere Romanya Ceza Kanunu'nun 254. maddesinde pasif rüşvet 255. Maddesinde ise aktif rüşvet suçlarından cezai yaptırım uygulanmaktadır. Belirtilen maddeler yönetim ve üst makamlarda olanlara da uygulanacaktır (Romanya Ceza Kanunu, 2017). Kanunun 147. Maddesinde memur olarak tanımlanan şahısların içine tüzel şahıs çalışanlarını da girmektedir. Bu açıklamalar göre sporcular, oyuncular veya yarışmacılarla hakemlerde memur kapsamına alınmış durumda olmakla birlikte dava sonlanmadığı için hala bu konuyla ilgili net bir durum yoktur (Romanya Ceza Kanunu, 2017).

Kanuna göre serbest çalışanları veya müsabakalarda profesyonel olmayan kişileri cezalandırmanın içerisinde tutmadığı için eksik ve düzeltilmesi gereken bir sıkıntı ile karşı karşıyadır. Bu maddelere göre spor müsabakalarında menfaat için rüşvet veren şahsın rüşveti kabul edilmese de gereken incelemeler ve suçun soruşturması başlamadan önce kolluk kuvvetlerini konuyla bilgileri ortaya koyması sonucunda cezai işlemlerden sorumlu olmayacaktır. Rüşvetin Önlenmesi, Tespit Edilmesi ve Cezalandırılmasına ilişkin Kanun'un 6. Maddesine göre diğer şahısları etkileyenlerin rüşvet vermesine de cezai işlem uygulanması konusu umursanmalıdır (Romanya Ceza Kanunu, 2017).

3.5.2. Belçika

Bu ülkede irtikâp, dolandırıcılık, kara para aklama gibi suçların yanında şike ve teşvik primi suçlarına ilişkin olarak özel rüşvet tanımıyla düzenlenmiştir. Belçika da Futbol Ligi 2005-2006 sezonunda şikeli bahis ile ilgili olarak kovuşturma yapıldığı zaman ortaya konan suçlamalar olarak bilinmektedir (Belçika Ceza Kanunu, 2018).

Belçika’da 1999’dan bu yana özel rüşvet suçu vardır. Bu kanuna göre özel rüşvet hem aktif hem de pasif olarak değerlendirilir. Kanuna bakıldığında özel rüşvet için şahsın bir tüzel şahsın yönetim kurulunun çalışanı olmalı ve bu çalışan kısmı açılacak olursa yönetici, sıradan çalışan veya idareci olmasıdır. Tüzel şahsın Aktif ve pasif özel rüşvet ile suçlanabilmesi için yönetim kurulundan habersiz bir şekilde işlemler yapması ile gerçekleşmektedir. Bu durum gerçekleşmemiş ise herhangi bir suçtan bahsedilemez (Belçika Ceza Kanunu, 2018).

Belirlenen kanun ve maddeler gereği para cezası olarak 100 ile 10.000 avro ile hapis cezası olarak ise altı aydan iki yıla kadar ceza verilmektedir. Fakat rüşvet talebi karşısında bir de rüşvet teklifi gerçekleşmişse ya da rüşvet kabul edilmiş ise 100 avro ile başlayan 50.000 avroya kadar para cezası ve hapis cezası olarak ise altı aydan üç yıla kadar hapis cezası verilmektedir. Bu cezalar ayrı ayrı ya da birlikte verilebilir (Belçika Ceza Kanunu, 2018).

3.5.3. Fransa

Bu ülke Ceza kanununun 445-1 ve 445-2 maddeleri ile şike suçuna ceza verilmekte olsa da şike suçunu rüşvet suçları kapsamında değerlendirmektedir. Bu değerlendirmeler sonucunda aktif ve pasif rüşvet bu ülkede de karşımıza çıkmakta ve ceza olarak ise bir ayırım yapılmadan 75.000 Euro para cezası kesilerek akabinde 5 yıla kadar da hapis cezası verilebilmektedir. Belirlenen maddelere 445-3 maddesi eklenmiş ve bu maddede de suçla ilişkili olarak kazanılan ücretin doğrudan kişiden alınarak el konulması ile beraber aile, medeni veya sivil haklarından beş yıla kadar yoksun bırakılma, suçun gerçekleştiği yer ile ilgili olarak sosyal veya mesleki olarak men, suçun işlenmesine vesile olan her ne eşya veya nesne varsa el konulması gibi hükümler yer almaktadır. 2012-158 sayılı yasa ile spor haklarının korunması için bahislerin şike yolunda kaybolmasını önlemek amaçlı olarak iki fıkra eklenmiş ve buna göre cezaların netleşmesi açısından diğer suçlarla alakalarının kesinleşmesi amaçlanmıştır. Gereklilik ilkesine göre suçun bahisle ölçülmesinin yeterlilik arz ettiğini savunmuştur. Bu kanunlara eklenti yapılmış ve buna göre bahis dışındaki konulara özel hile hükümleri uygulanmakla birlikte kendisi veya başkaları için hediye, menfaat teklif veya kabul eden müsabakanın sonucunu, seyrini değiştirmek amaçlı spor bahislerinde hile için ihmal yapılmak suretiyle sporcuya, hakeme veya başka ilişkili kişilere pasif rüşvetle ilgili olan bahis suçlarının hükümleri uygulanması teklif edilmiştir (European Affairs, 2012).

3.5.4. Finlandiya

Bu ülkenin ceza kanunlarında işletmelerde rüşvetin kabulü ve işletmelerde rüşvet başlıklı 30. Bölümde 7 ve 8. Maddelerde özel pasif ve aktif rüşvet olarak hükümlere yer verilmiştir. Bu hükümler gereği iki yıla kadar hapis cezası ve para cezası verilmesi ile cezalandırılmaktadır.

Dolandırıcılık hükümleri şikeli bahis yapılması durumlarında maddi kayıp olması ile uygulanmakta iken Rüşvet hükümleri ise sporculara, hakemlere veya başka kişilere hediye, sair menfaat teklifi ile müsabaka sonucunun değiştirilmesi ile uygulanmaktadır. Finlandiya da son yıllarda şike yapmak ve bahis şirketlerini dolandırmak için sporcuların ve antrenörlerin birçok eylemine şahit olunmuştur. Bu olaylarda da sporcuların ve antrenörlerin dolandırıcılık suçu ile suçlu bulunmaları ile bitmiştir (European Affairs, 2012).

“Pesäpalllo” davası 90’lı yıllar da olan bir şikeli bahis davasıdır. Buna göre şikeli olması durumunu bilen on yedi kişinin şikeli müsabakaya bahis oynaması göz önüne alınarak bu on yedi kişiye dolandırıcılıktan cezai işlem uygulanmıştır.

2009 yılında gerçekleşen olaylarda “Mitshuk” davasına bakıldığında kalecinin müsabakada yenilemeyecek kadar basit bir gol yemesi ile şüphelenilmiş ve hesaplarında yapılan incelemeler sonucun da kendi hesabına para aktarılmasıyla özel rüşvet suçundan yargılanmıştır (Finlandiya Ceza Kanunu, 2015).

3.5.5. Çek Cumhuriyeti

Bu ülkenin kanunlarına bakıldığında şike suçu yeni Ceza Kanunu’nun rüşvetle ilgili 331. ve devamı maddeleri ile uygulandığı görülmektedir. Belirlenen kanuna göre dolaylı (nüfuz ticareti) rüşveti, pasif ve aktif rüşvetleri cezai işlem uygulanmaktadır. Bu ülkenin kanunları suçun kamu yararı maddeleriyle bağlantılı olarak vaat edilen, kabul edilen, teklif edilen veya verilen rüşvetleri içine alır. Burada bahsedildiği gibi Çek Cumhuriyeti kanunlarında şike suçuna istinaden dolandırıcılıktan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırıldığından bahsedilebilir.

Aktif ve pasif rüşvet suçlarına bakıldığında ise aktif rüşvet suçu için iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır veya para cezası verilmektedir. Pasif rüşvet suçlarından dolayı ceza uygulanacak şahıslara ise dört yıla kadar hapis cezası ve bazı haklarında yoksunluklar oluşması için cezalar verilebilmektedir. Bu durumlara ek olarak

ağırlaştırılmış bir suç ortada var ise veya elde edilecek kazanç çok büyükse daha ağır cezaların verileceği de belirtilmiştir.

Yaşanan rüşvet suçlarından dolayı şike yapılmasına örnek verilecek olursa kanunun rüşvet hükümleri Yüksek Mahkemenin sporda şike sorunlarının çözümünün kamu yararına olacağını kabul etmesi ile bir rüşvet konusun da uygulamıştır. Bu konuda 7 hakem ve 3 kulüp yetkilisi rüşvet talebinden, teklifinden ve talebin kabul edilmesinden 2000 avro ile 11.000 avro arasında para cezaları almışlardır. Bu konuyla ilgili Prag'daki Yüksek Mahkeme, konuyla alakalı şahısların şartlı hapis cezası vererek para cezalarını da artırma yoluna gitmiştir.

Bu olayla bağlantılı olan tüm hakemler ve kulüp yetkililerine para cezası olarak 30.000 ile 150.000 CZK (1200 avro ile 6000 avro) verilmesiyle birlikte 8 ile 14 ay arasında hapis cezası ile cezalandırılarak ek olarak 3 ile 5 yıl arasında diskalifiye cezaları verilmiştir (European Affairs, 2012).

3.6. SUÇU CEZA KANUNLARININ GENEL CEZA KANUNLARINDA SPOR SUÇU OLARAK DEĞERLENDİREN ÜLKELER

3.6.1. İspanya

Bu ülkenin Ceza Kanunlarının madde 286'nın ek kısmında şike suçu düzenlenmiştir. Belirlenen maddeye göre spor müsabakalarında kast aranarak sahtekarlık ile dürüstlüğe yakışmayacak şekilde spor müsabakalarının sonuçlarını değiştirmek üzere bulunduğu konumu fark etmeksizin spor kulüpleriyle anlaşılar, sporcular, hakemler, spor kulüplerinde çalışanlar veya kulüp yöneticilerinin bu suç işlemesi sonucunda altı aydan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacaktır (İspanya Bahis Oyunları Kanunu, 2013).

Buna ek bir şekilde İspanya Ceza Kanunu'nun 2010 senesinde özel hükümler kısmında değişikliğe gidilmiş ve 5/2010 sayılı Kanunla sporda rüşvetle alakalı olarak yeni bir düzenleme yapılmıştır. İspanya konun koyucunun bu düzenleme ile eski duruma atıf yapma amacının da güdüldüğü ve özel hükümle şike suçlarının kovuşturulmasının kolaylaştırılacağı, iletişimdeki denetleme sorunlarının çözüleceği aynı zamanda banka hesaplarının da ki kontrolün de rahatça sağlanabileceği savunulmuştur (Carro vd., 2009:Akt:Demiral, 2013).

Yapılan düzenleme ile ilgili düşünceler genel olarak iyi bir durumda olsa da Türk Hukukunda olduğu gibi müsabakalarda şike olaylarının yolsuzluğu ve rüşvet gibi suçların oluşmasını önlemek için ceza kanunlarının yetersiz olduğu görüşü de hakimdir (European Affair, 2012).

Düzenlemeye bakıldığında aktif rüşvet şahsın kendisi veya üçüncü kişilerin yararına olacak şekilde kendisi doğrudan veya aracı ile kulüp yöneticilerine, menajerlere, sporculara veya kulüp ortaklarına menfaat sağlamak amacıyla profesyonel görevlerinin dışında ve dürüstlüğe aykırı bir harekette bulunmaları için rüşvet teklifinde bulunma ya da vaat etmesi durumunda suç teşkil edeceği belirtilmiştir. Belirtilen suçun cezası altı ay ile dört yıl hapis cezası ile kazanç sağlanan bedel ne kadar ise kazanılan bedelin üç katı kadar para cezası verilmektedir. Bu cezalara ek olarak filli işleyen faillere spor müsabakalarıyla ilgili faaliyetlerden bir yıldan altı yıla kadar men cezası verilecektir. Yine belirlenen pasif rüşvet durumunda da aynı cezai işlemlerin uygulanması kararı ile aracı kullanarak ya da direkt kendisi rüşvet talep etmesi ya da verilen rüşveti kabul etmesi durumunda şahsın cezalandırılacağı belirtilmiştir. Kulüp yöneticileri, ortaklar, menajerleri veya çalışanlarda 286. Maddenin 4. Fıkrasında geçtiği gibi belirlenen suçtan dolayı aynı cezai işlemde sorumlu olacaklardır. Buna karşın bu yasanın eleştirilen yönü ise müsabakanın sonucunun değiştirilmesi ile cezalandırılacak kişiler müsabakanın seyrini değiştirmesiyle suçlanamayacak veya cezalandırılmayacaklardır (European Affair, 2012).

3.6.2. Bulgaristan

Bu ülkenin Ceza Kanunlarına bakıldığında şikeyi bir spor suçu olarak düzenlediği görülmektedir. Bulgaristan Ceza Kanunlarına göre her kim tehdit, zorbalık ve cebir ile yasa dışı ve hukuka uyun olmayan bir biçimde spor organizasyonları tarafından hazırlanan spor müsabakalarının sonucunu ve seyrini değiştirmek üzere birini zorlarsa cezalandırılır. Uygun görülen ceza ise 1.000 Leva'dan 10.000 Leva'ya kadar para cezası ve bir yıldan altı yıla kadar hapis cezasıdır.

Spor organizasyonu tarafından gerçekleştirilen müsabakalarda hukuka uygun olmayacak biçimde kazanç elde etmek amacıyla yarışmaların sonucunu ve seyrini etkilemek için maddi kazanç teklif etme, bağışlama veya vaatte bulunma durumlarında 5.000 Leva'dan 15.000 Leva'ya kadar para cezası ve bir yıldan altı yıla kadar da hapis cezası verilecektir. Bununla birlikte spor müsabakalarının sonucunu ve seyrini

etkilemek amacıyla haksız kazanç talep eden veya bu talebi kabul eden şahıs, diğer kişinin de kendi isteği ile kazanç kendisine vaat edilmiş, yerini bulmuş ya da teklif edilmişse belirlenen aynı kanunla cezai işleme tabi tutulacaktır.

Ayrıca kanunla spor müsabakalarında kazanç elde etmek amacıyla teklifin gönderilmesi gibi durumları sağlayanlar da cezalandırılacaklardır. Yine şike yapılması için aracılık eden kimselerinde durumu göz önüne alınarak onlara da 5.000 Leva'ya kadar para cezası ve üç yıla kadar da hapis cezası verilecektir. Belirtilen suçların iki sporcuya işlenmesi ve on sekiz yaşını doldurmamış sporculara işlenmesi durumunda ise cezalar artırılarak daha ağır cezalar verilecektir.

Bu suçlar bir spor organizasyonunun üst düzey yöneticisi, hakem, delegesi ya da çalışanlardan görevli olarak davranan herhangi birisi tarafından gerçekleştirilmiş ya da tekrar ediyorsa cezalar daha da ağırlaştırılarak verilir. Ceza olarak 10.000 Leva'dan 20.000 Leva'ya kadar para cezası iki yıldan da sekiz yıla kadar hapis cezası verilecektir.

Burada belirtilen suçlar eğer bir örgüt tarafından gerçekleştirmek üzere karar verilip emir verilmişse ya da suç olarak nitelendirilen eylemler spor müsabakalarının seyrini ve sonucunu değiştirerek bahis ile alakalı kazanç elde etmek amacı güdülmüşse verilecek olan ceza 15.000 Leva'dan 30.000 Leva'ya kadar para cezasının yanında iki yıldan on yıla kadar da hapis cezasıdır.

Yetkili mahkeme tarafından belirlenen suçlara binaen suçu işleyen kim olursa olsun suçlunun yani failin mallarının durumuna bakılarak yarısının müsadere edilmesine ve yapılan suçlarla ilgili hak kaybına hüküm verebilir.

Spor müsabakalarında kazanç elde etmek amacıyla yapılan haksız eylemlere binaen spora karşı işlenen suçlar kapsamında kullanılan her şeyin de müsadere edilmesine eğer spora karşı işlenen suçlar kapsamında kullanılan şeylerin müsadere edilmesi gibi bir durumun olmadığı anlaşılırsa kullanılan şeylerin edeceği değer kadar para müsaderesi uygulanacağı da belirtilmiştir (Bulgaristan Ceza Kanunu, 2017).

3.6.3. Almanya

Alman Ceza Kanunları şike suçunu dolandırıcılık olarak tanımlamıştır. 263. Maddesinin birinci fıkrasına göre; gerçek olmayan olguları gerçekmiş gibi göstererek ya da gerçek olguları karşıdakine tarif etmek veya ondan saklamak ile bir şahsa yanlış hareket yapmasını sağlamak ya da yanlış harekete devam etmesini sağlamakla şahsına veya başka birine haksız olarak hukuka uygun olmadan malvarlığı kazancı sağlamak

için başkalarının malvarlığı bütünlüğüne zarar veren şahıs para cezası ile beş seneye kadar hapis cezası verilir (Yenisey ve Plagemann, 2009).

Almanya’da 2005 yılında Alman ulusal ligi hakemi Robert Hoyzer ve Hırvat mafyası arasındaki anlaşma ile hile ve bahis şikesi meydana gelmiştir. Hırvat mafyasının başındaki şahıs Hozer’e oynatacağı maçlarda şike yapması için maddi kazanç vermiş ve hile yapması için ikna etmiştir. Bu olayda Hırvat mafyası Hoyzer’in aldığı maçları hileli bir şekilde yönetmesiyle müsabakaların sonucuna göre kamu tüzel kişiliği olan bahis işletmelerinde fazla oranlarla bahis oynayarak 3 milyon avro kazanç sağlamıştır (Ünver, 2007).

Hoyzer her şeyin ortaya çıkmasıyla diğer maçlarda da hile yaptığını kabul etmiştir. Alman Futbol Federasyonuna 126.000 avro tazminat ile cezalandırılarak aynı zamanda ömür boyu sportif etkinliklerden men edilmiştir (Naidoo ve Gardiner, 2007; Maennig, 2008). Alman Ceza Kanunu’na göre şike uzak olmayan zamanlarda dolandırıcılık olarak değerlendirilmiştir. Belirlenen kanuna göre suçun sadece mal varlığına zarar verilmesi ile ortaya çıkabileceği konusu öngörüldüğünden, bu suçun sadece bahisle ilgili spor karşılaşmalarında işlenmesiyle şahsın cezalandırılacağı belirlenmiştir (Demiral Bakırman, 2017). Alman Ceza Kanundaki şike ile ilgili dolandırıcılık düzenlemesine 19 Nisan 2017’de profesyonel spor müsabakaların da şike ve spor bahsi dolandırıcılığı isimle yeni maddelerle ekleme yapılmıştır (Federal Almanya Cumhuriyeti Ceza Kanunu, 2019).

Buna göre Spor bahsi dolandırıcılığı olarak belirlenen kanunun 265c maddesinde bahislerden kazanç sağlamak amacıyla şike eylemlerini gerçekleştirenler suçludur. Profesyonel spor müsabakalarında şike suçu ise 265d maddesinde belirlenmiştir. 265’e maddesinde nitelikli hal suçları düzenlenmiştir. Belirlenen kanuna göre bir spor müsabakasının sonucunu ve seyrini değiştirmek üzere yarışması veya teknik direktör herkese açık şans oyunlarında menfaat elde etmek amacıyla şahsı veya bir başkası için herhangi bir menfaat çıkar talep etmesi ya da bu talebi kabul etmesi sonucunda spor bahsi dolandırıcılığı suçundan fail olarak sorumlu tutulacak ve cezai işlem uygulanacaktır. Ayrıca müsabakanın sonucunu değiştirebilecek olanlara menfaat karşılığında teklifte bulunan ya da vaat eden ve kişilerle kazanç elde eden kişilerde belirtilen cezaların aynısı ile yani para cezası ve üç yıla kadar hapis cezası verilmektedir. Buna karşılık ikinci madde olan profesyonel spor müsabakalarının

sonucunu veya seyrini sporcu, yarışmacı veya antrenörün bir başka sporcu, yarışmacı veya katılımcının faydasına olacak şekilde şahsı veya başka birisinin lehine olacak şekilde değiştirmeye yönelik eylemlerde bulunarak buna binaen kazanç anlamında talepte bulunması veya talebi kabul etmesi durumunda profesyonel spor müsabakalarında şike suçundan cezalandırılır. Bahsedilen yarışmacı, sporcu veya teknik direktöre menfaat karşılığı kazanç vaat edenler ya da teklifte bulunanlarla menfaat sağlayan şahıslarda belirtilen suçlara verilecek cezalarla aynı şekilde cezalandırılır. Bu suça verilecek ceza ise para cezası ve üç yıla kadar hapis cezasıdır. Madde 265e’de göre nitelikli haller olması durumunda cezaların artırılacağı belirtilmiştir. 265c ve 265d maddelerinde buna binaen belirtilen suçlar işlenmesi halinde cezalar üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası olarak verilir (Cin, 2019).

3.7. TÜRK HUKUKUNDA 6222 SAYILI SPORDA ŞİDDET VE DÜZENSİZLİĞİN ÖNLENMESİ KANUNU ŞİKE VE TEŞVİK PRİMİ SUÇLARI

3.7.1. 6222 Sayılı Kanundan Önceki Dönem

1922 yılında ilk spor teşkilatlanması kulüplerin toplanmasıyla birlikte başlamış ve Türk Spor Kurumu ismi 1935 yılında verilmiş daha sonra 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu ile Başbakanlığa bağlı olan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1938 senesinde kurulmuş ve müdürlük diğer bakanlıklara bağlı çalışarak devam etmiş ve 1989 senesinde Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü adını başbakanlığa bağlanarak kullanmaya başlamıştır (Üçışık, 2011).

Türkiye de ilk kez 1986 senesinde Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Gösterilerine ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi'nin 3608 sayılı kanunun resmi olarak imzalanması sonucunda sporda şiddetin ve düzensizliğin önlenmesi kapsamında önlemler alınmıştır (Başbakanlık, 2010).

2004 senesinde de 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun yürürlüğe girmiştir (Özen ve Yılmaz, 2012).

Türk Hukukunda şike ve teşvik primi suçu 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun’da yürürlükteyken daha sonra 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun yürürlüğe girmiştir (Demiral Bakırman, 2017).

5149 Sayılı Kanun yürürlükteyken şike ve teşvik primi suçları spor federasyonlarının disiplin talimatnamelerinde bulunan disiplin suçları arasında yer

almakta ve cezalar buna göre belirlenmekteydi. Bahsi geçen filleri işleyenlerin bulundukları federasyonların talimatnamelerindeki cezaların fiili işleyen faillerin ceza verilemeyen kişiler olması sebebiyle işledikleri fillere yani şike ve teşvik primi suçlarını işleyen faillere ceza verilemiyor olmasıyla eksik kalmıştır (Demiral Bakırman, 2017).

6222 Sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce de doktrin de şike ve teşvik primi suçlarının haiz fiil olarak cezalandırılır şeklinde olduğu görülmektedir. Belirtilen bu suçlar yani şike ve teşvik primi suçları bu düşüncelere bakıldığında dolandırıcılık olarak değerlendirilmektedir (Donay, 2011).

Bakıldığında aslında dolandırıcılık suçu bir kimsenin kendisi veya üçüncü bir şahıs adına hile yaparak menfaat sağlaması ile oluşmaktadır (Dönmezer, 1998; Centel, Zafer ve Çakmut, 2017).

Şike ve teşvik priminde ise iki şahsın anlaşmasıyla menfaat ve sair kazanç sağlaması yeterlidir. Yani hileli bir davranıştan bahsedilmemektedir. Buna karşılık doktrin de malvarlığına zarar veren kişi olarak dolandırıcılıktan bahsetmektedir (Tezcan, Erdem ve Önok, 2018; Hafizoğulları ve Özen, 2016; Demiral Bakırman, 2017).

Başka görüşlere göre ise dolandırıcılık hile ile kandırılan şahsın mağdur olmasıdır (Koca ve Üzülmöz, 2017b; Kangal, 2018).

Şike ve teşvik primi suçu öğretide rüşvet olarak değerlendirmeye alınsa da kendisine uygulama alanı bulamamıştır (Memiş, 2010).

Şike ve teşvik priminde olduğu gibi rüşvette de menfaat ile oluşacak anlaşma üzerine hayata geçirilen bir fiil olmasıyla birlikte rüşvet suçunu işleyen fiillerden de bir faili kamu da görev yapan bir fail olmalıdır (Özbek vd., 2014).

3.7.2. Genel Olarak

6222 Sayılı kanun 31 Mart 2011’de kabul edilip 14 Nisan 2011’de 27905 sayılı Resmî Gazetede yayınlanıp yürürlüğe girmiştir. Şike ve Teşvik Primi 6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun’un 11. Maddesinde düzenlenerek yürürlüğe girmiştir. 15 Aralık 2011 yılında kanunda geçen cezalar 6259 Sayılı Kanun’da yapılan değişikliklerle azaltılma yoluna gidilmiştir.

6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun’un 11. Maddesinde;

“Şike ve Teşvik Primi

MADDE 11 – (1) Belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya sair menfaat temin eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar (1) hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Kendisine menfaat temin edilen kişi de bu suçtan dolayı müşterek fail olarak cezalandırılır. Kazanç veya sair menfaat temini hususunda anlaşmaya varılmış olması halinde dahi, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur.

(1) 10/12/2011 tarihli ve 6259 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle bu fıkra da yer alan “beş yıldan on iki yıla kadar” ibaresi “bir yıldan üç yıla kadar” şeklinde değiştirilmiştir.

(2) 4/7/2019 tarihli ve 7182 sayılı Kanunun 4’üncü maddesiyle bu fıkra da yer alan “Spor” ibaresi “Müsabaka, antrenman ve seyir” şeklinde değiştirilmiştir.

(3) 4/7/2019 tarihli ve 7182 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle birinci fıkra da yer alan “güvenlik amiri,” ibaresi “güvenlik amiri veya yardımcısı,” şeklinde, ikinci fıkra da yer alan “bir kolluk görevlisi” ibaresi “bir kolluk görevlisini gözlemci olarak” şeklinde, üçüncü fıkra da yer alan “Müsabakanın yapıldığı spor alanında” ibaresi “Müsabaka ve seyir alanlarında” şeklinde, “amirinin” ibaresi “amiri ve yardımcısının” şeklinde, dördüncü fıkra da yer alan “spor alanında” ibaresi “müsabaka ve seyir alanında” şeklinde değiştirilmiştir. 11494

(2) Şike anlaşmasının varlığını bilerek spor müsabakasının anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunan kişiler de birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Kazanç veya sair menfaat vaat veya teklifinde bulunulması halinde, anlaşmaya varılamadığı takdirde, suçun teşebbüs aşamasında kalmış olması dolayısıyla cezaya hükmolunur.

(4) Suçun; a) Kamu görevinin sağladığı güven veya nüfuzun kötüye kullanılması suretiyle, b) (Değişik:10/12/2011-6259/1 Md.) Federasyon veya spor kulüpleri ile spor alanında faaliyet gösteren tüzel kişilerin, genel kurul ve yönetim kurulu başkan veya üyeleri, teknik veya idari yöneticiler ile kulüplerin ve sporcuların menajerleri veya temsilciliğini yapan kişiler tarafından, c) Suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde, ç) Bahis oyunlarının sonuçlarını etkilemek amacıyla, işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Suçun bir müsabakada bir takımın başarılı olmasını sağlamak amacıyla teşvik primi verilmesi veya vaat edilmesi suretiyle işlenmesi halinde bu madde hükümlerine göre verilecek ceza yarı oranında indirilir.

(6) Bu madde hükümleri; a) Milli takımlara veya milli sporculara başarılı olmalarını sağlamak amacıyla, b) Spor kulüpleri tarafından kendi takım oyuncularına veya teknik heyetine müsabakada başarılı olabilmelerini sağlamak amacıyla, prim verilmesi veya vaadinde bulunulması halinde uygulanmaz.

(7) Suçun spor kulüplerinin veya sair bir tüzel kişinin yararına işlenmesi halinde, ayrıca bunlara, şike veya teşvik primi miktarı kadar idari para cezası verilir. Ancak, verilecek idari para cezasının miktarı yüz bin Türk lirasından az olamaz.

(8) Müsabaka yapılmadan önce suçun ortaya çıkmasını sağlayan kişiye ceza verilmez.

(9) (Ek fıkra: 10/12/2011-6259/1 Md.) Bu madde kapsamına giren suçlarla ilgili olarak 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 231 inci maddesine göre hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilemez; verilen hapis cezası seçenek yaptırımlara çevrilemez ve ertelenemez.

(10) (Ek fıkra: 10/12/2011-6259/1 Md.) Bu maddede tanımlanan suçların bir suç işleme kararının icrası kapsamında değişik zamanlarda birden fazla işlenmesi halinde, bunlardan en ağır cezayı gerektiren fiilden dolayı verilecek ceza dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılarak tek cezaya hükmolunur.

(11) (Ek fıkra: 10/12/2011-6259/1 Md.) Bu maddede tanımlanan suçlardan dolayı cezaya mahkûmiyet halinde, kişi hakkında ayrıca Türk Ceza Kanunu'nun 53'üncü maddesi hükümlerine göre, spor kulüplerinin, federasyonların, bünyesinde sportif faaliyetler icra edilen tüzel kişilerin yönetim ve denetim organlarında görev yapmaktan yasaklanmasına hükmolunur.” olarak düzenlenmiştir (TBMM, 2011).

Şike ve Teşvik Primi suçlarına dair kaynaklara bakıldığında şike ve teşvik primi suçları suç olarak değerlendirildiği görülmekte olup bunun yanında belirtilmelidir ki şike suçu aslında suçun alt yapısını, zeminini yani temel kısmını oluşturan suç olarak görülmekle birlikte buna karşın teşvik primi suçu şikeden daha fazla cezayı gerektirmeyen suç olarak değerlendirilmektedir (Demiral Bakırman, 2017; Memiş Kartal, 2019).

3.7.3. Şike ve Teşvik Priminde Korunan Hukuki Değer

Bir toplum için son derece önemli olduğu öne sürülen değerlerden biri de hukuksal olan değerleridir (Özgenç, 2017).

Kanun koyucu bu değerler için suç tipine uygun düzenlemeleri yapmaya iten değerlerdir (Özbek vd., 2017). Suç ile Korunansa hakları ceza kurallarının korumasıdır. (Erem, 1968) Bu konuyla ilgili doktrin de çok çeşitli görüşler hayat bulmuş ve bu konunun üzerinde durulmuştur.

Güngör'e göre haksız rekabetten son derece uzak bir şekilde gerçekleştirilen spor müsabakalarının hukuksal değerlerle korunması tamamen toplumun faydasına ve menfaatine olduğunun belirterek bunun ne kadar önemli bir durum olduğunu da ifade ederek altını çizmiştir. Bununla birlikte bu suçlar sonucunda herkese açık bir şekilde

etkinliklerde bulunan bu şirketlerin hisse durumlarının da her türlü etkilenip bu etkininde yatırımcı olarak faaliyette bulunanların ekonomilerine zarar gelmediğinin altını çizmiştir (Güngör, 2011).

Zafer'e göre yapılanlarla seyircinin ve spor ahlakı olarak haksız bir menfaat olmadan adaletli bir müsabaka izlenmesi hakkının ve bununla birlikte toplumun haksız karşılaşma izlememesi konusundaki menfaatinin, ekonomik menfaatlerin ve ilgili kurum ve kuruluşların dürüst karşılaşma menfaatlerinin korunması açısından önemini vurgulamıştır (Zafer, 2012).

Özen'e göre müsabakaların özenli ve adaletli bir şekilde yani Fair-Play anlamında yapılması ile hukuki değerlerinde korunacağı inancını sağlar (Özen, 2013).

Özen ve Yılmaz'a göre korunan bu hukuki değeri kişisel ve toplumsal menfaat açısından spor müsabakalarının, karşılaşmaların güvenli, dürüst ve sportif etik anlamında yapılmasının önemli olduğu vurgulanmıştır. Bu durum göz önüne alındığında sportif karşılaşmaların güvenli ve dürüst bir şekilde yapılmasıyla hem sportif faaliyetlere göre bahis oynayan şahısların ekonomik açıdan güvenli beklentiler içine girmelerinin korunacağı hem de toplumun ve kişilerin ekonomik menfaatlerinin korunacağı da vurgulanmıştır (Özen ve Yılmaz, 2012).

Koca'ya göre spor müsabakalarının dürüstçe oynanması ve oyuncuların müsabakaların sonuçlarını değiştirmek için maçları manipüle etmeyeceklerinin toplum açısından güven duygusu oluşturacağını ve korunacağını belirtmiştir (Koca, 2012).

3.7.4. Suçun Unsurları

Bu konuda doktrin de çok çeşitli görüşler yer almakla birlikte görüşlere göre ikiden başlayarak beşli ayrımlara kadar varan görüşler mevcuttur (Artuk vd., 2018). Bu ayrımlardan üçlü ayrıma tabi tutulan görüşe göre suç maddi unsurlar, manevi unsur ve hukuka aykırılık unsuru olarak belirlenmiştir (Özgenç, 2017).

3.7.4.1. Maddi Unsurlar

Burada belirtilen unsorda suç teşkil eden fiillerin ayrılması için suç fiilinin subjektif kısmından değil objektif olan kısmından bahsedilir. Maddi unsurlar ise fail, mağdur, fiil, konu, suçun nitelikli halleri ve belirlenen suçlarda sonuç olarak ayrılır (Koca ve Üzülmüş, 2017a).

3.7.4.1.1. Suçun Konusu

Suçun konusu fiiller neticesinde kanunun 11. Maddesinin 1. Fıkrasında sair menfaat veya temine konu kazanç olarak belirlenmiştir (Özen, 2013). İkinci fıkrada ise spor karşılaşmasının şike anlaşması ile anlaşıldığı gibi sonuçlanması açısından konusu spor karşılaşmasıdır. 6222 sayılı kanunda spor müsabakası “federasyonlar tarafından düzenlenen veya federasyonların düzenlenmesine izin verdiği ya da katkıda bulunduğu her türlü sportif karşılaşma ve yarışma “olarak belirtilmiştir (Cin, 2019).

3.7.4.1.2. Fiil

Belirlenen suçta yani şike ve teşvik primi suçunda yapılan eylem bir spor karşılaşmasının sonucunu sair menfaat veya kazanç sağlamak amacıyla anlaşmalar yaparak değiştirmektir. Burada suç eyleminin gerçekleşmesi için sonucun istenilen yönde değişmesi veya değişmemesine bakılmamalıdır (Özen, 2013).

Ayrıca fiil bir olayda insanın hukuki ihlaller yaparak beklenenlerin oluşmasını engelleyen davranışlarıdır (Keyman, 1988). Suç unsurunun gerçekleşmesi için kanunda birbirinin yerine yapılacak eylemlerin ve birden fazla eylemin varlığı fakat suçun oluşabilmesi için bu eylemlerden birinin yapılması yeterli olduğu suçlara seçimlik suçlar denir (Özgenç, 2017).

Fiil açısından değerlendirilmesi gereken bir başka olayda bir karşılaşmanın sonucunu etkilemek için diğer şahıslara sair menfaat ve kazanç sağlamak için yapılan anlaşmadır. Bahsi geçen anlaşma suçun ilgili maddesinde şike suçu olarak düzenlenmiştir. Burada kazanç sağlamadan sadece anlaşma yapılmış olmasıyla suçun durumunun açısı teşebbüs kanalına girmesine rağmen bu durum kanun koyucu tarafından suçun işlenmiş olması gibi değerlendirilerek suçun tamamı işlenmiş sayılacak ve cezai işlem uygulanacaktır (Yurtcan, 2011).

3.7.4.1.2.1. Sair Menfaat ve Kazanç İçin Anlaşma

Öncelikle şike suçunun işlenmesi için bir sair menfaat ve sair menfaat üzerinde karşılıklı olarak yapılan bir anlaşma gerekmektedir (Gülşen, 2013). Bu anlaşmada bir taraf şike maksadıyla spor müsabakalarında veya karşılaşmalarında sonucu değiştirme eylemini hayata geçirirken diğer kısımdaki taraf ise bu değişikliğin sonucunda kazanç ve sair menfaat elde etme eylemini gerçekleştirir. Gereken anlaşmanın şartlarının gerçekleşebilmesi için anlaşmanın asıl konularında anlaşma sağlanması yeterli olduğu

gibi tarafların yan yana gelmesi ya da yazılı bir şekilde anlaşma yapmalarına da gerek yoktur (Özen, 2013).

Belirtilen kanunda anlaşmanın sonucunda başka birine sair menfaat ya da kazanç sağlamak konu edinse de kazanç ve sair menfaat temin edilmesi de bu alanda değerlendirilmelidir (Koca, 2012). Bir kimsenin spor karşılaşmasının sonucunu değiştirmek üzere başka bir kimseye sair menfaat veya kazanç teklifinde bulunması ya da vaat edebileceği gibi spor karşılaşmasının sonucunu değiştirmek için kazanç veya sair menfaat için talep oluşturabilir. Konuyla ilgili önemli olan husus ise anlaşma karşılığında teklifin ilk önce kimin yaptığıdır (Tezcan, Erdem ve Önok, 2018).

3.7.4.1.2.2. Şike Yaparak Sair Menfaat ve Kazanç Temin Etme

Belirlenen kanunun 11. Maddesinin ilk fıkrasına göre şike suçunun fiili unsuru spor karşılaşmasının sonucunu değiştirmek maksadıyla sair menfaat veya kazanç elde etmek olarak belirlenmiştir. Bu sair menfaatin veya kazancın elde edilmesi veya kazanılmasının sağlanması temin edenlerin el değiştirmesinden sonra temin edilen olmasıdır. Bu el değiştirme mevzusu sonucu değiştirilen müsabakalardan önce de olabilir anlaşarak daha sonrası içinde olabilir (Zafer, 2012). Burada bahsi geçen sair menfaat olarak bir şahsın başka şahıslardan sair menfaat veya kazanç olarak maddi veya manevi olarak şahsi varlıklarında yükseliş olarak kazançlı çıkması düşünülmelidir. Sair menfaat olarak suçun konusunu kazanç sağlanan para veya benzeri bir kazancın oluşturması durumunda şahsın tasarruf kapsamına alınması, diğer kazanç sağlayıcı durumların suçun konusunu oluşturmasında da şahsın lehine yapılmış olması gerekir (Koca, 2012).

Yapılan anlaşmanın spor karşılaşmasından önce yapılması şartı ile sair menfaatin ne zaman el değiştirdiğinin bir önemi yoktur. Burada bilinmesi gereken en önemli nokta ise karşılaşma öncesinde bir anlaşma yapılması ile sonradan sair menfaat ya da kazancın el değiştirmesi önemsizdir (Toroslu, 2012).

Şike türlerine bakıldığında en çok yapılan şike bahis şikesidir. Bahis şikelerinde kazanç elde etmek isteyen şahsın menfaat sağlamak amacıyla teklif veya temin etmesi gibi durumlarda karşılaşmanın sonucunun kazanılması veya kaybedilmesinden daha ziyade oynadığı bahis sonucunda kazanacağı kazancını garantilemek istemesidir (Şen ve Özdemir, 2012).

Fiili gerçekleştiren yani şikeli bahis oynayan şahıslar şike sonucunda kazanç olarak çok yüksek oranlarda ekonomik menfaat elde etmektedirler (Özgenç, 2012).

Bunlara karşılık hatır şikesi herhangi bir sair menfaat temin etme, vaat etme, haksız kazanç sağlama ya da bu tür kazançlar konusunda teklifte bulunma gibi durumlar olmaksızın daha önceden dostluk ahbaplık ilişkisinden ötürü bir spor müsabakasının sonucunu veya seyrini değiştirme olarak tanımlanmıştır.

Hatır şikesinde daha önceden şahısların arasında bir manevi birliktelik olması sebebiyle müsabakaların sonuçları ve seyirleri değiştirilmek suretiyle eylemler gerçekleştirilmiştir (Şen ve Özdemir, 2012).

Doktrin de bazı görüşlere göre meydana sair menfaat, kazanç teklifi, vaadi ya da temini olmasa da karşılaşmanın sonucunun veya seyrinin değiştirilmesi maksadıyla herhangi bir anlaşma varsa bu durum şike suçuna girmektedir (Donay, 2011).

Bu görüşe muhalif bir görüş olarak hatır şikesinde herhangi bir menfaat kazanç sağlanmadığı durumlarda bir suç işlenmiş olarak sayılamayacağı ve Spor Hukuk Disiplin kuruluna göre bir yaptırım yapılabileceği öngörülmüştür (Şen ve Özdemir, 2012).

Futbol Disiplin Talimatının 57. Maddesinde karşılaşmanın sonucunun değiştirilmesiyle ilgili düzenlemeler mevcuttur. Bu düzenlemeye göre spor karşılaşmalarının sonucunun değiştirilmesi spor ahlakına ya da hukuka uygun olmayacak şekilde sonuçlandırılması ya da buna teşebbüste bulunulması şike suçu olarak belirlenmiştir.

Manevi değerler açısından değerlendirilip hatır, dostluk veya karşıdaki kişiye duyulan minnettarlık olarak da olsa şike eylemi söz konusu ise spor ahlakına tamamen ters bir durum olduğu belirtilmiştir (Baba, 2012). Bu fiil yani şike suçunun belirlenen konusu kazanç sağlamak için şike eylemi gerçekleştirilecek takıma ya da diğer takımlara transfer amaçlıda yapılmış olabilir. Transfer dönemleri belirli tarihlerde yapılmaktadır. Belirlenen tarihlerin öncesinde transfer teklifleri konusunda iletişimler saplanabilir.

Bu transfer iletişimleri gerçekleştiği zamanlarda transfer edilecek olan sporcuya transfer olacağı takımın faydasına olacak şekilde kendi kalesine gol atması, gol yemesi ya da göstereceği asıl performansından daha düşük performans göstermesi için para

teklifinde bulunulması sonucunda transferin gerçekleşeceği anlaşması yapıldığı takdirde şike suçu oluşmuş olmaktadır (Şen ve Özdemir, 2012).

3.7.4.1.3. Fail

Kanunlar da tanımlanmış hukuka aykırı olan eylemleri yani suçu işleyen, haksızlık yapan şahıslara fail denir (Özgenç, 1996).

Şahsın fail olabilmesi için tipiklikte belirlenen unsurları eylemle gerçekleştirmiş olmalıdır (Akbulut, 2015). Fail olarak belirlenecek olan şahıslar yalnızca gerçek şahıslardır (Artuk vd., 2018). Şike ve teşvik primi suçları birden fazla faili olan suçlardır. Belirlenen suçun eyleme dökülebilmesi ve hayata geçirilebilmesi için karşılaşmanın sonucunu değiştirmek amacıyla kazanç teklif edenle verilen bu teklife karşılık verebilecek en az iki kişinin varlığı söz konusu olmalıdır. Buna göre şike suçu kapsamında düzenlenen kanunlar gereği şike anlaşması yapanlar müşterek faildirler (Zafer, 2012).

Çok failli suçlar karşılaşma ve yakınsama olarak ikiye ayrılırlar. Karşılaşma suçlarında suçların eylemlere dökülmesine mecburen katılanlar, birlikte varmak istedikleri ortak sonuca ulaşmak için farklı yerlerden eyleme geçmekte ve işledikleri suçlara verdikleri mücadele de farklı niteliktedir. Buna verilecek örnek ise rüşvet suçlarına bakıldığında rüşveti veren farklı nitelikte rüşveti alan ise farklı nitelikte oluşan faillerdir. Bir diğer suç olan yakınsama suçunda ise belirlenen suça katılmak zorunda olan şahıslar birlikte aynı tarafa doğru yönelerek eylemler gerçekleştiren ve aynı amaca hizmet etmek ve aynı sonuca ulaşmak isteyen şahıslardır. Buna örnek verilecek olursa suçu hayata geçirmek nedeniyle örgüt kurmak için en az üç şahsın varlığı ile kamu görevlerinin icra edilmemesi veya görevi terki suçlarında en az dört şahıs olmalıdır (Demirbaş, 2018). Bu bilgiler ışığında belirtilmelidir ki kazanç ve menfaat temininde bulunanlar herkes olabilir (Demiral, 2013).

Bu duruma göre menfaat temin eden ve temin edilen şahıslar için aranan özelliklerde farklı takımlardan olan kişilere bakılmaksızın aynı takımın yönetici ve sporcusu anlaşarak şike suçunun failleri olabilirler. Buna karşın menfaat temin edilen şahsın karşılaşmanın sonucunu değiştirecek güce sahip olması gerekmektedir. Buna binaen örnek verilecek olursa bir takımdaki yönetici, sporcu, antrenör yani teknik direktör veya maçı yöneten hakem bu suçun faili olabilir. Menfaat temin edilen şahıs eğer vaat ettiği gibi karşılaşmanın sonucunu seyrini değiştirme gücüne sahip değil veya

yapması gerekeni yapacak durumda değilse suçu işlemiş sayılmaz (Baba, 2012). Bu durumda olan şahısların akıbetine bakıldığında işlenemez suçtan bahsetmek mümkün hale gelir (Demiral, 2013).

Anlaşma yaparak menfaat temin edilen şahsın karşılaşmanın sonucunu seyrini değiştirme gücüne sahip ise karşılaşmanın sonucunun veya seyrinin değiştirilmesi durumuna bakılmaz. Örneğin bir sporcu menfaat temini için anlaşma sağlayarak karşılaşmanın sonucunu veya seyrini değiştirme gücüne sahip olması durumunda karşılaşmada yedek oyunlar arasında yer alması ya da kadroya hiç alınamaması durumlarında yine de şike suçundan bahsedilir (Koca, 2012). TCK'nın 60. Maddesinde belirtilene göre tüzel kişilerin suç faili olarak yaptırım uygulanması için güvenlik tedbirlerine hükmedilebilir. Zira tüzel kişiler suç faili olamazlar (Türk Ceza Kanunu, 2004).

“TCK'nın 5237 Sayılı Kanun'un 60. Maddesine göre:

Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirleri

1) Bir kamu kurumunun verdiği izne dayalı olarak faaliyette bulunan özel hukuk tüzel kişisinin organ veya temsilcilerinin iştirakiyle ve bu iznin verdiği yetkinin kötüye kullanılması suretiyle tüzel kişi yararına işlenen kasıtlı suçlardan mahkûmiyet halinde, iznin iptaline karar verilir.

2) Müsadere hükümleri, yararına işlenen suçlarda özel hukuk tüzel kişileri hakkında da uygulanır.

3) Yukarıdaki fıkralar hükümlerinin uygulanmasının işlenen fiile nazaran daha ağır sonuçlar ortaya çıkarabileceği durumlarda, hâkim bu tedbirlere hükmetmeyebilir.

4) Bu madde hükümleri kanunun ayrıca belirttiği hallerde uygulanır.” olarak düzenlenmiştir.

Belirlenen suçun sair tüzel şahısların veya spor kulüplerinin menfaatine olacak şekilde işlenmesiyle şike ve teşvik primi olarak belirlenen para miktarı kadar idari para cezası ile yaptırım uygulanır. Uygulanan yaptırımda para miktarı yüz bin Türk lirasından az olamaz. Bu durum 6222 Sayılı Kanun'un 11/7. Maddesinde belirtilmiştir. Yine 6222 Sayılı Kanun'un 23/3. maddesine göre Cumhuriyet Savcısı idari ceza kararlarını ve idari para cezalarını vermekte yetkilidir (Zafer, 2012).

Belirlenen şike suçunun fail kısmına bakıldığında kanunun 11. maddesinin 1. Fıkrasında belirtilenlerin bir bölümünün gereksiz olduğu ifade edilmelidir.

TCK'nın 37/1 maddesinde “Suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri, fail olarak sorumlu olur” ifadesi zaten gereken bütün açıklamayı gözler önüne sererek belirtmiştir.

Buna karşılık kanunun 1. Fıkrasındaki ifade de “Kendisine menfaat temin edilen kişi de bu suçtan dolayı müşterek fail olarak cezalandırılır” şeklinde geçmektedir. Bu ifade 37/1 maddesine bakıldığında gereksiz bir ifade olduğu görülmektedir.

Bu önermenin haklılığı açısından bakıldığında Şike suçu en az iki kişinin bir araya gelmesiyle gerçekleşebilecek bir suç olmasından mütevellit müşterek faillikten söz edilmesi sorununun TCK'nın Genel Hükümleri ile bu sorunun çözülebilecek bir hal alması sonucunda verilen bu önermenin ne kadar haklı olduğu görülmekle birlikte önemi de algılanmalıdır (Özen ve Yılmaz, 2012).

3.7.4.1.4. Mağdur

Doktrin de birçok tanım bulunmakla birlikte mağdur suç kapsamında eylemler sonucunda şahsi olarak kayıp yaşayan şahıs, özüne yönelik suç teşkil eden hareketlerin şahsına zarar verecek sonuçlar doğurması ile zarara uğrayan kişidir (Hakeri, 2017). Mağdur işlenen suçun konusunun dolaylı olmayan şekilde şahsına münhasır olan kişidir (Üzülmez, 2011). Mağdur hukuki değerlerin yok sayılmasıyla gerçekleşen eylemler sonucun da hukuki değerlerin sahibidir (Toroslu, 2011).

Belirlenen suçun mağdurunda sınırlama olmadan belirlenen bir şahıs ya da birileri olabileceği gibi mağdur herkes olabilir. Bu anlamda bakıldığında aslında mağdur olarak toplum görülmektedir (Koca ve Üzülmez, 2017a). Bir suç işlendiğinde bundan zarar gören şahıs mağdurdur. Ancak bu suçtan zarar gören şahıs suçun oluşmasıyla her an mağdur olan şahıs değildir. Yani mağdur sadece gerçek şahıslar olabilir. Örnek verilecek olursa bir kıymetli maden satıcısının gasp edilmesi cebir ve şiddet gösterilen kişi yağmalanma mağduru olur. Kıymetli maden satılan dükkânın asıl sahibi olan şahıs işlenen suçla zarar yaşayan bölümündedir. Tüzel kişiler yalnızca suçtan zarar gören şahıslar olabilirler. İşlenen suçtan ötürü mağdur olan şahıs konumunda veya bu sıfatı alamazlar (Göktürk, Özgenç ve Üzülmez, 2012).

Herhangi bir kazanç düşüncesiyle hukuki değerlerin yok sayılarak yapılan eylemler sonucunda bir mağdur ya da bu işlenen suçlardan ötürü zarar gören şahısların varlığından muhakkak söz edilir. Buna göre belirlenen suçlar ile ceza verme ve dolaylı

olarak mağduru belirleme ve suçun niteliklerini belirleme mercii devlettir (Hafizoğulları ve Özen, 2010).

Toplumun mağdur olarak görüleceği görüşüne göre doktrinde de belirlenen bu suçlara göre spor kulüpleri ya da bazı şahısların mağdur olamayacağı belirtilmiştir (Güngör, 2011). Bu konuyla birlikte lehine olmayacak şekilde şike ve teşvik primi anlaşması yapılan sporcuların ve spor kulüplerinin davalara zarar gören taraf olarak görünmeleri konusunda bilgi eksikliği olabilir. Buna şu şekilde açıklık getirilebilir. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 237. Maddesinin birinci fıkrasında “*Mağdur, suçtan zarar gören gerçek ve tüzel kişiler ile malen sorumlu olanlar açılan kamu davasına katılabilirler*”. Şeklinde düzenlenmiştir. Buna göre sporcuların şike ve teşvik primi suçlarının işlenmesinden dolayı zafer primi alamayan ve şampiyon olmayan takımlar, zafer elde edildiğinde prim veren federasyonlar ve şans oyunu kuruluşlar ekonomik olarak zarar gördüğü durumlarda, belirlenen bu suçlardan kayıp yaşayanlar olarak görülürler. Buna binaen belirlenen bu suçlardan dolayı açılan kamu davalarında zarar yaşayanlar olarak katılmak için başvuru yapabilirler (Demiral, 2013: 116).

Belirlenen şike suçları nedeniyle bazıları dolaylı bazıları da doğrudan etkilenmiş olabilirler. Buna örnek olarak şike suçu sonucunda şampiyon olabilecek takıma bahis oynanması ile sonuçta şike suçundan şampiyon olamayan spor kulüplerinin bahis şans oyunu şirketlerine ciddi olarak maddi kayıplar yaşattıkları görülebilir. Bu durumda olanlar şike suçundan dolaylı olarak değil doğrudan kayıplar yaşadıkları için şike suçundan kayıp yaşayanlar olarak görülmektedir (Yenisey ve Nuhoğlu, 2017).

Örnek verilecek olursa bir spor kulübünün ligin sonunda şike ve teşvik primi suçları sebebiyle şampiyon olmaması durumunda ciddi boyutta ekonomik olarak kayıp yaşadığı ve gerçekten maddi yönden son derece zarar gördüğü bilinmektedir. Konuyla ilgili olarak şike ve teşvik primi suçlarından dolayı zarar gören şahıslar bu suçun mağduru olmadığı gibi suçtan zarar gören şahıslar olarak belirtilmiştir. Buna karşılık şike ve teşvik primi suçlarından dolayı spor takımlarının taraftarlarının da manevi açıdan zarar görmeleri sonucunda bu suçlardan gerçek zarar görenlerin arasına alınamayıp açılan kamu davalarına da katılamayacakları belirtilmiştir (Özen ve Yılmaz, 2012).

3.7.4.1.5. Manevi Unsurlar

Şike ve teşvik primi suçlarında manevi unsur, bir fiili eyleme dökün fail ile o eylemde bulunduğu fiil arasındaki manevi bağa denir (Koca ve Üzülmöz, 2017b). Belirlenen bu bağ yoksa suç oluşmayacaktır (Özgenç, 2017). Belirlenen şike ve teşvik primi suçları ancak kast ile işlenebilen suçlardandır (Koca, 2012). Türk Ceza Kanunun 21. Maddesinde suçun varlığından söz edebilmek için kastın varlığının olması gerektiği belirtilmiştir. Türk Ceza Kanunu'na göre kast kanuni tanıma göre belirlenen suçun unsurlarının istenerek ve bilerek eyleme dökülmesidir. Kast suçun oluşması için gereken bir unsurdur fakat unutulmamalıdır ki taksirle işlenen suçların da varlığı ve bu suçlar kanunda açık bir şekilde belirtilmesi ile cezalandırılırlar (Türk Ceza Kanunu, 2004). Belirlenen suç kanunda yalnızca kasten işlenebilir olduğundan şike suçunu işleyen fail olarak sayılabilmesi için sair menfaat ve kazancı karşılığında kasten bir fiil gerçekleştirmesi gerekir (Demiral Bakırman, 2017). Konuyla ilgili diğer bir durum ise fail karşılaşma sonucunu değiştirmek için fiili işlemiş olmalıdır. Bu durum ise belirlenen kanunda “belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla” şekilde belirtilmiştir. Belirtilen bu amaç ortadaysa kasttan da bahsedilir. Şike suçunun doğrudan yapılabilmesi için özel kast aranmaktadır (Dönmezer ve Erman, 2019).

3.7.4.2. Hukuka Aykırılık Unsuru

Tüm hukuki düzenlemeleri yok sayarak yapılan tüm fiili eylemlere hukuka aykırılık denmektedir (Koca ve Üzülmöz, 2017b).

Gerçekleştirilen hukuk düzenine aykırı fiillerin sadece spor hukuku ve ceza hukukuna aykırı olmayarak diğer disiplinlere de aykırı olması gereklidir. Yasada belirtildiği haliyle hayata geçirilen fiilin hukuka aykırı olduğu tespit edilir (Özgenç, 2017).

Belirlenen yasada fiiller failler tarafından gerçekleştirildiğinde eğer yasa bunu belirlenen suça uygun olarak işlenmiş görmüyorsa yapılan fiil suç teşkil etmez (İçel, 2017). Burada bahsedilen hukuka aykırılığın tespiti gerçekleştirilen fiilin hukuka uygunluk kurallarıyla örtüşüp örtüşmediği ile alakalıdır. Başka bir deyişle işlenen suçun oluştuğu zamanda yani fiilin gerçekleştirildiği anda hukuka uygun olan bir durumun varlığının olup olmadığının bilinmesi veya tespit edilmesidir. Burada sözü geçen

hukuka aykırılık ya da hukuka uygunluğun tespiti için olumlu veya olumsuz olan eylemlerin tespit edilmesi gerekmektedir (Özgenç ve Üzülmaz, 2012).

Yasalardaki özel durumlar gereği yapılan eyleme dökülen fiilin gerçekleştirilmesine müsaade edilebilir buna hukuka uygunluk denir (Demirbaş, 2018). TCK'da hukuka uygunluk olarak dört neden vardır. Bunlar 24. Maddede bulunan kanun hükmünü yerine getirme, 25. Maddede bulunan meşru savunma, 26. Maddede bulunan ilgilinin rızası ve hakkın kullanılmasıdır (Türk Ceza Kanunu, 2004).

Buna karşılık Kanun'un 11/6 maddesinde kanun koyucu tarafından teşvik primine iki özel olarak hukuka uygunluk durumu belirlemiştir. Teşvik primini spor kulübü kendi oyuncusuna ya da heyetine verirse ayrıca milli takıma veya milli sporculara teşvik primi verilirse suç oluşmayacak ve ceza verilmeyecektir. Bu sadece teşvik primine verilen bir özel durumdur.

Buna karşılık şike ile ilgili olarak hukuka uygunluğu açısından herhangi bir özel durum söz konusu olmamakla birlikte herhangi bir suç oluşmaması için özel bir durum yoktur (Baba, 2012).

Şike suçu olarak bu durum ele alındığında yasalarda gerçekleştirilen fiillerin hukuka uygunluk durumlarının olmadığı görülmektedir. Doktrinde TCK'da yer alan genel hükümlere bakıldığında hukuka uygunluk nedenlerinin şike suçu için herhangi bir uygulamanın geçerli olamayacağı yönünde sunulan görüşler mevcuttur (Demiral Bakırman, 2017; Yenerer Çakmut, 2013).

3.7.4.3. Suçun Nitelikli Unsurları

Suçun nitelikli unsurlarına bakıldığında cezayı artırıcı hallerin 6222 Sayılı Kanun'un 11. Maddesinin 4. Fıkrasında ele alınarak belirtilmiştir.

Buna göre;

- a) Kamu görevinin sağladığı güven veya nüfuzun kötüye kullanılması suretiyle,
- b) Federasyon veya spor kulüpleri ile spor alanında faaliyet gösteren tüzel kişilerin, genel kurul ve yönetim kurulu başkan veya üyeleri, teknik veya idari yöneticiler ile kulüplerin ve sporcuların menajerleri veya temsilciliğini yapan kişiler tarafından,
- c) Suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde,
- Ç) Bahis oyunlarının sonuçlarını etkilemek amacıyla, işlenmesi durumunda verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Şike suçlarında belirlenen bu maddelere bakılarak bu nitelikli hallerden birden fazlasının bulunması durumunda bulunan her nitelikli hal için ayrı ayrı ceza artırımı yapılmayacak yalnızca bir kez ceza artırımı yapılacaktır.

Fakat nitelikli hallerden diğerlerinin de hayata geçirilmiş olması durumunda TCK'nın 61. Maddesi gereğine bakılarak temelde hangi ceza gerekiyorsa o verilecektir (Üzülmez, 2006: 220).

3.7.4.3.1. Suçun Kamu Görevinin Sağladığı Güven veya Nüfuzun Kötüye Kullanılması Suretiyle İşlenmesi

Şike ve teşvik primi suçlarının nitelikli halleri 6222 Sayılı Kanun'un 11/4 Maddesinde düzenlenmiştir. 11/4-a maddesinde yer verilen suçun *“kamu görevinin sağladığı güven veya nüfuzun kötüye kullanılması suretiyle”* eyleme geçirilmesi halidir. Kamu görevlisi olarak TCK m. 6/1-c'de bahsedilen *“kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi”* algılanmalıdır. Bahsedilen kamu görevlisi sporla ilgili bir kamu görevlisi olmasına gerek yoktur (Baba, 2012: 787).

Kamu görevlisi normalde güven duyulan biri olmasıyla herhangi biri ile karşılaştırıldığında daha çok tehlikeli olabilmektedir. Çünkü kamu görevlisi olmayan bir fail görevi olmadığı için onu kötüye kullanma gibi bir durumu söz konusu değilken kamu görevlisi olan fail görevini de fiili işlemek için kullanmasıyla daha tehlikeli bir hal yani nitelikli bir hali olması gerekçesiyle cezasında artırım yapılmaktadır (Yurtcan, 2011).

6222 Sayılı Kanun'un belirtildiği üzere gözlemci, temsilci ve hakemlerin 20. Maddede görevleri icabı özlerine karşı işlenen suçlarda belirtildiği gibi kamu görevlisi sayılmaları hükmü belirtilmiştir (Gülşen, 2013). Ancak fail olmaları durumunda ise özlere kamu görevlisi olarak görülmeyecek ve nitelikli hal durumundan ceza verilmeyecektir (Baba, 2012).

3.7.4.3.2. Suçun Federasyon ve Spor Kulüpleri ile Spor Alanında Faaliyet Gösteren Tüzel Kişilerin Genel Kurul ve Yönetim Kurulu Başkan ve Üyeleri ile Teknik ve İdari Yöneticileri, Kulüplerin ve Sporcuların Menajerleri ile Temsilcileri Tarafından İşlenmesi

Nitelikli hallerden şike suçuna ilişkin diğer bir durum federasyon ve spor kulüpleri ile spor alanında faaliyet gösteren tüzel kişilerin genel kurul ve yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile teknik ve idari yöneticileri, kulüplerin ve sporcuların menajerleri ile temsilcileri tarafından işlenmesi ile ilgili olan konudur. Bakıldığında düzenlemenin en baştaki durumu “spor kulübünün yönetim kurulu başkan ve üyeleri” olarak şekillenmiştir. Düzenlemenin kapsamı 6259 sayılı Kanunla birlikte daha da kapsamlı bir hal almıştır. Spor kültürüne, spor ahlakına daha çok uyması gereken şahısların sporun içinde yer alan ve konumları gereği bu duruma daha çok ayak uydurması ve örnek olması gereken kişiler olduğu belirlenmiştir. Belirlenen bu kriterlere göre spor camiası içinde bulunan bu şahısların şike suçunu işlemeleri hayata geçirmeleri durumunda daha çok spor nüfuzuna etki edebileceği düşünüldüğünden dolayı çok daha fazla ceza almaları doğru bir karardır (Memiş Kartal, 2011).

Federasyonlar açısından Spor Genel Müdürlüklerinin altında aktif olan federasyonların düzenlediği spor organizasyonlarında görevli hakemlerin kamu görevlisi olduğu bilinmektedir. Ayrıca Spor Genel Müdürlüklerince görev verilmeyip seçim ile görevlendirilen görevlilerinde kamu görevlisi olarak sayılması gerektiği ön görülmektedir (Yaşar vd., 2010).

Buna göre belirlenen suçun federasyon genel, yönetici başkan ve teknik ya da idareci yöneticilerinin işlemesi ile şahıslar hem kamu görevinin sağladığı güven veya nüfuzun kötüye kullanılması nitelikli halinden hem de belirlenen bu nitelikli halden ceza almaları için bu kapsamda değerlendirileceklerdir. TCK’nın 61. Maddesi gereği her iki nitelikli halin bulunması durumunda üst sınır cezaya göre cezai işlem uygulanacaktır (Üzülmez, 2006).

10.12.2011 tarihinde 6259 sayılı kanun ile düzenleme yapılmış ve başkanlar ve yönetim kurulundakiler haricinde olanlar için federasyonun bu suçu işlemesi ile Spor Genel Müdürlüğü altında bulunan federasyonlar ve bağımsız federasyonların anlaşılması gerekmektedir. Genel ve yönetim kurulu üye ve teknik ya da idari yöneticilerin işlemesi durumunda ise sporla ilgili aktif olan tüzel şahısların genel ve

yönetim kurulu üye, teknik ya da idari yöneticiler ile işlenirse; taraftarların vakıfları ya da dernekleri olarak algılanmalıdır (Gülşen, 2013). Kulüplerin sporcuları ya da menajerleri suçun faili olursa kanunlarda cezaların ağırlaştırılmış olduğu belirtilmiştir. Şike suçlarında bu şahısların fail olmaları ile cezaların ağırlaştırılmış olmasının sebebi bu şahısların daha ikna edici olarak kazanç elde etmede daha yetkili ve etkili olmalarıdır (Öztürk, 2012).

3.7.4.3.3. Suçun Suç İşlemek Amacıyla Kurulmuş Bir Örgütün Faaliyeti Çerçevesinde İşlenmesi

Şike suçunda örgütlü bir biçimde suç işlenmesini önlemek için ve faillerin örgüt çerçevesinde fiil işlemlerini önlemek için kanun koyucu “suçun suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi” olarak belirlenen suçları nitelikli hal olarak tanımlamıştır (Gülşen, 2013). Belirlenen bu nitelikli halin ortaya çıkmasının asıl nedeni faillerin örgüt çerçevesinde şike suçunu işlemlerinin çok daha basit olarak görülmesidir. Buna bağlı olarak örgütlerin bu suça yönelmelerinin sebebi suçun niteliği, sponsor sözleşmeleri, transfer sözleşmeleri, sporun ekonomik olarak boyutunun ciddi manada yüksek yerlerde olması, yayınlardan yapılan anlaşmalar gibi durumlardan elde edilen kazançların yüksek oranda olmasıdır. Bu kapsamda örgütsel çerçevede değerlendirilen şike suçunun bu niteliği özellikle düzenlenmesi çok gerekli olan bir durumdur (Memiş Kartal, 2011).

Kavramsal olarak örgüt somut bir birleşme olarak görülmekte olup soyut bir birleşme olarak görülmemektedir. Ayrıca örgütlerde alt üst kavramları yer alarak üstlerin altlara emir verdikleri bir yapılanmadır. Üst ve alt yapılanma her örgütte sağlam olmamakla birlikte yapılanmalarının zemini de sağlam olmayabilir. Fiil olarak bakıldığında ise örgüt yapılanmalarının genelinde suç işlemek eyleminin yeterli olduğu görülmektedir (Öztürk, 2012).

03.04.2007 gün, 2006/10-253 E. ve 2007/80 K. Numaraları Yargıtay Genel Ceza Kurulunun yani YGCK’nın kararında “Örgüt niteliği itibariyle devamlılığı gerektirdiğinden, kişilerin belli bir suçu işlemek veya bir suçu işlemek için bir araya gelmesi halinde, örgütten değil, ancak iştirak iradesinden söz edilebilecektir.” Belirtilerek örgütsel yapılanmanın süreklilik göstermesi gerektiği vurgulanmıştır (Şen ve Özdemir, 2012: 58).

TCK'nın 220/4 maddesinde şike suçunun örgütsel olarak işlenmesi durumunda belirtildiği gibi “*örgüt faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur*” ile örgütsel aktiviteleriyle şike suçunun işlenmesiyle hem TCK'nın 220. Maddesinden hem de nitelikli halden örgüt kurma, yönetme, aktif veya pasif üyesi olma suçlarından dolayı ceza yaptırımı uygulanacaktır (Gülşen, 2013: 236).

Bu suçlar kapsamında bakıldığında şike suçunun örgütsel bir yapılanmanın işlenmesi ile işlenen suç olarak TCK'nın 220. Maddesine göre ilk suçun “*suç işlemek amacıyla örgüt kurma*” olarak cezalanmasıdır. Daha sonraki suçu ise yine şike suçunu örgütsel bir biçimde işlemekten dolayı “*şike ve teşvik primi*” suçundan suçlanacaktır.

Bu suçlara bakıldığında örgütsel olarak işlenen şike suçları iki ayrı suç teşkil etmektedir. Fakat öğretide yazıldığı gibi “bis in idem” olarak belirlenen duruma göre suçluya bir suçtan dolayı iki ceza verilemez şeklinde bir durum söz konusudur. Buna münhasır olarak bu ilkeye aykırı bir durum olduğundan da bahsedilmektedir (Şen ve Özdemir, 2012: 39-40).

3.7.4.3.4. Şike Suçunun Bahis Oyunlarının Sonuçlarını Etkilemek Amacıyla İşlenmesi

Bahis olarak bahsedilen kavramın tanımı şahıslar kendi iddiaları veya görüşleri karşılığında doğru tahminler yaparak sonuca ulaşırlarsa doğru tahmin yapan tarafa bir şeyler verilmesi olarak yapılan sözlü anlaşmalardır (TDK, 2020).

Belirlenen suçlar gereği yani şike ve teşvik primi suçlarında hem dolaylı hem de doğrudan sonuçları olabilir. Şike ve teşvik primi suçlarına bakıldığında bahis oyunları dolaylı bir sonuçtur (Şen ve Özdemir, 2012). Bahisler bilindiği gibi karşılaşmaların o anki durumları göz önüne alınarak sonuçları için ekonomik kazanç sağlamak amaçlı tahminler yürütmektir. Fakat işin içine şike ve teşvik primi girdiğinde karşılaşmaların sonuçlarını tahmin etmekten daha çok sair menfaat ve kazanç sağlamak amaçlı olarak sonuçların kesin bir şekilde bilinmesi ve haksız kazanç sağlanmaktadır (Özen, 2013).

Bahisle alakalı olarak 5738 sayılı Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunlarının Özel Hukuk Tüzel Kişilerine Yaptırılması Hakkında Kanunda tanım yapılmıştır. Bu tanıma göre; yurt dışı veya içinde ayarlanan spor karşılaşmalarının sonuçlarını tahmin edilmesine yönelik kurulan ve işletilen yerlerde, toplanacak paranın daha önceden belirlenen verilecek olan ödül yüzdesinin,

karşılaşmasının sonucunu doğru bir biçimde tahmin eden paydaşlar arasında paylaşılmasının müşterek bahis olarak ifade edilir.

Yurt dışı ya da yurt içi düzenlenen spor karşılaşmalarının sonuçlarını tahmin ederek kazanç sağlamak amacıyla doğru tahminlerde bulunanlara önceden belli olan şans oyunları oranlarıyla kazanç sağlayan oyunlara ise sabit ihtimalli bahis denmektedir (TBMM, 2008).

6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanuna göre bahis ise yurt içi ve yurt dışında düzenlenen karşılaşmaların resmî, temsilî, ulusal veya uluslararası ya da özel spor müsabakalarıdır. Yurt içinde ve yurt dışında her türlü spor karşılaşmasını ve yurt içinde veya yurt dışında yapılan karşılaşmalarda bahis oyunlarını düzenlemek, izin vermek ve her türlü denetimi ve gözlemle düzenlemek ve sözleşme yapmak yetkisinin Spor Toto Teşkilat Başkanlığı Görev, Yetki ve Sorumluluk Yönetmeliği'ne göre Spor Toto Teşkilat Başkanlığında olduğu belirtilmiştir (Spor Toto Teşkilat Başkanlığı, 2008). Belirtilen maddenin dışında kalan tüm bahisler ise kanun dışı bahis olarak tanımlanmaktadır. Buna binaen kanun dışı olarak belirtilen bahisler 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 5. Maddesi gereği kanun dışı bahis oynanması ve oynatılması ile oynanması veya oynatılması için mekân sağlanması halinde hapis cezası verilir (TBMM, 1959).

3.7.5. Şike Suçunun Özel Görünüş Biçimleri

3.7.5.1. Teşebbüs

TCK'nın 35. Maddesinde *“kişinin, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlanamaması”* şeklinde belirtilmiştir. Belirtilene göre teşebbüsün elverişli bir hal alabilmesi için kast ile işlenen bir suçtan bahsetmek gerekmektedir. Bununla birlikte failin elinde olan durumla yani icra hareketi ile suçun hareketine başlanması fakat elverişsizlikler yani elinde olmayan nedenlerle suçun tamamlanamamasıdır (Hafizoğulları ve Özen, 2010: 330).

Buna binaen şike suçu için bir spor karşılaşmasının sair menfaat için sonucun veya seyrinin değiştirmeye odaklı icra hareketine başlayan ve sonuca ulaşmak için hareketini tamamlamayan failerin teşebbüs suçundan sorumlu olmaları

gerekmektedir (Merki, 2015). Şike suçuyla ilgili olarak kanun koyucu özel bir düzenleme yapmıştır. Cezanın verilebilmesi için sair menfaat veya kazanç anlaşması yapılmış olması yeterli olarak sayılacaktır. Kanun koyucunun suç siyaseti gereği böyle bir karar verilmiştir (Yurtcan, 2011). Burada belirtilen durumda kanun koyucu cezanın verilmesi için bir müsabakanın sonucunun veya seyrinin değiştirilmesinde sair menfaat ya da kazanç için yapılan anlaşma sonucunda suçun tamamlanmadığının altının çizmiş fakat tamamlanmış gibi sayılacağını belirtmiştir (Memiş Kartal, 2019). Teşebbüs olarak şike suçu işlenmesi ile ilgili olarak sair menfaat ya da kazanç vaadinde bulunup anlaşma yapılamaması durumunda belirtilen suç teşebbüs olarak kalmakta olup ceza verilmesine karar verilmiştir. Belirtilen bu duruma göre; sair menfaat ya da kazanç temin etme teklifinde ya da vaadinde bulunan taraflardan birinin karşısındaki taraf belirlenen bu durumu inkâr etmesiyle teklifi yapan tarafın teşebbüs kısmı ile kalacağı belirtilmiştir (Artuk vd., 2018).

Burada dikkat edilmesi gereken husus ise sair menfaat veya kazanç teklif edildikten sonra tarafların belirli konularda yani para veya miktar konularında anlaşamamaları durumunda ise her iki tarafında teşebbüs suçundan ceza alacaklarıdır (Zafer, 2012). Belirlenen kanunlarda tarafların sair menfaat veya kazanç için teklif edilmesine rağmen anlaşamamalarının da teşebbüs olarak sayılması durumuna karşın buna gerek olmadığı TCK'nın 35. ve 5. Maddesi gereği bu gibi durumlar için genel hükümler bulunduğu için böyle bir düzenlemenin gereksiz olduğu görülmektedir (Gülşen, 2013). Örnek olarak herhangi bir branşta bir sporcunun menajerinin sporcuya teklifi ulaştırması ile sporcunun teklifi reddetmesi durumunda sporcu için bir suç meydana gelmez. Buna karşın menajer için ise futbolcuya yapılan teklifi götürmesi hareketi ile suç tamamlanmış sayılır ve ceza verilir. Fakat menajer sunulan teklifi sporcuya götürmemesi ile menajer içinde bir suç ortaya çıkmayarak teklifte bulunan şahıs açısından teşebbüs suçu ortaya çıkar ve cezalandırılır (Zafer, 2012).

6222 sayılı kanunda belirtildiği gibi anlaşmaya varıldığında suçun tamamlanması sonucuna varılsa da bu durum TCK'da belirtilen teşebbüs ile ilgili hükümlere ters düşmektedir. Nedeni ise belirtilen suçta fail olan şahısta suç işlemek için kastın varlığı teşebbüs açısından yeterli değildir. Nitekim failin icra hareketine başlaması durumu oluşmalıdır. Bu suçta hazırlık hareketi anlaşma teklifidir. Bu anlaşma teklifi sonucunda anlaşma sağlanamazsa suçta belirtilen icra hareketinin başlamadığı belirtilmiştir

(Güngör, 2011). Yukarıda bahsettiğimiz durumlara göre yasanın 11. Maddesinin 3. Fıkrasında sair menfaat ya da kazanç için teklifte bulunan şahsın karşısındaki tarafın teklifi kabul etmemesi durumunda teklifi yapan şahsın teşebbüs ile cezalandırılacağı belirtilmiştir (Koca, 2012).

Buna göre Şen ve Özdemir'e (2012) göre belirtilen suçların işlenmesi için bu suçları işleyecek durumu olan şahısların anlaşma sağlaması yeterlidir. Sair menfaat veya kazanç sağlanması için şike yapılması sonrasında beklenen sonuca varılmasa gerek yoktur. Burada kanun koyucu suçun düşünce hazırlık boyutunu ele almıştır. Şikeye teşebbüs oluşması için suçu işleyecek şahısların menfaat veya kazanç teklif etmesi ile karşı tarafın reddetmesi veya miktarı az bulması ile anlaşamamaları gerekmektedir (Şen ve Özdemir, 2012).

Özen ve Yılmaz'a (2012) göre ise belirtilene yasanın sair menfaat temini ile ilgili olarak anlaşma sağlanıp, kazancın elde edilememesi ile suçu tamamlanmış olarak görülmesi ve teşebbüsün teklifin oluşması sonrası anlaşma yapılamaması ile anlaşmanın olmamasının ispatının zor olduğu için belirtilen suçun teşebbüs olması ile dava konusu olmasına engeldir (Özen ve Yılmaz, 2012).

Yurtcan'a (2011) göre ise kanun koyucu yasanın 11/3 maddesiyle şikenin Türk Sporundan elini eteğinin çektilmesi ve topluma verilen zararın önüne geçilmesi için ceza verilmesini öngörmüş fakat kanun koyucu suç ve ceza siyaseti ile hazırlık hareketini cezalandırılabilir bir hareket olarak belirlemiştir. Bu durumda teşebbüsün cezalandırılacağı olayının yanında Yurtcan TCK'nın 35. Maddesinde teşebbüsü düzenlendiğini ve bu maddeye atıfta bulunulması gerektiğini vurgulamıştır. TCK'nın uygulama alanı konusunda teşebbüs hükümlerinin de göz önünde bulundurulması gerektiğinin altını çizmiştir (Yurtcan, 2011).

Zafer'e (2012) göre ise karşılaşmanın sonucunu etkilemek için kazanç teklifi tarafa iletilmiş, iletilen taraf kabul etmiş ve varılmak istenen kazanç elde edilmese bile tamamlanmış suç olarak ele alan 6222 sayılı kanunun 11/1. Maddesinin cümlelerinden sonuncusu TCK'nın 35. Maddesinde yer verilen teşebbüs konusundaki cezalara istisna olmuştur.

Özel düzenlemede belirtildiği gibi Taraflar arasında anlaşma sağlanması sonucunda kazanç elde edilmese de suçun tamamlanmış olduğu anlaşılacak ceza verilmesi ile TCK'nın madde 35'te teşebbüs düzenlemesi ile cezada indirim

yapılmamalıdır. Bu durumda teşebbüs ise ancak yasanın 11/3 maddesinde belirtildiği gibi kazanç teklifi yapılması ile anlaşma sağlanamaması durumunda oluşacaktır (Zafer, 2012).

Donay'a (2011) göre ise şike suçu taraflar arasında yapılan anlaşma ile tamamlanmıştır. Bununla birlikte anlaşmanın gereğın olan spor müsabakasının sonucunda beklenen şekilde sonuçlanmasına bakılmaz. Belirtilen suç tehlike suçu olarak görülmelidir. Teşebbüs durumu olması tehlike suçlarında imkansızdır. Teklif edilmiş olmasına rağmen teklif sonucunda anlaşmaya varılamazsa yapılan hareket teşebbüsle sınırlı olur. Buna karşın TCK'nın belirlediği yasalarda eksik ve tam teşebbüsten bahsetmemiş ve bu konuda ayırım yapılmamışsa da verilecek olan cezanın verilen zararın ya da tehlikenin göz önüne alınarak verilmesi eksik ve tam teşebbüsün ayırımının yapıldığı görülmektedir (Donay, 2011).

3.7.5.2. İştirak

Belirlenen suç yani şike suçu bir spor karşılaşmasının sair menfaat veya kazanç sağlamak amacıyla sonucunun değiştirilmesi için karşı tarafa sair menfaat veya kazanç teklif edilmesiyle başlayan ve temin edilmesiyle de biten bir suçtur.

Şike suçu suçun unsurları gereği en az iki kişi ile işlenebilir. Bunun sebebi ise karşılıklı bir anlaşma olmasıdır. Suça iştirak menfaat sonucu alınıncaya kadar geçerlidir (Gülşen, 2013). Bu durumdan mütevellit belirtilen suçun sonlanmasına kadar olan tüm zamanlarda suça iştirak olabilir (Tezcan vd., 2018).

Burada bahsedilen çok failli suçlar kapsamına bakıldığında şike suçu tek başına işlenebilecek bir suç değildir. Buna göre bu suçlara zorunlu iştirak durumundan bahsetmek mümkündür (Zafer, 2012).

Belirtilen durumdaki faillerin hepsi sorumludur. 6222 sayılı kanunun 11. Maddesinin 1. Fıkrasının ilk cümlesinden sonra “Kendisine menfaat temin edilen kişi de bu suçtan dolayı müşterek fail olarak cezalandırılır” olarak bahsedilmiştir (Baba, 2012: 792).

TCK'daki genel hükümlere göre şike suçuna iştirak eden şahısların iştirak konumları tanımlanmıştır (Özgenç, 2012). Fakat “Şike anlaşmasının varlığını bilerek spor müsabakasının anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunan kişiler de birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır.” olarak madde 11'in 2. Fıkrasında

belirtilmiştir. Şike suçuna şerik olarak katılım gösteren şahısların fail gibi ceza almalarını sağlayan durumda kanun koyucunun suç siyaseti gereğidir (Koca, 2012: 59).

Buna göre şike suçunda fail olarak ceza almaları öngörülen şahısların şike suçunda yapılan anlaşmadan haberlerinin olması ile kastla eyleme geçmeleri ayrıca spor karşılaşmasının yapılan anlaşmaya uygun olarak sonucunun etkilenmesine de katkıda bulunmalıdırlar (Özgenç, 2012). Bu kısımda bilinmesi gereken yapılan anlaşmadan sonra spor karşılaşmasının sonucunun beklenen gibi oluşması için katkı sağlayanlara suçun cezası verilecektir. Ayrıca azmettirme ve yardım sağlama gibi iştirak durumları ile ilgili olarak anlaşma sağlandığı ana kadar bu tip iştirak da yapılabilir. Örnek verilecek olursa sair menfaat veya kazanç teklifini yapan taraf sporcu yerine sporcunun menajerine iletir ve menajerle iletişime geçip sporcuya bu teklifi yaparsa menajer açısından bakıldığında eğer teklifi sporcuya ulaştırmayı kabul etmişse suçun gerçekleşmesine kolay bir yön çizmediği gerekçesiyle yardım sağlayan olarak suçlanacaktır. İştirak iradesi olmaması durumunda suçlanmayacaktır. Bu durum ise menajerin teklifi ulaştırmayı kabul etmemesi ile gerçekleşir (Zafer, 2012).

Spor karşılaşmasının sonucunu etkilemek için yapılan şike anlaşmasının varlığından haberdar olunması ile karşılaşmanın sonunu etkilemek için yapılan her türlü eylem şike anlaşması ile spor karşılaşmasının sonucunu etkilemek için yardım sağlamak suçuna girer (Özen, 2013). Bu duruma örnek verilecek olursa şike anlaşmasının yapıldığını bilerek ve menfaat ya da kazanç elde etmeseler bile karşılaşmanın sonucunu değiştirmek için teknik direktörün veya başka bir yetkili merciin isteği üzerine eylemde bulunan sporcular fail olarak gösterileceklerdir (Baba, 2012). Burada TCK da ki sistemde iştirak ikiye ayrılmış bir durumla faillik ve şeriklik vardır. Buna göre şeriklik yardım eden ya da azmettiren şahıstır. Faillik ise müşterek, dolaylı ve doğrudan olarak üçe ayrılmaktadır (Demirbaş, 2018).

Azmettiren suç işleme eylemi aklının ucundan bile geçmezken onu suç işlemesi için teşvik eden şahıstır (İçel, 2017). Yapılan fiilli tamamen üstlenmeden kolaylaştıran ise yardım eden şahıstır (Hakeri, 2017). TCK'nın 5237 Sayılı kanunun madde 40 da "suça iştirak için kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığı yeterlidir." şeklinde ifade edilmiştir (Demirel, 2017: 305). TCK'nın 39. Maddesinde şike suçu ile yapılan anlaşmadan haberdar olunmasa da fiil işlendikten sonra yardım edeceğini vaat eden ya

da yol gösterenlerinde yardım etme suçundan cezalandırılacağı düzenlenmiştir (Şen ve Özdemir, 2012).

3.7.5.3. İçtima

İçtima suçların toplu bir şekilde bulunması durumuna denilmektedir (İçel, 1972). Belirlenen şike suçlarında birden fazla spor karşılaşmalarının sonucunu etkilemek üzere eylemde bulunan şahıslar olabilmektedir. TCK'nın 43. Maddesinde düzenlenen zincirleme suç hükümleri böyle durumlarda geçerlidir. Belirlenen aynı suçun birden fazla kez işleyen faillere bir şike suçu karşılığı ceza verilse de verilen ceza belirli olarak artırılarak verilecektir. Kazanç sağlamak güdüsüyle yapılan bu fiilin farklı şahıslara yönelik yapılması bir şeyleri değiştirmeyecektir. İçtima ile ilgili olarak 6222 sayılı kanundaki değişiklikten önceki metinlerinde herhangi bir özel hüküm bulunmamaktadır. Fakat 6259 sayılı kanundaki 11. Maddenin 10. Fıkrasında “Bu maddede tanımlanan suçların bir suç işleme kararının icrası kapsamında değişik zamanlarda birden fazla işlenmesi halinde, bunlardan en ağır cezayı gerektiren fiilden dolayı verilecek ceza dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılarak tek cezaya hükmolunur.” İfadesi yer almaktadır. Düzenlemeye bakıldığında dikkat edilmesi gereken yer ise “maddede tanımlanan suçlar” ifadesidir. İki farklı suç olarak şike v teşvik primi belirtilmektedir. Yapılan düzenlemede fikri içtima ile zincirleme suçlar için verilen hükümlere yakın karma içtima hükmünden bahsedilmektedir (Koca, 2012: 60). Zincirleme suçlarla ilgili turnuvalarda ya da liglerde sezonun sonunda şampiyonluk isteği olduğundan ya da kazanç olduğundan dolayı zincirleme suçların bir sezonu kapsamaması gerektiği görüşü vardır (Özen ve Yılmaz, 2012). Suç işlerken şampiyonluk sezonunun ya da turnuva zamanlarını kapsayan bir suç işleme kararının olduğunu ya da başka şampiyonluk veya turnuva zamanlarında işlenen suçlar için suç işleme kararının olmadığı karine olarak görülmektedir. Fakat görülen bu karinelerin aksi ispat edilebilir (Özen, 2013).

Ayrı olarak görülen şike ve teşvik primi suçlarına karşın zincirleme suç hükümleri bu suçlar için uygulanır. Şike suçunun nitelikli hali olarak teşvik primi suçu görülse de TCK'nın genel hükümlerince zincirleme suçlara verilen hükümler uygulanır.

Suçun temel hali ve nitelikli hali yani daha ağır şekilde ceza verilmesini gerektiren zincirleme suçlar işlenirse artırım yapılması gereken ceza daha nitelikli olan suç için olmalıdır (Özgenç, 2017).

6222 Sayılı Kanun'un 19. Maddesinde suç ve kabahatlerin içtimaisine de vurgu yapılmıştır. Düzenleme ile fail olan şahıslara adli yaptırım yapılması ile federasyonda idari yaptırım yapabilecektir. Bu şekilde Kabahatler Kanunu m. 15/3'te yer alan, "bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanmayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanır" şeklindeki kanununda önü kesilmiştir. Böylece fail hem adli hem idari olarak cezalandırılır (Baba, 2012).

3.7.5.4. Gönüllü Vazgeçme

Failin gönüllü vazgeçme durumundan yararlanabilmesi suçun icra hareketi başlamasıyla kendi isteği ile gönüllü olarak vazgeçmesi ya da oluşacak olan suçun tamamlanmasını kendi yaptığı hareketlerle önlemesi ile teşebbüsten cezalandırılmadan suçu işlemekten vazgeçtiği zamana kadar ki olan işlediği fiillerden cezalandırılır. Bu duruma göre şike suçunda şahsın yapılan anlaşmanın yapılmadan önce vazgeçmesinden bahsedilebilir (Yenerer Çakmut, 2013).

Şahıs kazanç konusunda anlaşma yapmadıysa ya da anlaşma yapılamadığı durumlarda da gönüllü vazgeçme olabilir. Bu duruma örnek vermek gerekirse teklif veren şahıs menajere ile teklifi sporcuya ulaştırdığında sporcuyu önce düşüneceğini ifa etmesi ile daha sonra da menajerin teklif veren şahsa ulaşmasından önce sporcuyu vazgeçtiğini ifade ederse bu durumda sporcuyu vazgeçme kuralından yararlanmış olacaktır (Öztürk, 2012).

TCK'nın 41 maddesinin 2. Fıkrasında iştirakli bir şekilde işlenen şike suçlarında sadece vazgeçen hangi şahıs ise o şahıs için vazgeçme kuralının işleyeceği yani geçerli olacağı bilinmelidir. Fakat ortada bir anlaşma yapılması devamında kazanç sağlanamamış olsa dahi anlaşma yapıldığı için gönüllü vazgeçme durumundan bahsedilmez ama etkin pişmanlık olabilir (Özen, 2013).

3.7.5.5. Etkin Pişmanlık

Belirli suçlarda geçerliliği olan etkin pişmanlık verilecek olan cezanın yok sayılmasına neden olacak kişisel cezasızlıktır. Fakat etkin pişmanlık yaptırım olarak verilmesi gereken suçlar için özel olarak yapılan düzenlemelerle uygulanabilir (Yılmaz, 2012). Karşılaşmadan önce işlenecek olan suçun yetkili kişilere bildiren şahsa ceza verilmeyeceği 6222 sayılı kanunun 11. Maddesinin 8. Fıkrasında düzenlenmiştir.

Belirlenen etkin pişmanlık bu düzenleme suçla ilgili olarak mücadele edilmesi hususunda düzenlenen bir durumdur. Buna örnek olarak bir basketbol karşılaşmasından önce Cumhuriyet Savcılığına ya da yetkili kişilere bir şike suçu anlaşması yaptığını bildirmesi ve oynanacak olan basketbol karşılaşmasından önce Cumhuriyet Savcılarına ve yetkililere anlaşma ile ilgili bilgi vermesi sonucu belirlenen suça iştirak eden şahıslarında ifşasını yapması gerekmektedir (Yurtcan, 2011).

3.7.6. Soruşturma, Kovuşturma ve Görevli Mahkemeler

Zorunlu olarak yani resen kovuşturulan şike suçunda 6259 sayılı yasa ile 6222 sayılı yasanın 23. Maddesi değiştirilmiştir. Buna yasada belirtilen suçlarda yargılama yapmakla görevli olan mahkemeler Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun görevlendirdiği asliye ve sulh ceza mahkemeleri bakmakla yetkilendirilmişlerdir. Bu yapılan değişiklik durumundan önce ise bu suçlara ağır veya asliye ceza mahkemeleri bakmakla yetki verilmişti. Belirlenen şike suçunun Asliye Ceza Mahkemelerinin görev kapsamına girmesi ise verilen cezanın en çok 3 yıl ile sınırlı olmasıdır. Yetkili olan mahkemeler Hakimler ve Savcılar Kurulu Birinci Dairesinin 12.07.2011 tarih ve 219 sayılı kararıyla yetkilendirilmiştir. 6222 sayılı kanun alanında yetkili olan mahkemeler bir asliye ceza mahkemesi olan yerler de o asliye ceza mahkemesi, iki asliye ceza mahkemesi olan yerlerde ikinci asliye ceza mahkemesi, üç ve daha üstü asliye ceza mahkemesi olan yerlerde ise üçüncü asliye ceza mahkemesi ihtisas mahkemesidir (Özen ve Yılmaz, 2012). Şike suçu olarak koşullar tamamlandığında ceza yargılamasında koruma tedbirleri alınabilecektir. 6222 sayılı yasanın 23. Maddesinin 3. Fıkrasına göre Ceza Muhakemesi Yasasının da 35. Maddesinde oluşturulan koruma tedbiri olarak iletişimin telekomünikasyonla denetlenmesi gözlem altına alınması ile ilgili hükümlerin şike suçu olarak da uygulama alanı bulacağı belirlenmiştir. Şike suçunun ispat edilmesi için bu düzenlemenin son derece yerinde olduğu açıktır (Özen, 2013).

Özel tedbirler olarak 6222 sayılı yasada Ceza Muhakemesi Yasasına ek olarak alınmıştır. Şike suçu ile ilgili soruşturma başlaması ile şüpheli hakkında 6222 sayılı yasanın 18. Maddesinin 3. Fıkrasına göre spor karşılaşmalarını seyirden yasaklı olması güvenlik tedbiri kapsamında alınmış karardır. Özüne has bir koruma tedbiri olarak seyirden yasaklanma tedbiri belirlenmiştir (Özen, 2013). Tedbirle ilgili olarak hâkim ya da savcının şüpheli şahıs ya da sanıkla ilgili bir karar almasına gerek olmamakla birlikte yasa gereği bu tedbir alınır (Özgenç, 2012). Şike suçu ile alakalı hükmün

açıklanmasının geriye bırakılması kararı 6222 sayılı yasanın 11/3'e göre ve CMK'nın 231. Maddesine göre verilmemektedir. Şike suçundan dolayı kısa süreli hapis cezalarının alternatif bir cezaya dönüştürülememesi ve başka bir tarihe ertelenmemesi gibi bu hükmede eleştirel bakılmaktadır. Bu kurumlar verilen ceza miktarına bakılarak yaptırım yapan, başka şahıslara aynı verilen cezaya kararlaştırılırken şike suçlarına ilişkin fiil işleyen faillere hakkın bu cezaların verilmemesi eşitlik ilkesine uygun olmadığı savunulmuştur (Özen ve Yılmaz, 2012).

3.7.7. Yaptırım

Şike ve teşvik primi suçlarının temel durumu için 6222 sayılı kanunun en baştaki halinde yapılan düzenleme ile bu suça 20.000 güne kadar adli para cezası ve 5 yıldan 12 yıla kadar da hapis cezası verilmişti. Bu düzenlemedeki yasanın 11. Maddesinde kanun koyucu 6259 sayılı kanunla değişiklik yapma yoluna gitmiştir. Yapılan bu düzenleme Cumhurbaşkanı tarafından ceza hukukuna ilişkin olarak "ölçülülük "ve "caydırıcılık "gibi asli prensiplerin herhangi bir etkisinin kalmayacağı ya da zedeleyeceği ile Anayasanın 89. ve 104. Maddelerinin gerekçe gösterilmesi suretiyle geri göndermiş olması durumuna karşın TBMM hiçbir değişiklik yapmadan kabul ederek yürürlüğe sokmuştur. Buna binaen gerekçe olarak TCK'nın orantılılık yani dengelilik ilkesi öne sürülerek 14 Nisan 2011'de kabul edilip belirtilen yasanın ilk halindeki verilecek olan cezaların herhangi bir adalet durumuyla alakası olmadığı yani uyumsuz olduğu ifade edilmiş 15 Aralık 2011'de yürürlüğe girmiş olan 6259 sayılı kanunla belirtilen suçun temel haline verilen cezanın 20.000 güne kadar adli para cezası ile 1 yıldan 3 yıla kadarda hapis cezası verilmesi şekilden oluşturulmuştur (Baba, 2012).

6222 ve 6259 sayılı kanunlara ek olarak yapılan değişikliklere göre, 11. Maddede belirtilen suçlar, kapsam dışı olacak şekilde verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılmaması ile belirlenen suçlar için verilecek olan hapis cezalarının hiçbir suretle başka bir yaptırıma dönüştürülmemesi ve ertelenmemesine karar verilmiştir.

Şike ve teşvik primi suçlarının spor kulüplerinin ya da tüzel şahısların yararına olması durumu da 6222 sayılı yasanın 11. Maddesinin 7. Fıkrasında düzenlenmiştir. Bu fıkranın gerekçesine bakıldığında spor kulüpleri ve tüzel şahısların yararına olacak şekilde işlenmiş olan şike ve teşvik primi suçlarının yanında TCK'nın güvenlik tedbiri hükümlerinin de tüzel şahıslara hüküm olarak verileceği ifade edilmiştir (Berberoğlu Yenipınar, 2018).

Özen ve Yılmaz yukarıda belirttiğimiz suçlar için verilen hükümlerin, kapsam dışı olacak şekilde verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılması ile belirlenen suçlar için verilecek olan hapis cezalarının hiçbir suretle başka bir yaptırıma dönüştürülmemesi ve ertelenmemesinin Anayasanın eşitlik olan ilkesine uygunsuz olduğu görüşündedir. Özen ve Yılmaz 31 Mart 1992 tarihli, 1991/18 esas, 1992/20 karar numaralı Anayasa Mahkemesinin kararında “*Aynı miktar cezayı alan iki hükümlüden birinin, sırf suçunun türü nedeniyle daha uzun süre ceza çektikten sonra şartla salıverilmesi, cezaların farklı çektirilmesi sonucunu doğurur ve bu iki mahkûm arasında eşitsizliğe neden olur.*” ifade edilen duruma göre şartlı tahliye ile ilgili olarak eşitsizlik durumunun şike ve teşvik primi suçlarında da verilecek olan hükmün açıklanmasının geri bırakılması, farklı bir cezaya dönüştürülmesi ve cezayı ertelemenin olabileceğinden bahsetmiştir (Özen ve Yılmaz, 2012: 37).

Hükmün açıklanmasının geriye bırakıldığı suçlarla ilgili olarak yapılacak olan başvuruda Anayasa Mahkemesi belirtilen suçun ağırlığı, niteliği, işlenme şekli, etkisi, verilecek olan ceza miktarı ile hukuki olarak korunan kazancın göz önüne alınarak ölçülü bir şekilde sınırlandırılan hükmün açıklanmasının geriye bırakılması durumunun cezanın şahsileştirilmesinin önüne geçmediği ayrıca belirtilen suçların konularının yani fiillerin nitelik durumları, hukuki konumu olan faillerin belirtilen düzenlemelerle hukuki menfaatlerin korunmak istenmesi farklılık durumu göz önüne alındığında eşitlik ilkesine uymayan bir hüküm açıklanmasının geriye bırakılması yasağının bulunmasına karar vermiştir. (Anayasa Mahkemesi, 2019) TCK’nın 55. Maddesi gereğince suç işlenirken elde edilen kazanç veya menfaatler müsadere edilmesi ile ilgili hüküm verilmiştir (Gülşen, 2013).

6222 sayılı yasanın 11. ve 6259 sayılı yasanın 1. Maddesine göre “*Bu maddede tanımlanan suçlardan dolayı cezaya mahkumiyet halinde, kişi hakkında ayrıca TCK’nın 53. maddesi hükümlerine göre, spor kulüplerinin, federasyonların, bünyesinde sportif faaliyetler icra edilen tüzel kişilerin yönetim ve denetim organlarında görev yapmaktan yasaklanmasına hükmolunur.*” şahıs tarafından kasten işlenen suçlar yüzünden hak yoksunluğunun özelliği verilen hapis cezasının sonucu olarak fail hakkında hapis olarak ceza verildiğinde suçun sabit olduğunda kesinlikle tatbik edilmelidir. 6259 sayılı yasanın madde 11’in 9. Fıkrası gereği fiili işleyen failin hapis cezası mutlak olduğu için mahkûm olarak verilen hükmün mutlak olduğu andan itibaren federasyonların, spor

kulüplerinin içinde spor etkinlikleri düzenleyen tüzel şahısların denetim ve yönetim alanları kapsamında görevli olan failler için kesin olma sureti vardır (Şen ve Özdemir, 2012: 83). Hâkimin verdiği kararlar infazın tamamı gerçekleşinceye kadar hak yokluğu devam edecek yani faile verilen hapsin yasal sonucu değildir (Gülşen, 2013).

Bir başka yaptırım ise 6222 sayılı yasanın 18. Maddenin 1. Fıkrasına göre ise fail hakkında güvenlik tedbiri gereği spor karşılaşmalarını izlemesi de yasaklanmıştır. Şahsın spor karşılaşmalarını izlemek için spor kapsamındaki yerlere girişi verilen hüküm kesinleşip daha sonra da infazın tamamen gerçekleştirilmesinden itibaren bir yıl olarak belirlenen zaman geçmeden yasak ortadan kalkmaz. Belirlenen güvenlik tedbirine ceza verilmeyecekse eğer hüküm kesinleştikten bir yıl sonra yasak ortadan kalkar. Spor karşılaşmalarını seyirden yasaklama kararı 25.05.2005 tarihli güvenlik tedbiri olarak 5352 sayılı yasanın Adli Sicil olarak verilen hükmü ile verilir ve kayda geçer. Kayıtlar Emniyet Genel Müdürlüğünde ilgili departman bilgi bankası sisteminde kayıtlıdır. Federasyon ve spor kulüpleri bilgi bankalarına ulaşabilirler. Yurt dışında yapılan sportif faaliyetlerden önce yetkililere ve spor kulüplerine yasaklı olan şahısların bilgileri verilir.

Spor karşılaşmalarında güvenlik tedbiri ile seyirden yasaklı olan şahıslar herhangi bir şekilde taraftarların derneklerinde, federasyon ya da spor kulüplerinde yönetme veya yönetici konumunda bulunamaz ve karşılaşmalarda gözlemci, hakem ya da herhangi bir şekilde temsilci olamazlar. Güvenlik tedbiri olarak spor karşılaşmalarından yasaklanan şahıs fiili olarak suç işlediği yasaklı olarak belirlendiği spor karşılaşmasının kendisinin taraftarı olduğu takımın karşılaşma yapacağı gün ve şahsın da yurt içinde olması durumunda karşılaşmanın start aldığı saatte aynı zamanda karşılaşmadan bir saat sonra şahsına en yakın kolluk neredeyse oraya gidip başvurması ile yükümlüdür. Kendisine yüklenen yükümlülüğü yerine getirmeyen şahsa yirmi beş günden başlayarak adli para cezası verilir (Demiral, 2013).

Şike ve teşvik primi suçları için 6222 sayılı yasanın 11. Maddesinin 7. Fıkrasında *“spor kulüplerinin veya sair bir tüzel kişinin yararına işlenmesi halinde, ayrıca bunlara, şike veya teşvik primi miktarı kadar idari para cezası verilir.”* Şeklinde ifade edilmiştir. Belirtilen bu yasaya bakıldığında suçun hangi şahıs tarafında yapılmasıyla tüzel şahısların da buna göre ceza verilmesinden bahsetmemektedir. Fakat tarafı olduğu takımı tutan şahsın ya da oyuncunun bu suçu işlemesi durumunda spor kulübünün

haberi olmaması koşuluyla spor kulübünün hiçbir suretle sorumlu tutulmayacağını bu duruma karşın spor kulüp başkanlarının belirtilen suç işleme halinde spor kulübünün sorumlu olacağı belirtilmiştir. Buna bağlı olarak 6222 sayılı yasanın 23. Maddesinin 3. Fıkrasına göre Cumhuriyet Savcısı tüzel şahıslara ve spor kulüplerine idari para cezası vermekle yetkilidir (Baba, 2012: 797). Görevli mahkemeler hangileri ise kamu davasında idari yaptırım durumu gerektiğinde buna kendileri karar verir (Donay, 2011).

3.7.8. Zamanaşımı

Şike suçu 6222 sayılı yasanın 11. Maddesine göre adli para cezası olarak 20.000 güne kadar ve bir yıldan üç yıla kadarda hapis cezasıdır. 6222 sayılı kanunun 11. Maddesinin 4. Fıkrasına göre şike ve teşvik primi suçlarının nitelikli hallerinin işlenmesi ile cezayı artırıcı bir durum ortaya çıktığında ise adli para cezası 30.000 güne kadar ve bir buçuk yıldan dört buçuk yıla kadarda hapis cezasıdır. Teşvik priminin başarıyı getirmek için verildiğinde cezayı azaltıcı nitelikli hal olmakla birlikte cezası 10.000 güne kadar adli para cezası ve altı aydan bir buçuk yıla kadarda hapis cezasıdır. TCK kanununun 66. ve 72. Maddelerine göre ceza ve dava zamanaşımı ceza miktarlarına da bakılarak verilir. TCK'nın 66. Maddesinin 1. Fıkrasına göre belirtilen bu suçun temel hali olarak zamanaşımı süresi sekiz yıl olarak belirlenmiştir. Belirtilen süre şike ve teşvik primi suçlarında suçun başladığı yani fiilin işlendiği günden, zincirleme suçlarda ise en son suçun yani fiilin işlendiği günden itibaren hesap yapılır.

Elde edilen deliller ile suçun daha ağır bir cezayı gerektirmesi durumunda TCK'nın 66. Maddesinin 3. Fıkrasına göre davadaki zamanaşımı on beş yıl olarak hesaplanacaktır. TCK'nın 67. Maddesi gereği dava zamanaşımı süresinin durması ya da kesilmesi işlemi yapılır (Demiral, 2013).

Belirtilen şike ve teşvik primi suçlarının faili bir çocuksa yaş itibari ile çocuğun on iki yaşını doldurmuş ancak on beş yaşını doldurmamış olması durumunda belirtilen sürenin yarısı, on beş yaşını doldurmuş ancak on sekiz yaşını doldurmamış olması durumunda sürenin üçte ikisinin geçmesi zamanaşımının dolmasını sağlar (Yenerer Çakmut, 2013).

3.7.9. TFF Disiplin Talimatı Madde 56 Müsabaka Sonucunu Etkileme

Türkiye Futbol Federasyonu Disiplin Talimatının 56. Maddesi

“(1) Müsabakanın sonucunu veya sürecini hukuka veya spor ahlakına aykırı şekilde etkilemek yasaktır. Teşvik primi verilmesi de bu kapsamdadır.

(a) Yukarıda belirtilen ihlalleri gerçekleştiren kişilere sürekli hak mahrumiyeti cezası verilir,

(b) Yukarıda belirtilen ihlallerin kulüp yöneticileri tarafından gerçekleştirilmiş olması durumunda ilgili kulüplere bir alt lige düşürme cezası verilir.

(c) İhlalde sorumluluğu bulunan kişilere ayrıca para cezası verilebilir.

(2) 1. fıkrafta belirtilen ihlallere teşebbüs etmek yasaktır.

(a) Teşebbüs halinde, ilgili kişilere 1 yıldan 3 yıla kadar müsabakadan men veya hak mahrumiyeti cezası verilir.

(b) Teşebbüs halinde ilgili kişinin yöneticisi olduğu kulübe bu talimatta öngörülen disiplin cezaları uygulanabilir. Ağır ihlal hallerinde kulübe en az 12 puan indirme cezası verilir. İhlalin ağırlığı kurul tarafından somut olayın niteliğine göre serbestçe karar verilir ancak eylemin ilgili yöneticinin kendisinin veya üçüncü kişilerin bahis oyunlarından menfaat elde etmesi amacına matuf olduğunun tespit edilmesi halinde ihlal, mutlaka ağır ihlal kabul edilir.

(3) İhlal veya ihlale teşebbüsün hakemler tarafından meydana getirilmesi halinde sürekli hak mahrumiyeti cezası verilir.

(4) Hukuka ve spor ahlakına aykırı şekilde müsabaka sonucunu veya sürecini etkilemek için kendisi ile irtibata geçilen veya futboldaki görevi nedeniyle herhangi bir şekilde bu tür bir eylemden haberdar olan bu talimat kapsamındaki kişiler derhal TFF’ye bu hususta bildirimde bulunmakla yükümlüdür.

(5) Kişilerin, futboldaki görevleri nedeniyle elde ettikleri ve kamuya açıklanmayan bilgileri, bir müsabakanın dürüstlüğüne halel getirir veya getirebilecek şekilde kullanmaları veya üçüncü kişilerle paylaşımları yasaktır.” Şeklindedir (Türkiye Futbol Federasyonu Disiplin Talimatı, 2017).

Burada bahsedilenlerden bir spor karşılaşmasının sonucunu kendi yararına olacak şekilde şike ve teşvik primi ile anlaşma sağlayan şahısların spor ahlakına ve hukuk değerlerine ters düşecek eylemlerde bulunmaları ve aynı zamanda da bu fiili işleyen faillerin kim oldukları hususunda da dar kapsamlı olmayacak şekilde düşünülmesi gerektiği yani herhangi birinin olabilecek olmasının da düşünülmesi gerekmektedir.

Belirtilen ibarede suçu işleyen fail olarak tarafların sporcularını ele almakla birlikte bunların içine hakemleri, spor kulübü yöneticilerini ve antrenörleri de almaktadır. Burada müsabaka sonucunu etkileme suçu bu suçu işleme gücüne, yeteneğine veya olanağına muktedir olan herhangi biri olabilir.

Müsabaka sonucunu etkileme şekli olarak tabi ki karşılaşma taraflarının sporcuları olabilmekle beraber bu sporcuların karşılaşma esnasındaki kasten hatalı davranışları ile olabilmekle birlikte kasten hatalı taktikler veya karşılaşmaya hiç girmemesi gereken veya çıkmaması gereken oyunlar hakkındaki kararları veren bir antrenör veya karşılaşma içindeki tarafsızlığını kaybederek kasten taraflı kararlar veren bir hakem olabilir. Kasten olmadığı müddetçe bir karşılaşmada kaybetme veya kazanma sonucunda hatalı sporcular olabilir.

Disiplin Hukuku açısından da önem arz eden bir durum karşılaşmadaki yalnızca bir tarafla anlaşılan üçüncü şahısların ortaya çıkarılmasıdır. Ortaya çıkarılan bu şahıslar iştirak eden olarak belirlenir.

Futbol Disiplin Talimatında iştirak eden şahıslarında hakkında düzenlemeler olması ile azmettiren, suçu birlikte işleyen veya yardım edenler hakkında da sorumlu tutulacakları durumlar mevcuttur. Futbol Disiplin Hukukunda üçüncü şahısların var olup var olmadığı hususu önemlidir. Bu kısımdan bakıldığında Disiplin seç ve cezalar hangi gurupta meydana geliyorsa o gurubu içine alır.

Burada da bir spor organizasyonunda A'dan Z'ye görevi olanlar hariç yani spor kulüplerindeki tüm görevliler, antrenörler, spor müsabakasinda görevli diğer şahıslar ve sporcuların dışında kalan diğer şahıslar yani sporla ilgili bir hiç görevi olmayan şahıslar için Futbol Disiplini kurallarının geçerli olup yargılanması gibi bir durum söz konusu olamaz.

Suçu işleyen üçüncü şahıslar Disiplin Yargısı içinde olmaları koşuluyla fiilin meydana gelmesine katkısı olanlar müşterek fail, yardım eden ya da azmettiren olarak değerlendirilirler. Müsabaka sonucunu etkileme olarak belirtilen Futbol Disiplin Talimatında kesinlikle sonucun değiştirilmesi gerekmekte olduğu belirtilmiş ayrıca fiile teşebbüs etmekle de suçu işleyen şahsın fiili tamamlanmış olarak sayılacağı belirtilmiştir (Şen ve Özdemir, 2012).

Disiplin Talimatına göre müsabaka sonunun etkilenmesi ve teşebbüste bulunmak yeterli olup bu tek taraflı ya da karşılıklı yapılabilir. Ayrıca müsabaka sonunun

etkilenmesi fiili için kazanç sağlamak gibi bir durumunda olmasına gerek yoktur. Özellikle müsabaka sonucunun etkilenmesi için o karşılaşmasının oynanması gerekmektedir. Karşılaşmadaki görevli olan şahısların raporları Futbol Disiplin Talimatı m.78 etkili olduğu belirtilmiştir. Hakemlerin ve temsilcilerinde raporları önemlidir fakat raporları yoksa bilirkişiden yardım istenir. Yardım istenen bilirkişilerin raporları delil olarak sayılır (Zafer, 2012).

Şen ve Özdemir sonuçlarının sahaya yansımaları durumunda spor kulüplerinin kazanç elde etmeleri suretiyle sorum olmaları gerektiği ve bununla birlikte hakkaniyete ve şahsiliğe uygun olmayan şekilde üyelerin, taraftarın ve güvenlik görevlilerinin bu suçtan dolayı sorumlu olmalarının da doğru olmadığını ifade etmiştir (Şen ve Özdemir, 2012).

Karşılaşma sonucunun etkilenmesi açısından teklif götürülen şahsın ve bu amaçla birlikte eylemlerde bulunan şahısların varlığı teşebbüs için yeterlidir. (Zafer, 2012) Teşebbüsten bahsedilmesi için fiili işlemek için şahsın araç ve gereçleri kullanması gereklidir. Teşebbüsün varlığı somut olaylarda kullanılan araç gereçlerin özelliklerine göre değişir. Araç gereç şahıs veya bir nesne olabilmesiyle birlikte bir e-posta da olabilir (Şen ve Özdemir, 2012).

Failin direk icra harekine başlaması durumunda yaptığı icra hareketi ceza normuna giriyorsa o zaman icra hareketten söz edilir.

Ceza normunda bu hareketin fiil olarak yeri, failin fiili kasti olarak yapması, zorunluluk durumu, suça yakınlığı, failin fiili işlemesinden sonra geriye dönebilme durumu gibi yapılacak olan tespitlerle icra hareket ya da hazırlık hareketlerinden biri olduğuna karar verilmesinde önemlidir (Şen ve Özdemir, 2012).

Teklif götürülen tarafın ne zaman harekete başladığı önemlidir. İcra hareketinin başlamasının kanıtı salt teklifte bulunanla irade uyuşmasının oluşmasıyla mümkün değildir.

Teşebbüsten bahsetmek için teklif götürülen şahsın bazı hareketler yapmış olması ile mantıklı ve hukuka uygun delillerin varlığı gereklidir. Anlaşma suç olarak belirtilen fiilin tamamlanmasıdır. Müsabaka sonucunun etkilenmesi ise disiplin ihlalinin sona ermesi veya tamamlanmasıdır. Hazırlık hareketi ise teklifin kabul edilmesi ve sonucun etkilenmesi için oynamadır. Teklif edilen tarafın icrası söz konusu olması için şahıs bazı hareketler yapmalıdır (Zafer, 2012).

İçtima hükmünün içerdği Futbol Disiplin Talimatının 10. Maddesinde

“1-Birden fazla cezayı gerektiren fiiller, ayrı ayrı cezalandırılır.

2-Bununla birlikte, fiillerin bir bütünlük arz etmesi halinde en ağır cezayı gerektiren ihlal için öngörülen cezaya hükmedilir ve öngörülen ceza yarısına kadar artırılabilir.” olarak ifade edilmiştir (Türkiye Futbol Federasyonu Futbol Disiplin Talimatı, 2017).

İlk fıkrada real içtimaların futbol disiplin hukukunda varlığından bahsederek bir hukuka aykırı olarak işlenen fiilden dolayı birden fazla ceza verilmesi gerektiğinde ayrı ayrı cezalar verileceğini vurgulamıştır (Şen ve Özdemir, 2012).

Özel bir içtima olan ikinci fıkrada suçun niteliğinin durumuna bakılmadan işlenen fiillerde bir bütünlük söz konusu ise artırımlı bir cezanın verileceği vurgulanmaktadır. İşlenen fiillerde bir bütünlük söz konusu olduğu durumlarda şampiyon olmak amacıyla sezonun tamamında müsabaka sonucunu etkileme fiilinin işlenmesi durumunda da bir cezanın verileceği ifade edilmiştir (Şen ve Özdemir, 2012).

Tablo 3.1. Çalışmaya Dahil Edilen Ülkelerin Şike Suçuna Yaklaşımları

ÜLKELER	KANUNLARDA DEĞERLENDİRME BİÇİMLERİ	ŞİKE SUÇUNA KARŞI TEMEL KANUN HÜKÜMLERİ	ŞİKE SUÇUNA KARŞI AĞIRLAŞTIRILMIŞ KANUN HÜKÜMLERİ
Almanya	Genel Ceza Kanunlarında Spor Suçu	3 yıla kadar hapis cezası ve belirli bir miktar adli para cezası	5 yıla kadar hapis cezası ve belirli bir miktar adli para cezası
Avusturya	Dolandırıcılık Suçu	3 yıla kadar hapis cezası ve belirli bir miktar adli para cezası	10 yıla kadar hapis cezası ve belirli bir miktar adli para cezası
Belçika	Rüşvet Suçu	Rüşvet Talebi varsa 100 ile 10.000 avro para cezası 2 yıla kadar hapis cezası	Rüşvet talebi + Rüşvet Teklifi = 6 ay-3 yıl hapis 100-50.000 Avro para cezası
Bulgaristan	Genel Ceza Kanunlarında Spor Suçu	1 yıldan 6 yıla kadar hapis ve 15.000 Levaya kadar para cezası	2 yıldan 10 yıla kadar hapis ve 30.000 Levaya kadar para cezası
Danimarka	Spor Ceza Kanunlarında Spor Suçu	1 yıla kadar hapis cezası	
Finlandiya	Rüşvet Suçu	2 yıla kadar hapis cezası ile belirli bir miktar para cezası	
Fransa	Rüşvet Suçu	Aktif veya Pasif rüşvet fark etmeksizin, 5 yıla kadar hapis cezası ve 75.000 Euro para cezası	
Güney Kıbrıs Rum Kesimi	Spor Kanunlarında Spor Suçu	1708 Avro para cezası ve 2 yıl hapis cezası,	2562 Avro para cezası ve 3 yıla kadar hapis cezası
İspanya	Genel Ceza Kanunlarında Spor Suçu	6 aydan 4 yıla kadar hapis cezası ve belirli bir miktar para cezası	Verilen ceza 3 katı kadar artırılır
İtalya	Spor Ceza Kanunlarında Spor Suçu	2 yıldan 6 yıla kadar hapis ve belirli bir miktar para cezası	Resmi bahis kurumlarından haksız kazanç elde etmek için yapılan eylemlerde verilen ceza yarısına kadar artırılarak 10.000 Avrodan 100.000 Avroya kadar para cezası verilir.
Polonya	Spor Kanunlarında Spor Suçu	6 ay ile 8 ay arasında hapis cezası ve belirli bir miktar para cezası	5 aydan 3 yıla kadar hapis cezası ve belirli bir miktar para cezası
Portekiz	Spor Ceza Kanunlarında Spor Suçu	Aktif Rüşvet durumunda belirli bir miktar para cezası ve 3 yıla kadar hapis cezası, Pasif rüşvet durumunda ise 5 yıla kadar hapis cezası ve belirli bir miktar	
Türkiye	Ceza Kanunlarında Şike Suçu	1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası ve 20.000 güne kadar adli para cezası	1,5 yıldan 3,5 yıla kadar hapis cezası ve 30.000 güne kadar adli para cezası
Yunanistan	Spor Kanunlarında Spor Suçu	En az 3 ay hapis cezası ile 3.000 Avro para cezası	6 aya kadar hapis cezası ile 6.000 Avro para cezası

3.7.10. Avrupa Ülkelerinde Şike Örnekleri

Almanya, Fransa, Hollanda, İtalya, İspanya ve İngiltere gibi ülkelerin şike suçları için çıkardıkları disiplin talimatlarında küme düşürme, para cezası ve puan silme gibi farklı cezalar verilmektedir. 1979-1980 sezonunda Milan ve Lazio'nun küme düşürüldüğü olayda Milan başkanı Felice Colombo'nun Lecce, Avelino, Lazio ve Perugia'daki oyunculara şike primi verdiği ve kanunlara aykırı olarak bahis oynadığı belirlenmiştir. 2006-2007 sezonunda Calciopoli (Temiz Ayaklar) ile bilinen şike operasyonuna bakıldığında İtalya polisinin başka bir suç için telefon dinlemeleri yaptığı sırada tesadüfen hakem ayarlama şikesi yapıldığını saptamıştır.

Bulunan delillerle soruşturma sonrası Fiorentina, Lazio, Milan, Reggina ve Juventus'u ele vermiş 14 Temmuz 2006 verilen cezalara bakıldığında Milanın şampiyonlar ligine katılmasına izin verilmemiş Lazio, Fiorentina ve Juventus'a ise küme düşürülme cezası verilmiştir. Daha sonra cezalarda indirim yapılmış Lazio ve Fiorentinanın küme düşürülmemesi kararı çıkmıştır. Juventus Serie B ye düşürülerek burada lige -9 puanla başlangıç yapma cezası almış ve bununla birlikte son iki sezonda Serie A'da aldığı şampiyonluklarda İnter'e verilmiştir. Lige Milan -8, Fiorentina -15, Lazio -3 ve Reggina -11 ile başlamışlardır. Milan başkanı Adriano Galliani 1 yıl, Lazio Başkanı Claudio Lotito 3 yıl, Juventus'un menajeri Luciano Moggi 5 yıl futboldan men cezaları almışlardır. İtalya Futbol Federasyonu Moggi'nin cezasını ömür boyu futboldan men olacak şekilde dönüştürmüştür. 1926-1927 sezonunda İtalya'da Torinanun Juventus'u 2-1 malup ederek Serie A'ya ilk defa çıkışında Juventusun sporcusu Luigi Allemandi'ye Torinonun para verdiği tespit edilmesiyle İtalya Futbol Federasyonu Torinonun bu kazancını iptal etmesi üzerine Allemandi'yi de ömür boyu futboldan menetmiştir. 1993 yılında Fransa da ligi şampiyon olarak tamamlayan Marsilyanın 1-0 yendiği Valenciennes'i maçında Valenciennes sporcularına para verdiği saptanınca Marsiyanın şampiyonluğu elinden alınmış birçok sporcusuna ceza verilerek ve küme düşürülmüştür. Avrupa da Marsilya'nın şike yaptığı kanıtlanamasa da Avrupa kupalarına katılmasına izin verilmemiştir. 2005 yılında altın düdükler operasyonu ile Portekiz de 2003-2004 yılında meydana gelen olaylar aydınlatılmıştır. Boavista 2008 senesinde şike yapması ile 180.000 Euro para cezası ve küme düşürülme cezası verilmiştir. Porto başkanı Jorge Nino Pinto de Costa hakemlere rüşvet verme suçundan 10.000 Euro para cezası ve 2 yılda futboldan men cezası almıştır. Portonun o sene

şampiyon olması kesinken 6 puanı silinmiştir. 2004-2005 sezonunda 1. Lig takımı olan Bialystok'a beş maçta şike yapması nedeniyle Polonya Futbol Federasyonu tarafından küme düşürölme cezası verilmiştir. 1971'de Almanya'da Rot Weis Oberhausen ve Arminia Bielefeld küme düşürölme cezasını şike yapmaları ile almışlardır. 2008 senesinde İngiltere de 2. Lig takımlarından Accrington Stanley – Bury karşılaşmasında şike nedeniyle 5 sporcuya uzun süre futboldan men cezası ve para cezası verilmiştir (Gülşen, 2013; Zafer, 2012).

Maddi ceza hukuku ve disiplin ceza hukukunun dikkat ettiği hukuka uymayan hareketler farklı olabilir. Bununla birlikte disiplin hukukunun belirli durumlarda dikkat ettiği hareketlerin ceza hukukunun hukuka uygunsuzluk olarak dikkat ettiği hareketlerin kapsamına girmeyecektir. Ya da ceza hukukunda yaptırım olan bir hareketin disiplin hukukunda bir etkisi olmayan hareket olabilecektir (Zafer, 2012; Donay, 2011). Müsabaka sonucunu etkileme suçu kazanç sağlamadan hatır, gönül ilişkisi ya da bir başkasını kayırma gibi durumları için icra edildiğinde şike ve teşvik primi suçları meydana gelme de disiplin suçu meydana gelecektir (Gülşen, 2013; Zafer, 2012).

3.7.11. Türkiye Örneği 3 Temmuz 2011 Şike Olayı Operasyonu

2010'da Giresun başkanı Osman Çırak kolluk kuvvetlerine gidip kulübün belirli hesaplarının irdelenmesini istemiştir. Kolluk kuvvetleri eski başkan olan Olgun Peker hakkında örgüt kurmak, tehdit gibi eylemlerle karşılaşmaların sonucunu değiştirmek gibi eylemlerde bulunduğu sonucuna varmıştır. Fenerbahçe başkanı Aziz Yıldırımın telefon görüşmeleri Savcı Zekeriya Öz'e göre suç teşkil etmekteydi.

2010-2011 sezonunda Süper Lig takımlarından Fenerbahçe Spor Kulübü, Trabzon Spor Kulübü karşında averaj farkı ile şampiyon olmuştur. Organize suçlarla mücadele ekipleri 3 Temmuz 2011' de operasyon başlatarak operasyon sonucunda Beşiktaş'ta yöneticilik yapmış olan Serdar Adanalı, Sivas Sporun Başkanı Mecnun Odyakmaz, Fenerbahçe'nin Başkanı Aziz Yıldırım ve fazlaca futbolcu, yönetici aynı zamanda sporla ilgili görevli birçok şahıs hapis cezası almıştır. İstanbul 16. Ağır Ceza Mahkemesi iddianame özel yetkili olarak 93 şahsın bulunduğu olayda görevli olmuştur. 14.02.2012 ile 02.07.2012 tarihleri arsında süren davada yirmi üç duruşmada karar alınmıştır ve sanıklardan bir kısmı hapis cezası almıştır. TFF Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu 07.05.2012 tarihinde kulüplere ceza vermeyip ismi telaffuz edilen

kişilere men cezaları vermiştir. Fenerbahçe kulübü aynı zamanda Avrupa dan da menedilmiştir. UEFA'nın gönderdiği mesaj ile UEFA Fenerbahçe Spor Kulübü yerine Trabzon Spor Kulübüne yer vermiştir. TFF Fenerbahçe kulübünü şampiyonlar Liginden menetmiştir. Bu süreçte UEFA disiplin kuruluna sevk edilen Beşiktaş ve Fenerbahçe Spor Kulüplerine savunmalarından sonra Beşiktaş'a bir yıl Fenerbahçe'ye iki artı bir yıl Avrupa kupalarından menetmiştir (Erkul, 2012).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Spor belirli oyun kuralları çerçevesinde sosyolojik ve psikolojik olarak rahatlamak, eğlenmek ve aynı zamanda içinde rekabeti de barındırması ile gerçekleştirilen hareketler bütünüdür. Halbuki spor M.Ö. ki yıllarda hayvanları kovalayarak mızrak atma, ok atma gibi avlanma şekilleriyle asıl amaçlarının hayatta kalmak için beslenme olmasıyla ortaya çıkmıştır. Aslında bu kapsamda bakılacak olursa sporun hayatta kalma mücadelesi sonucu gün yüzüne çıktığı görülmekte fakat zaman ilerledikçe hayatta kalma mücadelesi yerini psikolojik olarak rahatlamak, fiziksel olarak zinde kalma ve eğlenmek amacını alarak gündelik hayatta kendine yer edinip daha da ilerleyerek bir rekabet haline dönüşmüştür. Burada belirttiğimiz rekabet kavramı ile sporun amaçları gittikçe değişmiş ve spor bölgeden bölgeye yayılarak aslında ekolojik bir temel oluşturulmaya başlamıştır.

Elbette ki bu ekolojik çember gitgide büyüdüğü için insanoğlu sporun bir ekonomik kazanç olduğunu fark etmiş ortaya adalet ve dürüstlükten uzaklaşan bir durum hâkim olmaya başlamış ve insanoğlu bu durumları kullanarak ekonomik olarak haksız kazançla zenginleşme derdine düşmüştür. Bununla birlikte ortaya adalet ve dürüstlük karşıtı olan şike, bahis ve şans oyunlarında hile, haksız kazanç için teşvik primi verme gibi hukuka uygunsuz eylemler oraya çıkmıştır.

Şike ve teşvik primi suçları haksız kazanç elde etmek gibi düşünceler ile ortaya çıkmıştır. Şike ve teşvik primi suç oranlarına bakıldığında bazı branşlarda daha çok başvurulduğu görülmektedir. Örneğin futbol branşına bakıldığında birçok ülkede bu durum söz konusu olmuştur. Fakat burada belirtilmelidir ki şike ve teşvik primi adı altında düzenlenen kanunlar ülkeden ülkeye farklılıklar göstermektedir. Avrupa Ülkelerinde de şike ve teşvik primi suçlarına farklı bakış açıları getirilmiş ve farklı alanlarda değerlendirmeler yapıldığı saptanmıştır. Bu farklılıklara karşılık olarak da Türkiye Cumhuriyeti Anayasası Şike ve Teşvik Primi suçları için 6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu ile düzenleme yoluna gitmiştir.

Bizim buradaki yegâne amacımız ise karşılaştırmalı hukuk çerçevesinde Avrupa Birliği Ülkelerinin Şike ve Teşvik Primi suçlarından ötürü haksız kazanç ve sair menfaat amacıyla yapılan şike suçlarına karşılık uygulanan yaptırımlar ile Türk Hukukunda şike ve teşvik primi suçları için uygulanan yaptırımların bir

karşılaştırmasını yaparak ne gibi düzenlemeler ve farklılıkların olduğunu ve sonucunda görülen eksikliklerin nasıl giderilebileceğini ortaya koymaktır.

Yapılan bu çalışmada ilk bölümünde spor hakkını inceleyerek Anayasamızda bu konuyla ilgili düzenlenen 58. ve 59. Maddeler gereği gençlerin alkol, sigara, uyuşturucu ve bağımlılık yapan maddelerden uzak tutulması gerektiği ve spora teşvik edilmeleri açısından yapılması gerekenler hususunda devlete görevler verdiği görülmektedir. Bu durum aslında direkt spor hakkı olarak bir düzenleme olmasa bile dolaylı olarak gençlerin spora erişimleri hususunda bir düzenleme yapıldığını göstermektedir.

Spor hakkı konusunda Uluslararası Politika Belgelerine bakıldığında ise Avrupa Spor Şartı ilk önce sporun ruhsal bunalımdan kurtulmak için sosyallik olgusunun oluşması için yapılan tüm fiziksel aktiviteler olduğunu belirtmiştir. Avrupa Herkes İçin Spor Şartı kapsamında spor değerlerinin korunması gerektiğinden ve herkesin spor faaliyetleri gösterme hakkından bahsetmektedir. Bu şarta Spor Eğiti Kodu eklenerek sporun adaletli bir biçimde kurallar çerçevesinde yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinde ise çocukların boş zamanlarının yaş gurupları ayarında oyunlarla değerlendirmelerine teşvik edilmelerinden ve çocukların spora yönlendirilerek fiziksel, sosyal ve psikolojik anlamda da gelişimlerine katkı sağlaması için özendirilmelerinden bahsetmektedir.

Unesco Beden Eğitimi ve Spor Uluslararası Şartında ise her insanın fiziksel, sosyal ve psikolojik açıdan beden eğitimi ve spor derslerine ulaşmalarının şahsi hakları olduğu ve beden eğitimi ve spor derslerinin de yapılan veya yapılacak olan programlarının gereken ciddiyetle ve yararlı bir biçimde yapılması gerektiğinden bahsedilmektedir.

Spor ve Hukuk kavramlarının bir araya gelmesiyle Spor Hukuku oluşmuştur. Aslında bir yerde belirlenen kuralların ihlal edilmesi üzerine ihtiyaç olarak doğan hukuk bu kuralları hiçe sayan tüzel veya gerçek şahıslar için vardır. Spor oyuncu transferleri, sportif aktivitelerin reklamlanması, uluslararası spor faaliyetlere ulaşılmasının sağlanması ile ekonomik boyut kazanmıştır. Ekonomik boyut kazanan spor beraberinde birtakım kuralların çiğnenmesine yol açacak durumların yaşanmasını beraberinde getirmiştir. İşte tam da burada Spor Hukuku kavramı ortaya çıkmış ve sportif aktivitelerde bulunun örgüt ve sportif aktiviteleri düzenleyen bir hukuk dalı oluşmuştur. Spor Hukuku hem özel hukuk hem de kamu hukuku alanına girmektedir. Yeni bir dal

olan Spor Hukukuna Latince Spor Lextiva olarak anılmakta ve Spor Lextiva global olarak kabul edilmiştir. Global olarak kabul edilmesinde Ulusal ve Uluslararası Spor Federasyonları Talimatının, Ulusal ve Uluslararası Olimpiyat Komitesinin yayımladıkları Olimpik Şart ile sınırların ötesinde hukuk olduğu belirtilmesi etkindir.

Yapılan bu çalışmada birinci bölümünün sonlarında ise şike kavramından bahsedilerek şikenin tanımı önceden planlanarak kişinin şahsına veya bir başkasına sair menfaat ya da kazanç sağlamak amacıyla bir müsabakanın sonucunu değiştirmek için faaliyette bulunmak olarak ifade edilmiştir.

Şike kavramının tanımı yapıldıktan sonra ise şikenin türlerinden bahsedilerek bilgilendirmeler yapılmıştır. Daha sonra teşvik priminin bir müsabakada şahsın kendisine, taraftarı olduğu takıma veya üçüncü şahısların kazanç sağlaması adına istenen sonuçların ortaya çıkmasının sağlanması için istenen sonucun oluşmasını sağlayacak şahıslara yasa dışı para aktarımı olarak tanımlanmıştır. Burada şike ve teşvik primi arasındaki farkı göstererek okuyucu bilgilendirilmeye çalışılmıştır. Şike kişinin şahsına veya başkalarına kazanç ya da sair menfaat sağlanması için bir müsabakanın olması gereken durumuna aykırı hareketlerle faaliyet gösterilmesi iken teşvik primi kendisi veya başka birinin kazanç sağlaması adına yapılacak olan faaliyetler için kayıt dışı para aktarımı olarak belirtilmiştir.

Yapılan bu çalışmada ikinci bölümünde şike suçunun karşılaştırmalı hukuk kapsamında uluslararası mevzuatta yapılan düzenlemeleri irdelenmiştir. İrdelenen bu düzenlemeler şike suçu kapsamında düzenlenen maddelerin genel özellikleri ile şike suçu kapsamında düzenlenen kanunların genel özelliklerine bakılıp kategorilere ayrılarak incelenmiştir. Şike suçu kapsamında incelenen düzenlemelerin kategorileri suçu dolandırıcılık kapsamında değerlendiren ülkeler, şike suçunu spor kanunlarında spor suçu olarak değerlendiren ülkeler, şike suçunu spor ceza kanunlarında spor suçu olarak değerlendiren ülkeler, şike suçunu rüşvet kapsamında değerlendiren ülkeler, şike suçunu özel olarak bahis ve hile kanununda değerlendiren ülkeler, şike suçunu ceza kanunları kapsamında genel ceza kanununda spor suçu olarak değerlendiren ülkelere olarak belirlenmiş olup Yapılan bu çalışmada birbirinden farklı ülkelerin düzenlemeleri yer almıştır. Okuyuculara çeşitli ülkelerin şike suçunu hangi alanda değerlendirdikleri ile ilgili bilgiler verilmeye çalışılmıştır.

Yapılan bu çalışmada bu şekilde karşılaştırmalı hukuk kapsamında şike suçunun unsurlarına, şike suçuyla alakalı hukuki nitelemelere ve suç ile korunan hukuki değerler hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Yapılan bu çalışmada üçüncü bölümünde ise 6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanundan önceki dönemden bahsedilmiştir. Sözü geçen kanundan önceki dönemden bahsederken şike ve teşvik priminden aynı zamanda rüşvet ve dolandırıcılıktan da bahsedilmiştir. Şike ve teşvik primi suçu dolandırıcılık suçu ile yakın bir durumda olmasına karşın dolandırıcılık suçu şike ve teşvik primi suçundan kanundaki tanımında menfaat elde edilişi ile ayrıca mağdur durumu ile de birbirinden ayrılmaktadır. Şike ve teşvik primi suçları düzenlenmeden evvel işlenen bu suçlar dolandırıcılık suçu olarak görülemeyecektir. Şike suçu olarak fiili işleyen fail eğer hakem ise hakemlerinde kamu görevi yürüttükleri söz konusu iken 6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanundan önce şike suçunu işleyen hakemler rüşvet suçundan cezai işlem uygulanmalıdır. Bu durum teşvik primi suçu kapsamına girmemektedir.

Devamında şike ve teşvik primi suçları hakkında genel bilgiler verilerek madde metni Yapılan bu çalışmaya eklenmiş ve açıklanmaya çalışılmıştır. Şike ve teşvik primi suçları doktrin de birlikte suç olarak yani suçun nitelikli halleri olarak belirlenmesine karşılık kanımızca şike ve teşvik primi suçları gerçekleştirilen hareket şekilleri yani eylemleri ve sonuçları yani amaçları birbirinden farklı ve 2011’de maddeye belirtilen suçlar eklemesi ile şike ve teşvik primi suçları iki farklı suç olarak ele alınmıştır. Belirtilmelidir ki şike suçu suçun temelini oluşturmakla birlikte verilecek olan cezadan teşvik primi suçuna daha az bir cezada verilmemelidir.

Şike suçu çerçevesinde suç inceleme metoduna göre irdelemeler yapılmış olmakla birlikte şike suçunun maddi ve manevi unsurları, şike suçunun nitelikli halleri, şike suçu ile ilgili özel durumlar, şike suçunda korunan hukuki değer ve yaptırımı ile ilgili bilgilendirmeler yapılmıştır.

Doktrin de irdelendikten sonra belirtilen hukuki değerlerin kamu gücüne bünyesinde barındıran federasyonlar tarafından gözetim ve denetimlerinin üstlenildiği spor müsabakaların spor ahlakı çerçevesinde ve kurallara uygun şekilde hayata geçirileceği ile ilgili toplumda bu konuda duyulan bir güven olduğu görülmektedir.

Devamında suçun unsurlarının irdelendiği bölüm gelmektedir. Suçun unsurları öğretiye göre ikili ile başlayan ve beşliye kadar devam eden bir ayrıma tabi tutulmuştur. Bu ayrımda üçlü olan ayrıma göre suçun unsurları maddi unsurlar, manevi unsurlar ve hukuka aykırılık olarak ele alınmıştır. Burada ilk olarak maddi unsurlara yer verilmiştir. Bu unsurlardan maddi unsurlar suçun konusu, fail, fiil ve mağdurdur.

Suçun konusunun ne olabileceği konusu irdelenmiştir. İrdeleme sonucunda suçun konusunun sair menfaat ya da temine sebep kazanç olduğu belirlenmiştir. Burada kazanç parasal anlamda, sair menfaat ise maddi ve manevi kazanç olduğu belirlenmiştir.

Şike suçundaki fiil sair menfaat ya da kazanç temin etmek amacıyla bir karşılaşmanın sonucunu değiştirmek olarak belirlenmiştir. Bu eylemde sonucun istenildiği gibi değişmesi ya da değişmemesi önem arz etmemektedir. Burada seçimlik suçlar hakkında bilgilerde verilmiştir. Birbiri yerine yapılabilecek eylemlerin birden fazla eylemin varlığında birinin yapılması yeterlidir. Burada sair menfaat veya kazanç temin etmek için karşılaşmanın sonucunu değiştirmek adına yapılan anlaşmada suç olarak belirlenmiştir. Sadece anlaşma yapılması teşebbüs kapsamında olmasına rağmen bu durum suç olarak belirlenmiş ve cezalandırılacak bir eylem olarak kabul edilmiştir. Burada bilinmesi gereken en önemli nokta ise karşılaşma öncesinde bir anlaşma yapılması ile sonradan sair menfaat ya da kazancın el değiştirmesi önemsizdir. Karşılaşmanın sonucu anlaşma yönünde sonuçlanması durumuna katkıda bulunma olarak belirtilen fiilin öğretide iştirak olarak ve yardım etme olarak belirtilse de menfaat teminine yardım edilmemesiyle bir fiil oluşturmaktadır. Temin etme fiilinde aynı zamanda buna karşılık verecek bir temin edilen vardır. Karşılıklı eylem söz konusu olan bu durumda temin edilen şahsında ceza sorumluluğu olmalıdır. Maddenin birinci değil ikinci cümlesinde şahsına menfaat temin edileninde aynı zamanda müşterek fail olacağı belirtilmiştir. Şahsına menfaat ya da kazanç temin edilen şahıs için ceza açısından farklı bir durum oluşturmayacak bu düzenleme hukuk tekniği çerçevesinden bakıldığında yanlıştır.

Failler hukuka aykırı olarak eylemler gerçekleştiren yani haksızlık yapan ve suçu işleyen şahıslara denir. Gerçek şahıslar fail olabilir. Şike suçlarında birden fazla fail vardır. Burada bahsedilen kazanç teklif eden bir şahıs ve karşısında bu teklife cevap verip kabul eden diğer şahıs olmak üzere birden fazla şahıstan bahsedilmektedir. Bu kapsamda şike anlaşması yapan failler müşterek faillerdir. Çok faili suçlar ikiye ayrılır.

İlk ayırmadaki terim karşılaşma suçlarında ortak amaçta buluşmak için farklı yerlerden eyleme katılırlar ve işledikleri suç içinde farklı nitelikte olurlar. İkinci terim ise yakınsama suçlarında failler birlikte aynı yöne doğru aynı amaç için eylemde bulunanlardır. Menfaat temini için müsabaka sonucunu değiştirmeyecek durumda ise şahıs suçtan bahsedilmez. Fakat bu güce sahip ise şahıs müsabakanın sonucuna bakılmaz ve suç işlenmiş sayılır. Yapılan bu çalışmada devamında tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirine yer verilmiştir. Tüzel şahıslar ve spor kulüplerin yararına olacak şekilde şike suçu olarak belirlenen para miktarı kadar idari para cezası verilmesi öngörölmüş fakat verilen para cezası yüz bin Türk lirasından az olamaz. Fail kavramıyla ilgili olarak 11. Maddenin 1. Fıkrasının şahsına menfaat temin edilen kişinin müşterek fail sayılacağı hakkındaki hükmün TCK'nın 37. Maddesinin 1. Fıkrasında belirtilen suçun kanuni olarak yapılan tanımında suçu işleyen herkesin fail olacağı zaten belirtilmiş olmasıyla gereksiz olduğu anlaşılmıştır.

Mağdur ile ilgili olarak öğreti irdelenmiş ve suçun hukuki değerine bakılarak hukuki değere sahip olan toplumun mağdur olduğu belirlenmiştir. Belirlenen bu sonuçtan ötürü suçtan dolayı zarar gören şahısların mağdur olmadığı belirlenmiştir.

Suçun manevi unsuru ise failin işlediği fiil ile arasında manevi bağ kurması durumuna denir. Eğer fail ile fiil arasında bir bağ yoksa suçtan bahsedilemez. Ayrıca TCK'nın 21. maddesinde şike ve teşvik primi suçları kastın varlığı söz konusu ise işlenebilir olarak ifade edilmiştir.

Hukuk kurallarına aykırı olarak eyleme dökölen tüm fiili hareketlere hukuka aykırılık denir. Failler tarafından gerçekleştirilen fiiller yasadaki belirlenen suça uygun olmalıdır. Hukuka uygunluk ise kanunların belirlediği özel durumların eyleme dökölmesine izin verildiği hareketlerdir. Hukuka uygunluk olan hareketler kanun hükmünün gereğinin yerine getirilmesi, meşru savunma, ilgilinin rızası ve hakkın kullanılmasıdır. Teşvik primi için özel bir durum söz konusudur. Milli takıma verilen teşvik priminden dolayı suç oluşmayacak ancak böyle bir durumda fail olacak şahısların tam belirtilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte kulüpler için yapılan düzenlemede sporcular haricindekilerinde metinde bulunması müsabakaları doğrudan etkilememeleri nedeni ile hatalıdır. Şike suçu için herhangi bir özel durum yoktur.

Suçun nitelikli unsurları incelendiğinde ise ilk olarak suçun kamu görevinin sağladığı güven ve nüfuzun kötüye kullanılması suretiyle işlenmesi koşunda bilgiler

verilmiştir. Burada hakemlerin kamu görevlisi olarak sayılmaları durumları oldukça önemlidir. Kamu görevlilerine duyulan güven neticesinde verilen görevi ihlal ve ihmal etmeleri ile cezalandırılırlar. Zira kamu görevlisi olmayan şahıslara belirtilen görevlerin verilmeyeceğine istinaden herhangi bir ihlal ve ihmalin söz konusu olamayacağı bilinmelidir.

Suçun federasyon ve spor kulüpleri ile spor alanında faaliyet gösteren tüzel kişilerin genel kurul ve yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile teknik ve idari yöneticileri, kulüplerin ve sporcuların menajerleri ile temsilcileri tarafından işlenmesi durumunda ise bu kurum ve kuruluşların kamu görevlisi sayıldıkları durumlarda çok daha fazla kitlelere ulaşabilecek konumda olmaları sebebiyle hem kamu görevinin sağladığı güven ve nüfuzun kötüye kullanılmasından hem de belirlenen bu nitelikli halden dolayı TCK'nın 61. Maddesi gereği iki nitelikli hal olması ile cezai işlemlerinin üst sınır cezanın verileceği belirtilmiştir.

Suçun suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde burada hem örgüt kurmaktan hem de şike ve teşvik primi suçlarının işlenmesi durumundan bahsedilir. Bu durum öğretide “bis in idem” yani bir suçtan iki ceza verilemez ilkesine aykırıdır.

Şike suçunun bahis oyunlarının sonuçlarını etkilemek amacıyla işlenmesi konusunda ilk olarak bahis kavramının açıklaması yapılmıştır. Daha sonra müşterek bahis ve sabit bahisten bahsedilmiştir. Spor Toto Teşkilat Başkanlığının düzenlediği bahis oyunları hariç diğer bahis oyunları yasa dışı bahislerin içine girmektedir. Belirlenen kanuna göre yasa dışı bahis oynanması ya da mekân sağlanması durumunda bu suç hapis cezası ile cezalandırılır.

Yapılan bu çalışmada devamında şike suçunun özel görünüş biçimlerinden bahsedilmektedir. Özel görünüş biçimlerinden teşebbüsün tanımına yer verilmiştir. Suçta teşebbüsten bahsetmek için öncelikle kast aranmaktadır. Teşebbüs failin kast ile başladığı eyleme elinde olmayan nedenlerle tamamlayamamasıdır. Spor karşılaşmasının menfaat için sonucunu değiştirmek üzere kast ile hareke geçen failin elinde olmayan sebeplerle gayesine ulaşamaması durumunda teşebbüsten bahsedilmektedir. Fakat düzenlenen madde gereği işlenen fiilin tamamlanmış gibi sayılarak ceza verileceği belirtilmiştir. Aynı zamanda menfaat ve kazanç sağlamak amacıyla yapılacak olan anlaşmada verilen teklifin kabul edilmemesiyle teklif eden için teşebbüs hükümleri

uygulanacaktır. Fakat teklif verilir ve anlaşma için görüşmeler yapılırsa teklif veren ve teklif edilen şahıs aralarında görüşme sağladığında iki tarafta teşebbüs hükümlerinden cezalandırılacaktır. TCK'nın 35. Maddesinde bu durumla ilgili genel hüküm bulunması sebebiyle 6222 sayılı yasanın 11. Maddesinde teşebbüsle ilgili olan hükmü gereksizdir.

Şike suçu iki şahsın karşılıklı anlaşmasıyla oluşan bir suçtur. Bu durumdan dolayı suça iştirakten bahsedilmektedir. Bu sebepten şike suçunda zorunlu iştirakten söz edilmektedir. Azmettirme ve yardım sağlama her zaman yapılabilir. TCK sistemine göre iştirak ikiye ayrılır ilki şeriklik ikincisi ise failliktir. Şeriklik azmettirmedir. Yardım sağlama açısından da müşterek faillik söz konusudur. TCK'nın 5237 Sayılı kanununa göre suça iştirak kasten ve hukuka aykırı bir eylemin varlığı yeterli dozluğu ifade edilmiştir.

İçtima ise suçların toplu olarak bir arada bulunması demektir. Şike suçunu işlemek için faillerin birden fazla fiili hareket işleyebilmektedirler. Bu durumdan ötürü zincirleme suçlardan bahsedilmektedir. 6259 sayılı kanunda zincirleme suçların işlenmesi halinde kanunda belirtilen suçların farklı zamanlarda birden fazla işlemesi ile en ağır cezayı gerektiren cezanın dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılacağı belirtilmiştir. Zincirleme suçlar şike suçu olarak işlendiğinde sezon sonucunda şampiyonluğu etkilediği için tüm sezonu kapsamaması gerekmektedir. 6222 sayılı kanunda şike suçu işlendiğinde adli yaptırım ile idari yaptırımında yapılabileceği belirtilmesi ile Kabahatler kanununda suçtan dolayı yaptırım yapılmadığı zamanlarda kabahatler dolayısıyla yaptırım yapılabileceği ifadesinin önü kesilmiştir. Zincirleme suçlarda sezon sonunda zincir koparılmalı ve bu durumda zincirleme suç hükümleri bir defa uygulanmamalıdır. Örgüt kurma durumunda gerçek içtima hükümleri uygulanmalı ve hakem şikelerinde rüşvet ve şike olarak fikri içtima uygulanmalıdır.

Şike suçunda fail icra hareketine başlamasıyla suçtan kendi isteği ile vazgeçmesi durumunda ya da suçun işlenmesini kendi hareketiyle önlemesi ile gönüllü vazgeçmeden bahsedilebilir. Şahıs sair menfaat ya da kazanç sağlamak için yaptığı anlaşmayı müsabaka başlamadan önce yetkili kişilere bildirirse etkin pişmanlıktan bahsedilir. Devamında şike suçunun soruşturma ve kovuşturulma usulü, görevli mahkemeler ifade edilmiş ve şike suçuna uygulanana yaptırımlara yer verilmiştir. Şike suçu re 'sen soruşturulacak ve kovuşturulacaktır. 6222 sayılı yasanın 23. maddesi ile Ağır ve Asliye Ceza Mahkemeleri görevli iken 6259 sayılı kanunla bu madde

değiştirilmiş ve şike suçu için görevli olan mahkemeyi Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun görevlendirmesi ile Asliye ve Sulh Hukuk Mahkemeleri yetkilendirilmiştir. Şike suçu 6222 sayılı kanundaki düzenleme ile 20.000 güne kadar adli para cezası ile 5 yıldan 12 yıla kadar hapis cezası uygulanmaktaydı. Bu uygulama 15 Aralık 2011 yılında 6259 sayılı kanun değişikliğinin yürürlüğe girmesi ile şike suçunun temel haline 20.000 güne kadar adli para cezası ile 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası olarak nitelikli hallerde ise 30.000 güne kadar adli para cezası ile 1.5 yıldan 4,5 yıla kadar hapis cezasının verileceği belirtilmiştir. Bununla birlikte teşvik priminin başarıyı artırmak amaçlı olarak verilmesinde cezada indirimde gidilir ve 10.000 güne kadar adli para cezası ile 6 aydan 1,5 yıla kadar hapis cezası verilir. Değişikliklere ek olarak şike suçu için verilen hükmün açıklanmasının geriye bırakılmaması ve şike suçu için verilen hapis cezalarının hiçbir şekilde dönüştürülmemesi ve ertelenmemesi hükmü verilmiştir. Spor kulüpleri ya da tüzel şahısların şike suçu yararına olması durumunda 100.000 TL'den az olmayacak şekilde idari para cezası ile faillere seyirden yasaklanma ve TCK'nın güvenlik tedbiri hükümleri uygulanacaktır. Şike suçu için TCK'nın madde 66/1'e göre zamanaşımı süresi 8 yıl cezayı artırıcı bir niteliğin olması durumunda 15 yıla kadar zamanaşımı süresi hesaplanabilir.

TFF Disiplin Talimatının Müsabaka Sonucunu Etkileme başlıklı 56. Maddesinde müsabaka sonucunu etkilemenin her ne sebepten olursa olsun yasak olduğu ve bu eylemi gerçekleştiren şahıslara sürekli hak mahrumiyeti cezası verileceği kulüp yöneticilerinin belirtilen suçun işlenmesi ile kulübün alt lige düşürüleceği, ihlalde bulunanlara para cezası verileceği, teşebbüs halinde şahıslara 1 yıldan 3 yıla kadar müsabakalardan men cezası verileceği, kulüp yöneticilerinin teşebbüsle ağır ihlalleri durumunda kulübün 12 puanının düşürüleceği, ihlali hakemlerin yapması halinde süreli hak mahrumiyeti verileceği belirtilmiştir. Yapılan bu çalışmada son kısmında ise Avrupa futbol ülkelerinde şike suçlarına karışan şahıslara verilen küme düşürme cezası, para cezası ve puan silme cezası ile ilgili örneklere yer verilmiştir. Son olarak ise Türkiye Cumhuriyeti'nde 3 Temmuz 2011 tarihinde yapılan operasyonla şike suçuna karışan spor kulüplerinin yöneticilerine ve diğer şahıslara uygulanan hapis ve para cezaları hakkında bilgiler verilerek okuyucunun kıyaslama yapabileceği bilgiler sunulmuştur. Yapılan çalışmada ele alınan ülkelerin hukuk sistemlerindeki kanunlarında şike suçuna yaklaşımları ve verdikleri hükümler tek bir tabloda gösterilmiştir.

Bu bilgiler ışığında Avrupa Ülkelerinin hukuk sistemlerinde Şike suçu için verilen cezalarla Türk Hukukunda Şike suçu için verilen cezalar karşılaştırıldığında her ülkenin kendine has karakteristik bir hukuk sistemi oluşturduğu ve bu karakteristik hukuk sistemine göre her ülke kendi şartlarını göz önünde bulundurarak Şike suçuna ceza yaptırımları düzenledikleri kanunlarla hüküm verdikleri görölmüştür.

Fakat, Şike fiilini işleyen faillere karşı caydırıcı bir etki oluşturmak ve Şike fiilinin icrasını kesintiye uğratmak için ülkelerin kanunlarında Şike suçuna verdikleri hükümler gereği belirtilen cezai işlemleri en az üç katı kadar artırarak güvenlik tedbirleri kapsamında haklardan yoksun bırakma cezaları ile ilgili branşı icra edenlerin Şike fiilini işlemeleri halinde verilecek cezaların yanında icra ettikleri branşlardan duruma göre yoksun bırakılma veya men edilme cezalarının da verilmesinin Şike fiilini işleyebilecek faillerin sayısını son derece azaltacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, B. (2015). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Albay, F. (2004). *Türkiye Futbol Liglerinde Şike Olgusunun İncelenmesi ve Türk Futboluna Yansımasının Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi SBE.
- Altındağ, O. (2015). *Şike Suçu*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi SBE.
- Anayasa Mahkemesi, (14.03.2019). “2019/13 Sayılı Kararı”, *Resmi Gazete*. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/04/20190410-20.pdf> (Erişim Tarihi: 04.10.2020).
- Artuk, M. E., A. Gökçen, M. E. Alşahin ve K. Çakır (2018). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Auther, C. (2002). *Futbol A.Ş.*, Ali Berktaş (çev.). İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, (2001). *Üye Devletler Bakanlar Komitesi Değiştirilmiş Avrupa Spor Şartı Hakkında*. <https://rm.coe.int/16804c9dbb> (Erişim Tarihi: 26.04.2020).
- Avusturya Ceza Kanunu, (2019). https://www.legislationline.org/download/id/8548/file/Austria_CC_1974_am122019_de.pdf (Erişim Tarihi: 26.04.2020).
- Baba, Y. (2012). "Şike ve Teşvik Primi Suçu". *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 10, 775-808.
- Bangsbo J. (2003). *Physiology of training*. In: *Science and soccer*. T.Reilly ve A. M.Williams (ed.). London, Routledge;13:47-58.
- Belçika Ceza Kanunu, (2018). https://www.legislationline.org/download/id/8240/file/Belgium_CC_1867_am2018_fr.pdf (Erişim Tarihi: 12.09.2020).
- Belçika Ceza Kanunu, (2019). *Code D'instruction Criminelle*. https://www.legislationline.org/download/id/8241/file/Belgium_CPC_1808_am2019_fr.pdf (Erişim Tarihi: 08.09.2020).

- Bensiz, A. (2016). *Amatör Futbolcuların Algılarına Göre Antrenörlerin Liderlik Özelliklerinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi EBE.
- Berberoğlu, Y. F. (2018). *Spor Hukuku*. İstanbul: Legal Yayıncılık.
- Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, (1989). *Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi*. (MADDE 31). <https://www.unicef.org/turkey/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme> (Erişim Tarihi: 29.04.2020).
- Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (1978). *Uluslararası Beden Eğitimi ve Spor Şartı*. http://www.unesco.org/education/pdf/SPORT_E.PDF (Erişim Tarihi: 29.04.2020).
- Birleşmiş Milletler Suç ve Uyuşturucu Ofisi, (2017). *Criminal Law Provisions for The Prosecution of Competition Manipulation*. <https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2017/UNODC-IOC-Study.pdf> (Erişim Tarihi: 14.09.2020).
- Birleşmiş Milletler Suç ve Uyuşturucu Ofisi, (2017). *50/2007 sayılı Kanun*. <https://dre.pt/web/guest/legislacao-consolidada/-/lc/view?cid=106926279>.
- Bozkurt, N. M. (2009). *Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Milletlerarası Tahkim Yoluyla Çözümü*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi SBE.
- Bulgaristan Ceza Kanunu, (2017). https://www.legislationline.org/download/id/8395/file/Bulgaria_Criminal_Code_1968_am2017_ENG.pdf (Erişim Tarihi: 12.09.2020).
- Centel, N., H. Zafer ve Ö. Çakmut (2017). *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Cin, S. (2019). *Türk Hukuku'nda Şike ve Teşvik Primi Suçları*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi SBE.
- Council of Europe, (2001). *The European Sports Charter*. <https://www.coe.int/en/web/sport/european-sports-charter>, (Erişim Tarihi: 29.04.2020).
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri*. M. Bütün ve S. B. Demir, (çev.). Ankara: Siyasal Yayın Dağıtım.

- Çağlayan, H. S. ve İ. B. Fişekçioğlu (2004). "Futbol Seyircisini Şiddete Yönelten Faktörler". *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler/DERG%C4%B012_F.pdf (Erişim Tarihi: 29.04.2020).
- Çağlayan, R. (2007). *Spor hukuku:(spor hukuku temel metinleri)*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım Limited Şti.
- Demiral, B. (2013). "Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Sonuçların Manipülasyonuna, Özellikle Şikeye Karşı Sporun Doğruluğunun Teşviki Hakkında Bk/Tavs (2011) 10 Sayılı Tavsiye Kararı". *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, Cilt 71, Sayı 1, 1461-1470.
- Demiral, B. (2013). *Türk Ceza Hukukunda Şike ve Teşvik Primi Suçu*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi SBE.
- Demiral, B. B. (2017). *Türk Ceza Hukukunda Şike ve Teşvik Primi Suçu*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Demirel, M. (2017). *Suçta İştirakte Bağlılık Kuralı*. İstanbul: Oniki Levha Yayınevi.
- Demirbaş, T. (2018). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Dinç, F. (2009). *Türkiye Futbol Federasyonu Süper Ligi Sporcularının Spor Hukuku Bilgi Düzeyi İle İlgili Bir Çalışma*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi SBE.
- Doğu, H. M. (2014). *Teknik Direktörlük Sözleşmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çankaya Üniversitesi SBE.
- Donay, S. (2011). *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi ve Şike ve Teşvik Primi*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Dönmezer, S. (1998). *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Dönmezer, S. ve S. Erman (2019). *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku*. İstanbul: Der Yayınları.
- Durna, E. (1997). *Türkiye’de Futbol ve Hakem*. İstanbul: Yıldızlar Matbaacılık.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Erem, F. (1968). "Suçun Konusu ve Hümanist Doktrin". *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 25(1).
- Erem, F., A. Danışman ve M. E. Artuk (1997). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Erkiner, K. (2007). "Türkiye’de Spor Hukukunun Oluşumu". *İstanbul Barosu Dergisi, Spor Hukuku Özel Sayısı*, 18.
- Erkiner, K. (2018). *Bir hukuk disiplini olarak “spor hukuku” kavramları ve özellikleri*. <http://www.sporhukuku.org.tr/bir-hukuk-disiplini-olarak-spor-hukuku-kavramlari-ve-ozellikleri/> (Erişim Tarihi: 30.04.2020).
- Erkul, E. (2012). *Kim Kimi Teşvikledi?* İstanbul: VTT Yayıncılık.
- European Affairs, (2012). *Match-fixing in sport*. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c2c73b46-f1b4-436e-be55-a1488afd3ea0>, (Erişim Tarihi: 07.09.2020).
- Federal Almanya Cumhuriyeti Ceza Kanunu, (2019). https://www.legislationline.org/download/id/8253/file/Germany_CC%20am2019_de.pdf (Erişim Tarihi: 13.09.2020).
- Funk, D., K. Alexandris ve H. McDonald (2008). *Consumer behavior in sport and events*. Routledge.
- FIFA, (2017). *Disiplin Talimatnamesi*. <https://resources.fifa.com/image/upload/fifa-disciplinary-code-500275.pdf?cloudid=koyeb3cvhxnwy9yz4aa6> (Erişim Tarihi: 15.06 2020).
- Finlandiya Ceza Kanunu, (2015). https://www.legislationline.org/download/id/6376/file/Finland_Criminal_Procedure_Act_1997_am2015_en.pdf (Erişim Tarihi: 12.09.2020).
- Genç, D. A. (1998). *Spor Hukuku*. İstanbul: Alfa Yayınevi.
- Giresunlu, G. (2011). *Şike Şike Futbol*. İstanbul: Destek Yayınevi.
- Gökçen, A., M. Balcı vd. (2018). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Göktürk, N., İ. Özgenç ve İ. Üzülmöz (2012). *Ceza Hukukuna Giriş*. İ. Özgenç ve İ. Üzülmöz (ed.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.

- Guttman, A. (1986). *Sport spectators*. New York: Columbia University Press.
- Gülşen, R. (2013). *Spor Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Güngör, D. (2011). "Şike Suçu". (Electronic Version). *Ankara Barosu Dergisi*, 4, 35-43.
- Gürten, K. ve E. Erenel (2012). "LexSportiva: Spor Hukukunun Küreselliği". *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3(1), 295-315.
- Hafizoğulları, Z. ve M. Özen (2010). *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: US-A Yayıncılık.
- Hafizoğulları, Z. ve M. Özen (2016). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar*. Ankara: US-A Yayıncılık.
- Hakeri, H. (2017). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Herdem, M. E. (2020). *Türkiye Futbol Federasyonuna Bağlı Hakemlerde Çift Kariyerlilik Sorunu ve Kariyere Etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ufuk Üniversitesi SBE.
- Hill, D. (2008). *Şike*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- İçel, K. (1972). *Suçların İctimai*. İstanbul: Sermet Matbaası.
- İçel, K. (2017). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- İspanya Bahis Oyunları Kanunu, (2013). https://www.legislationline.org/download/id/6443/file/Spain_CC_am2013_en.pdf (Erişim Tarihi: 13.09.2020).
- İspanya Ceza Kanunu, (2013). *Criminal Code*. https://www.legislationline.org/download/id/6443/file/Spain_CC_am2013_en.pdf (Erişim Tarihi: 11.09.2020).
- Kangal, Z. (2018). *Dolandırıcılık, Özel Ceza Hukuku C. IV Malvarlığına Karşı Suçlar*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Keyman, S. (1988). "Cürmi Fiilin Yapısal Unsuru Olarak Hareket". *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 40(1).
- Koca, M. ve İ. Üzülmüş (2017a). *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Koca, M. ve İ. Üzülmöz (2017b). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Koca, M. (2012). *6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Düzenlenen Suçlar ve Kabahatler, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu* C. Şahin, İ. Özgenç ve İ. Üzülmöz (ed.). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Kuilwijk, K. J. (2017). *Netherlands the Sports Law Review* A Gurovits, (ed.). Law Business Research Ltd.
- Maennig W. (2008). "Corruption in International Sports and How It May be Combated", *IASE/NAASE Working Paper Series*. http://college.holycross.edu/RePEc/spe/Maennig_Corruption.pdf, (Erişim Tarihi: 13.09.2020).
- Memiş K. P. (2011). "Şike". *Güncel Hukuk Dergisi*, 8-92.
- Memiş K. P. (2019). "Türk Ceza Hukukunda Şike Suçu". *İstanbul Spor Hukuku Dergisi*, 1(2).
- Memiş, P. (2010). *Spor Faaliyetlerinden Doğan Ceza Sorumluluğu*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Galatasaray Üniversitesi SBE.
- Merki, D. (2015). "*Şike Suçuna Teşebbüs*", *Prof. Dr. Nevzat Toroslu'ya Armağan*. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Naidoo, U. ve S. Gardiner (2007). *On the Front Foot Against Corruption* Cilt 1. International Sports Law Journal.
- Özbek, V. Ö., M. N. Kanbur vd (2014). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Özbek, V., K. Doğan vd. (2017). *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Özdilek, Ç., A. Şentürk ve S. Bektaş (2002). "Günümüze Kadar Düzenlenen Modern Olimpiyat Oyunlarında Olimpizm Felsefesine Ters Düşen Politik ve Irkçı Uygulamalar". *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 645-481.
- Özelçi, A. (2010). *Türkiye Futbol Federasyonu'nun Türk Hukukundaki Yeri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

- Özen, M. ve S. Yılmaz (2012). Şike ve Teşvik Primi Suçları. *Ankara Barosu Dergisi*, 2, 17-19-20-22-31-41-43.
- Özen, M. (2013). *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Yer Alan Suçlar ve Yaptırımları*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Özgenç, İ. (1996). *Suçta İştirakin Hukuki Esası ve Faillik*. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Hukuk Müşavirliği Yayınları.
- Özgenç, İ. (2012). “Değerlendirme ve Sonuç”, *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu* C. Şahin, İ. Özgenç, ve İ. Üzülmüş, (ed.). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Özgenç, İ. (2017). *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Öztürk, Y. (2012). *Uzlaşmalı Müsabaka Şike ve Teşvik Primi*. Ankara: Bilge Yayınevi.
- Portekiz Ceza Kanunu, (2006). *The Portuguese Penal Code General Part (Articles 1-130)*. https://www.legislationline.org/download/id/4288/file/Portugal_CC_2006_en.pdf (Erişim Tarihi: 12.09.2020).
- Reilly, T., ve A. M. Williams (2003). *Science and Soccer*. Routledge.
- Romanya Ceza Kanunu, (2017). https://www.legislationline.org/download/id/8291/file/Romania_Penal%20Code_am2017_en.pdf (Erişim Tarihi: 12.09.2020).
- Satman, C. (2017). *Futbolda Hâkim Olma Sanatı*. Ankara: Spor Yayınevi.
- Schild, W. (2004). “‘Antrenörün, Hakemin ve Seyircinin Ceza Sorumluluğu’” *Spor ve Ceza Hukuku*. İ. Kayıhan (ed.). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Sekban, G., ve L. Atalı (2017). "Amatör Spor Kulübü Yöneticilerinin Finansal Profilleri". *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 306-315.
- Söker, F. (2015). *6222 Sayılı Kanun Çerçevesinde Şike Suçu*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi SBE.
- Spor Toto Teşkilat Başkanlığı, (2008). *Spor Toto Teşkilat Başkanlığı Yetki ve Sorumluluk Yönetmeliği*. <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/38785> (Erişim Tarihi: 29.09.2020).

- Şahin, C., İ. Özgenç ve İ. Üzülmöz, (ed.). (2012). *Sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesi kanunu*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Şeker, F. S. (2011). *Futboldaki bahis şikesinin toplumsal etkileri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi SBE.
- Şen, E., ve B. Özdemir (2012). *Şike*. İstanbul: Yargın Hukuk Yayınları.
- Şeref, E. ve H. Petek (2011). *Spor Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınevi.
- Tezcan, D., M. R. Erdem ve R. M. Önok (2018). *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Trail, G. T., D. F. Anderson ve J. S. Fink (2000). "A theoretical model of sport spectator consumption behavior". *International Journal of Sport Management*, 1(3), 154-180.
- Toroslu, N. (2011). *Ceza Hukuku Genel Kısım*. Ankara: Savaş Yayınevi.
- Toroslu, N. (2012). *Ceza Hukuku Özel Kısım*. Ankara: Savaş Yayınevi.
- Türk Dil Kurumu (1983). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi, (2005). *Türk sporunda şiddet, şike, rüşvet ve haksız rekabet iddialarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla kurulan meclis araştırma komisyonu raporu, (Meclis Araştırma Komisyonu Raporu)*. <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss956m.htm> (Erişim Tarihi: 26.04.2020).
- Türkiye Basketbol Federasyonu, (2004). *Basketbol Oyuncu Temsilciliği Yönergesi*. <https://www.tbf.org.tr/docs/default-source/mevzuat/yonergeler/oyuncu-temsilci-y%C3%B6nergesi.pdf?sfvrsn=6> (Erişim Tarihi: 27.04.2020).
- Türkiye Büyük Millet Meclisi, (1959). “7258 Sayılı Futbol Ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis Ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun”. *Resmi Gazete*. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.7258.pdf> (Erişim Tarihi: 29.09.2020).
- Türkiye Büyük Millet Meclisi, (1982). “2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın Yürürlükten Kaldırılmış Hükümleri”. *Resmi Gazete*. https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2011.pdf (Erişim Tarihi: 29.04.2020).

Türkiye Büyük Millet Meclisi, (2005). 22. Dönem 956 Sıra Sayılı Türk Sporunda Şiddet, Şike, Rüşvet ve Haksız Rekabet İddialarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan (10/63, 113, 138, 179, 238) Esas Numaralı Meclis Araştırma Komisyonu Raporu. <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss956.pdf>, (Erişim Tarihi: 02.05.2020).

Türkiye Büyük Millet Meclisi, (2008). “Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunlarının Özel Hukuk Tüzel Kişilerine Yaptırılması Hakkında Kanun”. Resmi Gazete. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5738.pdf> (Erişim Tarihi: 29.09.2020).

Türkiye Büyük Millet Meclisi, (31.03.2011). "6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun". Resmi Gazete. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6222.pdf> (Erişim Tarihi: 26.04.2020).

Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu, (2011). *Türkiye Büyük Millet Meclisi Basın Açıklamaları*. Ankara. https://meclishaber.tbmm.gov.tr/develop/owa/haber_portal.aciklama?p1=117847 (Erişim Tarihi: 29.04.2020).

Türk Ceza Kanunu, (26.09.2004). “5237 Sayılı Kanun”. Resmi Gazete. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> (Erişim Tarihi: 26.09.2020).

Türk Dil Kurumu, (2020). *Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim: 02.05.2020).

Türk Dil Kurumu, (2020). http://tdk.gov.tr/?option=com_karsilik&view=karsilik&kategori1=abecesel&kelime2=A, (Erişim Tarihi: 27.04.2020).

Türk Dil Kurumu, (2020). <http://www.tdk.gov.tr> (Erişim Tarihi: 29.09.2020).

Türkiye Futbol Federasyonu, (2015). *Futbol Menajerleri İle Çalışma Talimatı*. <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Futbol-Menajerleri-ile-Calisma-Talimati.pdf> (Erişim Tarihi: 27.04.2020).

Türkiye Futbol Federasyonu, (2016). *Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı*. <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/>

- Profesyonel-Futbolcularin-Statusu-ve-Transferleri-Talimati.pdf (Erişim Tarihi: 01.09.2020).
- Türkiye Futbol Federasyonu, (2017). *Disiplin Talimatı*, m.56. <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Futbol-Disiplin-Talimati.pdf> (Erişim Tarihi: 29.09.2020).
- Ulusal Gençlik Ve Spor Politikası Belgesi, (2013). https://gsb.gov.tr/dosyalar/mevzuatlar/ulusal_genclik_ve_spor_politikasi.pdf (Erişim Tarihi: 26.04.2020).
- UNESCO, (1978). *UNESCO Uluslararası Beden Eğitimi ve Spor Şartı (International Charter of Physical Education and Sport)*. http://www.unesco.org/education/pdf/SPORT_E.PDF (Erişim Tarihi: 26.04.2020).
- Uslu, F. (2016). *Spor Hukuku Dersleri*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Üçışık, F. (2011). *Spor Hukuku*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Ünver, Y. (2007). *Ceza Hukuku Açısından Sporda Şiddet, Doping, Hukuka Aykırı Teşvik ve Şike*. İstanbul: İstanbul Barosu ve Türk Ceza Hukuku Derneği Ortak Yayını.
- Üzülmez, İ. (2006). “Yeni Ceza Kanunu’nun Sisteminde Cezanın Belirlenmesi ve Bireyselleştirilmesi”. *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10(3-4), 203-235.
- Üzülmez, İ. (2011). 6222 Sayılı Kanun Hükümlerine Göre Suçların ve Kabahatlerin İçtimai. Cumhuriyet Şahin, İzzet Özgenç, İlhan Üzülmez. *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu*, Gazi Üniversitesi Türk Ceza Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÜRK-CE-MER). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yaşar, O., H. T. Gökcan ve M. Artuç (2010). *Yorumlu ve Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Yenerer Ç. Ö. (2013). “*Sporda Yolsuzluk, Şike ve Teşvik Primi Suçu*” Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnönü Armağanı Ç. Tacar, (ed.). Ankara Barosu.
- Yenisey, F. ve G. Plagemann (2009). *Alman Ceza Kanunu*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Yenisey, F. ve A. Nuhoğlu (2017). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

- Yılmaz, M. (2012). "Ceza ve Spor Hukuku Açısından Şike Suçu." *İstanbul Barosu Dergisi*, 86(5), 325.
- Yılmaz, M. (2013). *Sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesine dair kanun çerçevesinde futbol karşılaşmalarında şike ve teşvik primi verme suçları*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi SBE.
- Yurtcan, E. (2011). *Sporda Şiddetin ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu ve Yorumu*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Zafer, H. (2012). "Belirli Bir Spor Müsabakasının Sonucunu Etkilemek Maksadıyla Kazanç veya Sair Menfaat Temin Etme Suçu". *Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1.